

VERGİ USUL HUKUKU

VERGİ USUL HUKUKU

VERGİLENDİRME SÜRECİ - I

- Verginin Tarihi

ÜNİTE

2

VERGİ HUKUKUNDA SÜRELER

- Vergi Hukukunda Süreler
- Sürelerin Hesaplanması

ÜNİTE

4

MÜKELLEFİN ÖDEVLERİ - I

- Bildirimde Bulunma Ödevleri
- Defter Tutma Ödevi
- Defter Tasdik Ettirme Ödevi
- Belge Düzenine İlişkin Ödevler
- Kayıt Nizamına İlişkin Ödevler

ÜNİTE

6

VERGİ UYUŞMAZLIKLARININ İDARI ÇÖZÜM YOLLARI

- Hata Düzeltme
- Uzlaşma
- Pişmanlık
- Vergi Cezalarında İndirim

ÜNİTE

8

VERGİ USUL HUKUKU VE KAPSAMI

- Maddi Hukuk-Şekil Hukuk Ayırımı
- Şekli Vergi Hukukunun Bir Dalı Olarak Vergi Usul Hukukunun Tanımı, Düzenleme Alanı, Niteliği ve Özellikleri

ÜNİTE

1

VERGİLENDİRME SÜRECİ - II

- Tebliğ
- Tahakkuk
- Vergi Borcunun Sona Ermesi

ÜNİTE

3

VERGİ DENETİMİ

- İnceleme
- Yoklama
- Arama
- Bilgi Toplama

ÜNİTE

5

MÜKELLEFİN ÖDEVLERİ - II

- Saklama ve İbraz Ödevi
- Beyanname Verme Ödevi
- Banka veya Benzeri Finans Kurumları Aracılığıyla Ödeme Yapma Ödevi
- Bilgi Verme Ödevi
- Değerleme ve Değerleme Ölçüleri
- Amortisman ve Amortisman Ayırma Yöntem ve Süreleri

ÜNİTE

7

**KAVRAM
PANOSU**

Öğretmen Diyor ki! Bu ünite de; maddi hukuk-şekli hukuk ayrımı yapılmıştır. Tanımlar ve farklar iyi öğrenilmelidir. Ayrıca yargılama hukukunu kapsamı da iyi bilinmelidir.

Önceki Sınavlarda Çıkan Soru Adedi	
Ara Sınav	Dönem Sonu
5	2

GİRİŞ

Hukuk, toplumu oluşturan insan ve topluluklarının bir arada yaşarken kurdukları ilişkiler ile bu kapsamda gerçekleştirdikleri davranışları düzenleyen, devlet tarafından konulan ve kamu gücü destekli maddi yaptırımlar uygulanmak suretiyle bunlara riayet edilmesi sağlanan sosyal düzen kuralları olarak tanımlanabilir.

Kamu gelirleri içinde en önemli yere sahip olan vergilerin belli bir düzen içinde, bu düzeni biçimlendiren usullere göre, kurallar uyarınca ve her türlü keyfilikten uzak şekilde yapılması zorunludur. Vergilendirmenin gerçekleştirildiği süreç ile bu süreci oluşturan önkoşul, aşama ve işlemler, bu işlemler açısından söz konusu olan biçim ve yöntemler, vergi usul hukukunun inceleme konusunu oluşturur. Vergi usul hukuku kendine özgü özellikleri haiz, şekli vergi hukuku kapsamında bulunan bir vergi hukuku alt dalıdır.

MADDİ HUKUK-ŞEKLİ HUKUK AYRIMI

Toplumu oluşturan insan ve topluluklarının bir arada yaşarken kurdukları ilişkiler ile bu kapsamda gerçekleştirdikleri davranışları düzenleyen, devlet tarafından konulan ve kamu gücü destekli maddi yaptırımlar uygulanmak suretiyle bunlara riayet edilmesi sağlanan sosyal düzen kuralları olarak hukuk kuralları arasında, bu kuralların niteliklerine göre yapılan ayrımlardan biri de maddi hukuk - şekli hukuk ayrımıdır.

GENEL OLARAK HUKUKTA MADDİ HUKUK - ŞEKLİ HUKUK AYRIMI

Hukukun maddi hukuk ve şekli hukuk olarak ikili bir ayrım içinde ele alınması gelenekselleşmiştir. Tüm hukuk sistemlerinde maddi hukuk - şekli hukuk ayrımı yapılmaktadır.

Maddi hukuk, hukuki ilişkilerin esasını, özünün düzenler. Bir başka deyişle maddi hukuk, hukuki ilişkilere dair hak ve yetkiler ile ödev ve yükümlülükleri vaz eden, tanımlayan ve düzenleyen, ilişkilerin taraflarının hukuku durumunu belirleyen hukuk kurallarından oluşan hukuk dalıdır.

Şekli hukuk ise hukuki ilişkilerin usul ve şekle dair hususlarını sistematik biçimde düzenler. Diğer bir anlatımla şekli hukuk, maddi hukuk tarafından düzenleme konusu yapılarak içeriği belirlenen hak ve yetkilerin kullanılması ile ödev ve yükümlülüklerin yerine getirilmesi biçim ve yöntemlerine dair kuralların oluşturduğu hukuk dalı olarak tanımlanabilir.

Bir hukuki düzenleme ya da kuralın maddi hukuk - şekli hukuk ayrımı içinde nerede yer aldığı, uygulanacak hukuk kuralının amacına göre belirlenir. Bu bağlamda, eğer düzenleme bir hukuki ilişkinin içerik ve özüne dair ise maddi hukuk, yok eğer bir hukuki ilişkinin içeriğini oluşturan hak ve yetkilerin kullanımı ile ödev ve yükümlülüklerin ifası usulüne ilişkin ise de, şekli hukuk kapsamında değerlendirilir.

Maddi hukuk normları uyumsuzluk konusu somut olayı çözmeye yönelmiş, belirli bir konuya ilişkin yargı içeren önermeler iken, şekli hukuk normları belirli bir olayda ve uyumsuzluk çözümünde izlenecek yolları gösteren kurallardır.

Genel olarak yargılama ve takip hukuku dalları şekli hukuk kapsamında yer alır. Özel hukuk alt dallarından medeni usul hukuku ile icra ve iflas hukuku tipik şekli hukuk dallarıdır. Kamu hukukunda ise ceza muhakemesi veya ceza usul hukuku, idari yargılama hukuku, vergi yargılama hukuku, kamu alacaklarının takip ve tahsil hukuku ile vergi usul hukuku şekli hukuka örnek oluşturur.

VERGİ HUKUKUNDA MADDİ HUKUK - ŞEKLİ HUKUK

Vergi hukuku, “vergi ödevinin niteliğine, vergi borcunun doğması ve ortadan kalkmasına ilişkin maddî ve şeklî hukuk kuralları bütünü” olarak tanımlanabilmektedir.

ŞEKLİ VERGİ HUKUKUNUN TANIMI, İÇERİĞİ VE DALLARI

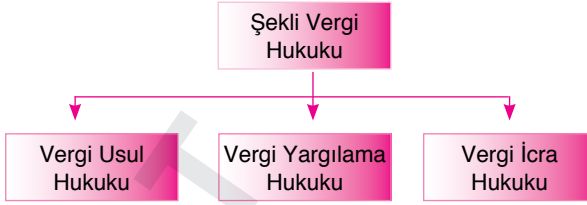
Vergi hukuku öğretisinde maddî vergi hukuku için “vergi borcu konusunda hak ve ödevlerin doğumunu, sona ermesini ve bunların içeriğine ilişkin hukuki ilkeleri inceleyen vergi hukuku dalı” tanımı verilmektedir. Maddî vergi hukuku vergilendirme ilişkisinin alacaklı ve borçlu tarafını oluşturan vergi idaresi ile vergi ödevlilerini karşılıklı hak ve yetkilerinin yanı sıra tarafların ödev ve yükümlülüklerini de inceleme konusu yapmakta, vergi borcu ilişkisine hâkim ilke ve esaslar da bu vergi hukuku dalı tarafından ele alınmaktadır.

Şekli vergi hukuku kapsamına giren vergi hukuku alt dalları vergi usul hukuku, vergi yargılama hukuku ve vergi icra hukukunda oluşur.

Vergi yasalarının uygulanması amacıyla tarhtan tahsile kadar olan vergilendirme süreci içerisinde vergi idaresi tarafından yükümlü, sorumlu ve ödevliler hakkında çeşitli idari işlemler yapılması, bazen de eylemler de bulunulması suretiyle vergilendirme yetkisinin yönetsel boyutta kullanılmasına dair şekli ve usulî kuralları inceleyen **vergi usul hukuku**, bu niteliği itibarı ile şekli bir vergi hukuku dalıdır.

Vergilendirme ilişkisi tarafları arasında niza konusu olup vergi davası açılmak suretiyle vergi yargı organlarının hukukilik denetimine tabi tutulan vergilendirme işlem ve bazen de eylemlerinden kaynaklı vergi uyuşmazlıklarının yargı organları tarafından görülüp çözüme kavuşturulması usullerine dair kurallar **vergi yargılama hukuku** olarak adlandırılır. Vergi yargılama hukuku şekli vergi hukukunun alt dallarından biri olarak nitelenir.

Vergi alacağının cebren takip ve tahsili usulleri ile bu tür kamu alacaklarının güvence altına alınmasını sağlayan tedbirleri düzenleyen kurallardan oluşan **vergi icra hukuku** da şekli vergi hukukunun bir alt dalı niteliğindedir.

ŞEKLİ VERGİ HUKUKUNUN BİR DALI OLARAK VERGİ USUL HUKUKUNUN TANIMI, DÜZENLEME ALANI, NİTELİĞİ VE ÖZELLİKLERİ

Vergi usul hukuku ile daha ziyade vergi idaresinin vergi kanunlarını uygularken (yürütme - icra) yapmak zorunda olduğu yönetsel nitelikte şekil ve usul kurallarına dair sistem kast edilir. Bu sistem Türk hukukunda esas itibarı ile 213 sayılı Vergi Usul Kanununu hükümleri ile düzenleme konusu yapılmıştır. Bu bağlamda vergi idaresi tarafından yapılan tarh ve tahsil gibi idari işlemler ile vergi alacağını güvence altına almaya yönelik çok sayıda idari eylem sırasında uyulması gereken biçim ve yöntemler Vergi Usul Kanunu'nun muhtelif hükümlerinde düzenlenir. Ayrıca vergi yükümlülüklerinin verdikleri beyannameler ile idareye bildirdikleri ve idare tarafından yapılan tarh işleminin dayanağının oluşturan matrahın tespiti, değerlendirme gibi şekil ve usulü dair hususlar aynı kanunda düzenleme konusu yapılır. Son olarak yine yönetsel bir husus olan ve hazırlayıcı ön işlem niteliği arz eden vergi idaresinin yükümlü ve sorumlular başta olmak üzere vergi ödevlilerini denetleme yolları da Vergi Usul Kanunu'nda düzenleme imkanı bulur.

Vergi usul hukuku bir başka şekli vergi hukuku dalı olan vergi yargılama hukuku ile çoğu kez karıştırılır. Oysa bu iki vergi hukuku alt dalı düzenleme konusu ve muhatapları açısından birbirlerinden oldukça farklıdır. Vergi yargılama hukuku, vergi uyuşmazlıklarının vergi yargısı organları tarafından çözüme bağlanmasına ilişkin kurallardan oluşur. Bu farklılığa rağmen konusu olabilen bu karışıklığın nedenlerinden biri de 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'ndaki düzenlemelerdir. Zira Vergi Usul Kanunu bünyesinde hem vergi usul hukukuna hem de vergi yargılama hukukuna ilişkin hükümler barındırmaktadır.

Vergi usul hukuku, vergi hukukunun idare hukuku ile kesiştiği alanlardan biridir. İdare hukukuna nazaran daha katı bir yasallık anlayışı ile daha şekli formel bir yaklaşımın geçerli olduğu vergi hukukunda vergi usul hukukuna dair konular 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nda detaylı biçimde düzenlenmişken ülkemizde halihazırda bir idari usul yasası henüz yürürlüğe girememiştir.

213 sayılı yasanın vergilendirme sürecini oluşturan çeşitli aşama ve işlemler, vergi hukukunda süreler, vergi denetimi kapsamındaki ön işlemler, yükümlülerin vergi ödevlerinin yerine getirilmesi biçim ve yöntemleri ile vergi uyuşmazlıklarının yargı yoluna başvurulmaksızın taraflar arasında barışçı yollardan çözümü gibi vergi usul hukukuna dair temel bazı konular bu kanunda ayrıntılı biçimde düzenlenmiştir.

Tarh işlemi ve türleri, bu işlemin öncesinde yapılması gereken matrah tespiti ve usulleri, matrah tespiti açısından son derece önemli olan değerlendirme konusu ve değerlendirme ölçüleri, tebliğ işlemi tebliğat usulleri, tahakkuk aşaması ile tahsil işlemi ve tahsilat usul ve çeşitlerine dair hükümler Vergi Usul Kanunu'nda yer almaktadır. Ayrıca vergi hukukunda geçerli olan süre türleri, bu sürelerin hesaplanma biçimleri ile uzamalarına sebep olan durumlar da yasada düzenleme konusu yapılmıştır. Yine vergilendirme ilişkisinde borçlu tarafı oluşturan mükellef ve sorumlulara yasalar ile yüklenmiş çeşitli ödevlerin yerine getirilişi biçim ve yöntemleri ile hata düzeltme ve uzlaşma gibi vergi uyuşmazlıklarının yarı yoluna başvurulmaksızın taraflar arasında barışçı yollardan çözümünü yolları da 213 sayılı kanunda düzenleme bulmuş vergi usul hukuku konularıdır.

Vergi usul hukuku vergi idaresinin sahip olduğu vergi yasalarını vergilendirme işlemleri yapma suretiyle uygulama yetkisinin kullanılışı biçim ve usullerini düzenler. Bu bağlamda vergi usul hukuku ile idari usul hukuku benzerlik gösterir. Bu durumla birlikte vergi usul hukukunda da bir alt odalı olduğu vergi hukukunun temel prensibi olan **yasallık ilkesi** katı biçimde uygulanır. Bu nedendir ki, vergi usul hukuku idari usul hukukunun aksine yargı içtihatları yerine yasalarla düzenlenmesi gereken bir daldır.

Vergi usul hukukuna dair yasa hükümlerinin pek çoğu emredici norm niteliğindedir. Diğer bir deyişle vergi usul hukukunu ilgilendiren yasa hükümleri vergilendirme ilişkisinin taraflarınca aksi kararlaştırılmayan, kesin bir emir içeren hukuk kuralları niteliği gösterirler.

Hukuka bağlı ve saygılı bir kamu yönetimi birimi olarak vergi idaresinin işlemleri ile eylemlerinde (özellikle kamu gücü kullanılarak alınan vergi güvenlik önlemlerinin uygulanması bakımından) yasalara uygunluğunu yanında adalet ve hakkaniyete uygunluk ile ölçülülük gereklerinin de birarada gözetilmesi gerekir.

Vergi Usul Hukukunun Özellikleri

- 1 • *Katı bir yasallık gereği*
- *Şekilci - formel bir yaklaşım*
- 2 • *Emredici normların çokluğu*
- *İdarenin kural olarak bağlı yetkiye sahip olması*
- 3 • *Hukuk devleti ilkesi ile yasal idare gereklerine riayet zorunluluğu*

Hukuk devleti ilkesi ve yasal idare gereği vergi idaresinin 213 sayılı VUK başta olmak üzere sadece vergi yasalarına uygun olarak vergilendirme işlemleri yapmasını gerektirmez; bu ilke aynı zamanda vergi idaresinin dürüstlük kuralına riayet etmesini ve vergi usul hukuku uygulamasında yükümlünün güvenini korunmasını da gerekli kılar.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nda yer alan bazı istisnai durumlar dışında vergi idaresinin yetkisi bağlı yetki özelliği arz eder.

NOT: Genel olarak bir amaca erişmek için tutulan yol, izlenen yöntem anlamına gelen kelimeye "usul" denir.

AÇIKLAMALI SORULAR

1. Toplumunu oluşturan insan ve toplulukların bir arada yaşarken kurdukları ilişkiler ile bu kapsamda gerçekleştirdikleri davranışları düzenleyen, devlet tarafından konulan ve kamu gücü destekli maddi yaptırımlar uygulanmak suretiyle bunlara riayet edilmesi sağlanan sosyal düzen kurallarına ne ad verilir?
- A) Gelenek
B) Hukuk
C) Ceza
D) Sorumluluk
E) Kamu düzeni

AÇIKLAMA

Hukuk adı verilir. Bu tanımı ile hukuk aslında bir bütün olmakla birlikte hukuk kurallarının düzenledikleri ilişkilerin farklı olması bu kuralların da değişik tasniflere tabi tutulmalarını gerektirmiştir.

YANIT: B

2. Kamu gelirleri içerisinde en önemlisi aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Borçlanma
B) Para basma
C) Vergiler
D) Enflasyon gelirleri
E) Senyoraj

AÇIKLAMA

Kamu gelirleri içerisinde en önemli yere sahip olan vergilerin belli bir düzen içinde, bu düzeni biçimlendiren usullere göre, kurallar uyarınca ve her türlü keyfilikten uzak şekilde yapılması zorunludur.

YANIT: C

3. Maddi vergi hukuku tarafından içeriği belirlenen vergilendirme ilişkisinde tarafların karşılıklı hak ve yetkilerinin yerine getirilmesine dair şekil ve usulleri düzenleyen vergi hukuku dalı aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Özel Vergi Hukuku
B) Vergi Ceza Hukuku
C) Uluslararası Vergi Hukuku
D) Şekli Vergi Hukuku
E) Kamu Vergi Hukuku

AÇIKLAMA

Şekli vergi hukukudur. Bu vergi hukuku, ilişkilerin usul ve şekle dair hususlarını sistematik biçimde düzenler.

YANIT: D

4. Aşağıdakilerden hangisi şekli vergi hukuku kapsamında değildir?
- A) Ceza Muhakemesi Hukuku
B) Medeni Usul Hukuku
C) İcra İflas Hukuku
D) İdari Yargılama Hukuku
E) Aile Hukuku

AÇIKLAMA

Genel olarak yargılama ve takip hukuku dalları şekli hukuk kapsamında yer alır. Özel hukuk alt dallarından medeni usul hukuku ile icra iflas hukuku tipik şekli hukuk dallarıdır. Kamu hukukunda ise, ceza muhakemesi veya ceza usul hukuku, idari yargılama hukuku, vergi yargılama hukuku, kamu alacaklarının takip ve tahsil hukuku ile vergi usul hukuku şekli hukuka örnek oluşturur.

YANIT: E

5. Aşağıdakilerden hangisi Vergi Usul Kanunu'nda düzenlenen konulardan biri değildir?

- A) Tarh
- B) Tahsil
- C) Vergi alacağını güvence altına alan işlemler
- D) Matrahın tespiti
- E) Vergi dairesinin yetkileri

AÇIKLAMA

Vergi Usul Kanunu'nda düzenlenen konular:

- Vergi idaresi tarafından yapılan tarh
- Tahsil
- Vergi alacağını güvence altına almaya yönelik idari işlemler sırasında uyulması gereken biçim ve yöntemler
- Matrahın tespiti
- Vergi ödevlilerini denetleme yolları.

YANIT: E

6. Türkiye'de Vergi Usul Hukuku'na dair düzenlemelerin yer aldığı temel yasa aşağıdakilerden hangisidir?

- A) 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu
- B) 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun
- C) 2557 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu
- D) 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
- E) 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu

AÇIKLAMA

Türkiye'de Vergi Usul Hukuku'na dair düzenlemelerin yer aldığı temel yasa 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'dur.

YANIT: A

7. I. Tarh işlemi ver türleri
II. Matrah tespiti ve usulleri
III. İdari görevlilerin sorumlulukları
IV. Değerleme konusu ve değerlendirme ölçüleri

Yukarıdakilerden hangileri 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nda düzenlenen konuları ifade eder?

- A) I ve II
- B) II ve IV
- C) I, II ve IV
- D) II, III ve IV
- E) I, II, III ve IV

AÇIKLAMA

İdari görevlilerin sorumlulukları bu kanunda düzenlenen bir konu değildir. Bunların dışında; tebliğ işlemi ve tebligat usulleri, tahakkuk aşaması ile tahsil işlemi ve tahsilat usul ve çeşitlerine dair hükümler, geçerli olan süreler, mükellef ve borçlulara yüklenmiş ödevler de bu kanunla düzenlenmiştir.

YANIT: C

8. Vergi usul hukukuna dair yasa hükümlerinin pek çoğu aşağıdaki niteliklerden hangisi içerisinde yer alır?

- A) Hukuksal norm
- B) Tavsiye edici norm
- C) Emredici norm
- D) Uluslararası norm
- E) Uyarıcı norm

AÇIKLAMA

Emredici norm niteliğindedir. Diğer bir deyişle vergi usul hukukunu ilgilendiren yasa hükümleri vergilendirme ilişkisinin taraflarınca aksi kararlaştırılmayan, kesin bir emir içeren hukuk kuralları niteliğini taşır.

YANIT: C

9. Aşağıdakilerden hangisi bir kamu yönetim birimi olarak vergi idarelerinin eylem ve işlemlerinde gözetmesi gereken ilkelere biri değildir?

- A) Yasalara uygunluk
- B) Tavsiye
- C) Adalet
- D) Hakkaniyete uygunluk
- E) Ölçülülük

AÇIKLAMA

Hukuka bağlı ve saygılı bir kamu yönetim birimi olarak vergi idaresinin işlemleri ile eylemlerinde (özellikle kamu gücü kullanılarak alınan vergi güvenlik önlemlerinin uygulanması bakımından) yasalara uygunluğun yanında adalet ve hakkaniyete uygunluk ile ölçülülük gereklerinin de bir arada gözetilmesi gerekir.

YANIT: B

10. Aşağıdakilerden hangisi vergi usul hukukunun özelliklerinden biri değildir?

- A) Katı bir yasallık gereği olması
- B) Şekilci olmayan – formel olmayan bir yaklaşım
- C) Emredici normların çokluğu
- D) İdarenin kural olarak bağlı yetkiye sahip olması
- E) Hukuk devleti ilkesi ile yasal idare gereklerine riayet zorunluluğu

AÇIKLAMA

Vergi usul hukukunun özellikleri şunlardır:

- Katı bir yasallık gereği olması
- Şekilci– formel bir yaklaşım
- Emredici normların çokluğu
- İdarenin kural olarak bağlı yetkiye sahip olması
- Hukuk devleti ilkesi ile yasal idare gereklerine riayet zorunluluğu

YANIT: B

11. Vergi hukukunda geçerli süre türleri, bu sürelerin hesaplanma biçimleri ile uzamalarına sebep olan durumlar aşağıdaki hangi kanun ile düzenlenmiştir?

- A) İcra İflas Kanunu
- B) Gelir Vergisi Kanunu
- C) Katma Değer Vergisi Kanunu
- D) Vergi Usul Kanunu
- E) Vergi Kanunu

AÇIKLAMA

Vergi hukukunda geçerli süre türleri, bu sürelerin hesaplanma biçimleri ile uzamalarına sebep olan durumlar, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu (VUK) ile düzenlenmiştir.

YANIT: D

12. Aşağıdaki hukuk dallarından hangisi vergi idaresinin sahip olduğu vergi yasalarının vergilendirme işlemleri yapmak suretiyle uygulama yetkisinin kullanım biçim ve usullerini düzenlemektedir?

- A) Usul hukuku
- B) Şekli vergi hukuku
- C) İcra hukuku
- D) Vergi usul hukuku
- E) Borçlar hukuku

AÇIKLAMA

Vergi usul hukuku düzenlemektedir. Bu temel konularda ayrıntılı bir düzenleme yapmıştır.

YANIT: D

ÇIKMIŞ SORU

2014-ARA SINAV

13. Genel olarak bir amaca erişmek için tutulan yol, izlenen yöntem anlamına gelen kelime aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Yargılama
B) İşlem
C) Tasarruf
D) Yargı
E) Usul

AÇIKLAMA

Usulün tanımıdır. Hukukta usul ise yasama ya da yargı işleminin veya idari işlemin hazırlanması, yapılması veya yürürlüğe konulması sırasında uyulması gereken hükümler ve izlenecek yollar biçiminde tanımlanır.

YANIT: E

14. I. Katı bir yasallık gereği olması
II. Şekilci-formel bir yaklaşım
III. Emredici normların çokluğu
IV. İdarenin kural olarak bağlı yetkiye sahip olması

Yukarıdakilerden hangileri vergi usul hukukunun özelliklerini ifade eder?

- A) I ve III
B) II ve IV
C) I, II ve III
D) II, III ve IV
E) I, II, III ve IV

AÇIKLAMA

Vergi usul hukukunun özellikleri şunlardır:

- Katı bir yasallık gereği olması
- Şekilci-formel bir yaklaşım
- Emredici normların çokluğu
- İdarenin kural olarak bağlı yetkiye sahip olması
- Hukuk devleti ilkesi ile yasal idare gereklerine riayet zorunluluğu

YANIT: E

ÇIKMIŞ SORU

2014-ARA SINAV

15. Toplumsal yaşamda kişilerin gerek birbirleriyle gerekse devletle olan ilişkilerini düzenleyen, uyulması kamu gücü ile desteklenmiş sosyal kurallar bütününe ne ad verilir?
- A) Demokrasi
B) Hürriyet
C) Hukuk
D) Düzen
E) Bağımsızlık

AÇIKLAMA

Hukuk adı verilir. Hukukun maddi hukuk ve şekli hukuk olarak ikili bir ayrım içinde ele alınması gelenekselleşmiştir. Tüm hukuk sistemlerinde maddi hukuk-şekli hukuk ayrımı yapılmaktadır.

YANIT: C

ÇÖZÜMLÜ

DENEME SORULARI

1. Aşağıdakilerden hangisi hukuk açısından gündeme gelen ayırım ve türler arasında yer almaz?
- A) Maddi Hukuk – Şekli Hukuk
B) Kamu Hukuku – Özel Hukuk
C) Yazılı Hukuk – Yazılı Olmayan Hukuk
D) Keyfi Hukuk – Keyfi Olmayan Hukuk
E) Ulusal Hukuk – Uluslararası Hukuk
2. Hukuki ilişkilere dair hak ve yetkiler ile ödev ve yükümlülükleri vaz eden, tanımlayan ve düzenleyen, ilişkilerin taraflarının hukuki durumunu belirleyen hukuku kurallarından oluşan hukuk aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Maddi hukuk
B) Şekli hukuk
C) Kamu hukuku
D) Uluslararası hukuk
E) Özel hukuk

3. Maddi hukuk-şekli hukuk ayrımı açısından belirleyici olan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İlgili hukuk kuralının öznesi
- B) Ceza miktarı
- C) Ceza türü
- D) İlgili hukuk kuralının yöneldiği amaç
- E) Dava süresi

4. Vergi yasalarının uygulanması amacıyla tarhtan tahsile kadar olan vergilendirme süreci içerisinde, vergi idaresi tarafından yükümlü , sorumlu ve ödevliler hakkında çeşitli idari işlemler yapılması, bazen de eylemler de bulunulması suretiyle vergilendirme yetkisinin yönetsel boyutta kullanılmasına dair şekli ve usuli kuraları inceleyen hukuk dalı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Vergi Usul Hukuku
- B) Yargılama Hukuku
- C) Usul Hukuku
- D) Aile Hukuku
- E) Uluslararası Hukuk

5. Aşağıdaki kanunlardan hangisinde vergi usul hukukuna dair düzenlemeler yer alır?

- A) Gelir Vergisi Kanunu
- B) Katma Değer Vergisi Kanunu
- C) İdari Yargılama Usulü Kanunu
- D) Vergi Usul Kanunu
- E) Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun

6. Aşağıdakilerden hangisi vergi usul hukuku kapsamında bulunan konulardan biridir?

- A) Vergi idaresinin yetkileri
- B) Vergilendirme sürecini oluşturan çeşitli aşama ve işlemler
- C) Vergi sorumlularının şekli ödevleri
- D) Vergi yükümlülüğünün kapsamı
- E) Vergi yükümlülerinin hakları

7. I. Vergilendirme sürecini oluşturan çeşitli aşamalar
II. Vergi hukukunda süreler
III. Vergi denetimi kapsamında ön işlemler
IV. Yükümlülerin vergi ödevini yerine getirme işlemleri

Yukarıdakilerden hangileri 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nda düzenlenen konuları ifade eder?

- A) I ve II
- B) III ve IV
- C) I, III ve IV
- D) II, III ve IV
- E) I, II, III ve IV

8. Vergi hukukunun temel prensibi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dürüstlük ilkesi
- B) Katılık ilkesi
- C) Yasallık ilkesi
- D) Değiştirilemezlik ilkesi
- E) Uygunluk ilkesi

9. Aşağıdakilerden hangisi vergi usul huku-
nunun özelliklerinden biri değildir?
- A) Katı bir yasallık gereğinin olmaması
B) Şekilci– formel bir yaklaşım
C) Emredici normların çokluğu
D) İdarenin kural olarak bağlı yetkiye sahip olması
E) Hukuk devleti ilkesi ile yasal idare gerek-
lerine riayet zorunluluğu
10. Yasadaki bazı istisnai durumlar dışında
vergi idaresinin yetkisi aşağıdaki özellik-
lerden hangisini arz eder?
- A) Bağımsız yetki özelliği
B) Bağlı yetki özelliği
C) Özerklik
D) Denetim serbestisi özelliği
E) Uygunluk özelliği
11. Vergi idaresinin dürüstlük kuralına riayet
etmesi aşağıdaki ilkelerden hangisinin
gereğidir?
- A) Uygunluk ilkesi
B) Gereklilik ilkesi
C) Hukuk devleti ilkesi
D) Emredici norm ilkesi
E) Kamu hukuku ilkesi
12. Uzlaşma aşağıdaki kanunlardan hangisi
ile düzenlenmiştir?
- A) İcra İflas Kanunu
B) Gelir Vergisi Kanunu
C) Katma Değer Vergisi Kanunu
D) Vergi Usul Kanunu
E) Vergi Kanunu
13. Belirli bir konuda işlem yapılması, faali-
yette bulunulması için izlenmesi gereken
prosedürleri ve biçimleri düzenleyen hu-
kuk dalı aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Ceza Hukuku
B) Yöntem Hukuku
C) Ceza Muhakemesi Hukuku
D) Vergi Hukuku
E) Kamu Hukuku
14. Şekli hukuk kaç aya ayrılır?
- A) 2
B) 3
C) 4
D) 5
E) 6
15. Aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?
- A) Maddi hukuk-şekli hukuk ayrımı vergi hu-
kuku açısından da geçerli olan bir ayırımdır.
B) Vergi hukuku sadece maddi hukuk kural-
larından oluşur.
C) Şekli vergi hukuku üç alt dala ayrılmıştır.
D) Şekli hukukun düzenleme konusu hukuki
ilişkilerin özü değil fakat usul ve şekle ait
hususlardır.
E) Maddi hukuk-şekli hukuk ayrımı açısin-
dan belirleyici olan ilgili hukuk kuralının
yöneldiği amaçtır.

**ÇÖZÜMLÜ DENEME
SORULARI YANITLARI**

1. **D** Hukuk açısından gündeme gelen ayrımlar şöyledir:
 - Maddi Hukuk – Şekli Hukuk
 - Kamu Hukuku – Özel Hukuk
 - Yazılı Hukuk – Yazılı Olmayan Hukuk
 - Ulusal Hukuk – Uluslararası Hukuk
 Keyfi hukuk- keyfi olmayan hukuk bunlar arasında sayılamaz.
2. **A** Maddi hukukun tanımıdır. Maddi hukuk, hukuki ilişkilerin esasını, özünü düzenlemektedir.
3. **D** İlgili hukuk kuralının yöneldiği amaçtır. Şekli hukuk kuralları, belirli bir olayda veya uyumsuzluk çözümünde izlenmesi gereken yollar ile uygulanacak yöntemleri gösteren kurallardır. Şekli hukukun düzenleme konusu hukuki ilişkilerin özü değil fakat usul ve şekle ilişkin hususlardır.
4. **A** Vergi hukukunun tanımıdır. Vergi usul hukuku şekli hukukun bir alt dalıdır.
5. **D** Bu sistem Türk hukukunda esas itibarı ile 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümleri ile düzenleme konusu yapılmıştır. Ancak bu kanunda sırf vergi usul hukukuna dair hükümler yer almamaktadır. Ancak önemli bir kısım vergi usul hukuku konularından oluşmaktadır.
6. **B** Vergi Usul Kanunu'nda düzenlenen konular:
 - Vergi idaresi tarafından yapılan tarh
 - Tahsil
 - Vergi alacağını güvence altına almaya yönelik idari işlemler sırasında uyulması gereken biçim ve yöntemler
 - Matrahın tespiti
 - Vergi ödevlilerini denetleme yolları
7. **E** Maddelerde verilenlerin tamamı 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nda düzenlenen konuları oluşturur. Bunların dışında; vergi uyumsuzluklarının yargı yoluna başvurmaksızın taraflar arasında barışçı yollarla çözümü de bu düzenlemelerin arasında sayılabilir.

8. **C** Yasallık ilkesidir. Vergi hukuku ile idare usul hukuku birbirine benzerlik göstermektedir. Bu durumda vergi hukukunun en temel ilkesi yasallık uygulanır. Bu nedenle ki, vergi usul hukuku idari usul hukukunun aksine yargı içtihatları yerine yasalarla düzenlenmesi gereken bir dalıdır.
9. **A** Vergi usul hukukunun özellikleri şunlardır:
 - Katı bir yasallık gereği olması
 - Şekilci- formel bir yaklaşım
 - Emredici normların çokluğu
 - İdarenin kural olarak bağlı yetkiye sahip olması
 - Hukuk devleti ilkesi ile yasal idare gereklerine riayet zorunluluğu
10. **B** 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nda yer alan bazı istisnai durumlar dışında vergi idaresinin yetkisi "bağlı yetki" özelliğini ifade eder.
11. **C** Hukuk devleti ilkesi ve yasal idare gereği vergi idaresinin 213 sayılı VUK başta olmak üzere sadece vergi yasalarına uygun olarak vergilendirme işlemlerini yapmasını gerektirmez. Bu ilke aynı zamanda vergi idaresinin dürüstlük kuralına riayet etmesini ve vergi usul hukuku uygulamasında yükümlünün güveninin korunmasını da gerekli kılar.
12. **D** Hata düzeltme ve uzlaşma gibi vergi uyumsuzluklarının yargı yoluna başvurmaksızın taraflar arasında barışçı yollardan çözümü de 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nda düzenlenmiştir.
13. **B** Yöntem hukukudur.
14. **B** Şekli hukuk kendi içinde üç alt dala ayrılmaktadır. Bunlar:
 - Vergi Usul Hukuku
 - Vergi Yargılama Hukuku
 - Vergi İcra Hukuku
15. **B** Vergi hukuku sadece maddi hukuk kurallarından oluşmamakta, şekli hukuka dair kuralları da içermektedir.

Öğretmen Diyor ki! Bu ünite de; vergilendirme sürecinin ilk aşaması olan vergiyi doğuran olay açıklanmıştır. Ayrıca tarh tanımı, çeşitleri ve ayrımı iyi bilinmelidir.

Önceki Sınavlarda Çıkan Soru Adedi	
Ara Sınav	Dönem Sonu
5	2

GİRİŞ

Bir vergi borcunun doğduğu andan ortadan kalktığı ana kadar geçen süreye vergilendirme süreci demektedir. Bu süreç vergiyi doğuran olay ile başlar ve tarh, tebliğ ve tahakkuk, aşamalarının tamamlanmasından sonra verginin tahsili aşamasında -başta verginin ödenmesi olmak üzere- çeşitli nedenlerle sona erer.

VERGİYİ DOĞURAN OLAY

Vergilendirme süreci vergiyi doğuran olayın meydana gelmesi ile başlar.

Bir vergi borcunun doğabilmesinin ön koşulu, bir vergi kanunu hükmünün bulunması ve söz konusu bu vergi ile ilgili vergi kanununun, o yıla ait bütçe kanununun C cetvelinde yer almasıdır. Bilindiği üzere, verginin konusu, üzerine vergi konulan, iktisadi unsurdur. Genellikle gelir, servet ve harcamalar vergiye konu edilir. Bununla birlikte, tarih boyunca pek çok farklı iktisadi unsurun vergilere konu edildiği de görülmektedir.

Vergi kanunlarının vergiyi bağladıkları olayın vukuu veya hukuki durumun tekemmül etmesi halinde, bu olay veya hukuki durum şahsında gerçekleşen kişi vergi mükellefi statüsüne girer. Başka bir anlamla, bir kişinin mükellef statüsüne girebilmesi için vergi kanunlarında öngörülen vergiyi doğuran olayı gerçekleştirilmesi gerekir.

Bazı vergiler bakımından vergiyi doğuran olayın örnekleri şunlardır:

- *Gelir vergisi bakımından bir gerçek kişinin gelir (kazanç ve irat) elde etmesi,*
- *Kurumlar vergisi bakımından bu verginin mükellefi olan kurumların kazanç elde etmesi,*
- *Katma değer vergisi bakımından bir malın teslim edilmesi veya hizmetin ifa edilmesi,*
- *Emlak vergisi bakımından bir bina, arsa veya araziye malik ya da bunlar üzerinde intifa hakkı sahibi olunması,*
- *Veraset ve intikal vergisi bakımından bir malın veraset yoluyla veya başka bir suretle ivazsız olarak bir kişiden diğer bir kişiye intikali,*
- *Motorlu taşıtlar vergisi bakımından motorlu taşıtların trafik sicili ile Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı tarafından tutulan sivil hava vasıtaları siciline kayıt ve tescili.*

Vergiyi doğuran olayın gerçekleşmesi yükümlü bakımından vergi borcunun, devlet bakımından da vergi alacağına doğması demektir. Vergi borcu kural olarak tarh, tebliğ işlemlerinden sonra tahakkuk aşamasıyla ödenecek hale gelir.

Vergiyi doğuran olayın kanunlarla yasaklanmış bir faaliyet olması (örn: suç teşkil etmesi), vergi yükümlülüğünü ya da sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

VERGİNİN TARHI

Vergi idaresinin, mükellefin vergi borcunu miktar olarak hesaplaması işlemine **tarh** adı verilir. Vergi Usul Kanunu'nun 20'nci maddesine göre "Verginin tarhı, vergi alacağına kanunlarında gösterilen matrah ve nispetler üzerinden vergi dairesi tarafından hesaplanarak bu alacağı miktar itibarıyla tespit eden idari muameledir." Verginin tarhı ile mükellef bakımından vergi borcu, vergi idaresi bakımından da vergi alacağı hesaplamakta ve miktar itibarıyla belirli hale gelmektedir.

Matrah, vergi borcunun hesaplanmasına esas teşkil eden miktar veya değerdir. Vergi matrahının doğalgazın metreküpü, kumaşın metresi gibi belli fiziki, teknik vb. ölçülere dayanılarak saptanması halinde **“miktar esası” (spesifik matrah)**; vergi konusunun değerinin esas alınarak saptanması halinde ise **“değer esası” (ad valorem matrah)** söz konusu olmaktadır.

Tarh edilecek vergi borcu, vergi matrahının değer esasına göre belirlendiği vergilerde vergi oranını; miktar esasına göre belirlendiği vergilerde ise birim vergi miktarının matrah ile çarpılması suretiyle hesaplanır. Matrah ve oran unsuru arasındaki ilişkiye göre yapılan sınıflandırma bakımından vergileri tek (sabit), artan veya azalan oranlı vergiler olarak üçe ayırmak mümkündür. Bu sınıflandırmaya göre kurumlar vergisi tek (sabit) oranlıdır ve matraha uygulanacak olan oranı 2017 yılında %20 iken 7061 sayılı “Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 2018, 2019 ve 2020 yılları için %22 oranına yükseltmiştir. Gelir vergisinde ise artan oranlı tarife söz konusu olup, vergi matrahına uygulanacak olan oranı %15 ile %35 arasında değişmektedir.

TARH İŞLEMİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ

Kanundaki tanımda da açıkça ifade edildiği üzere tarh işlemi bir idari işlemdir.

İdare hukukundaki düzenleyici - bireysel idari işlemler sınıflandırması bakımından tarh işleminin bireysel işlem olduğu açıktır.

Tarh işlemi, tek yanlı ve icrai bir işlemdir. Tarh işleminin tek yanlılığı, vergi idaresinin tek taraflı irade açıklamasıyla mükellefin hukuki durumunda değişiklik yapması anlamını taşır. Başka bir anlatımla, tarh işlemi mükellefin rıza ve muvafakatini aranmaksızın onun hukuki durumu üzerinde etki doğurur.

İdari işlemler için yapılan şart işlem - subjektif (özel) işlem sınıflandırması açısından tarh işlemi subjektif bir işlemdir. Tarh işleminde, vergi borcunun mükellefçe beyan edilen veya idare tarafından saptanan vergi matrahına dayanılarak hesaplanması söz konusu olduğundan, vergi tarhı, subjektif işlem niteliği taşımaktadır.

Tarh işlemi son olarak, yararlandırıcı - yükümlendirici işlemler sınıflandırması bakımından değerlendirilebilir.

TARH İŞLEMİNİN TÜRLERİ (TARHIYAT YÖNTEMLERİ)

Tarh türleri beyana dayanan tarh, ikmalen tarh, re'sen tarh ve idarece vergi tarhı olmak üzere dört başlık altında incelemek mümkündür.

Beyana Dayanan Vergi Tarhı

Beyan esasına dayalı vergilerde vergi matrahı kural olarak mükellef tarafından saptanan vergi dairesine bildirilmekte ve vergi dairesi tarh işlemini mükelleflerin beyanına dayalı olarak gerçekleştirilmektedir. Örneğin gelir, kurumlar, katma değer, veraset ve intikal vergileri beyan üzerinden alınan vergilerdir.

“Vergi kanunlarına göre beyan üzerinden alınan vergiler **“Tahakkuk Fişi”** ile tarh ve tahakkuk ettirilir”. Mükellefin beyanı alındıktan sonra vergi dairesince tahakkuk fişi düzenlenir ve bu fişin bir örneği mükellefe veya beyannameyi mükellef adına vergi dairesine tevdi eden kişiye verilir. Tahakkuk fişinin sıra numarası, tanzim tarihi, verginin nevi, vergi beyannamesinin tarihi, beyannamenin ilgili bulunduğu vergilendirme dönemi, mükellefin soyadı ve adı (tüzel kişilerde unvanı), mükellefin açık adresi, verginin matrahı, verginin hesabı, verginin miktarı, vergi mahkemesinde dava açılması ve düzeltme ile ilgili hükümlere ait kısa bilgiyi içermesi gerekir.

Mükellefin beyanı üzerine yapılan tarhiyatta vergilendirme sürecinin bazı aşamaları aynı anda gerçekleşir. Başka bir deyişle, beyan usulünde verginin tarh ve tahakkuk aşamaları mükellefin beyanı üzerine tahakkuk fişinin kesilmesiyle aynı anda tamamlanmış olmaktadır. Mükellefin beyanı üzerine yapılan tarhiyata karşı dava açabilmesi için ihtirazi kayıtla beyanda bulunmuş olması gerekir.

İkmalen Vergi Tarhı

“İkmalen vergi tarhı, her ne şekilde olursa olsun bir vergi tarh edildikten sonra bu vergiye müteallik olarak meydana çıkan ve defter, kayıt ve belgelere veya kanuni ölçülere dayanılarak miktarı tespit olunan bir matrah veya matrah farkı üzerinden alınacak verginin tarh edilmesidir.”

İkmalen vergi tarhının ilk koşulu, tarhiyat öncesinde tarh yöntemlerinden herhangi birine dayanılarak bir verginin tarh edilmiş olmasıdır. Bu nedenle ikmalen vergi tarhı, ek veya tamamlayıcı vergi tarhı olarak da adlandırılmaktadır. Kanun koyucunun ikmalen vergi tarhı bakımından öngördüğü ikinci koşul, yapılacak olan tarhiyata ilişkin matrah veya matrah farkının defter, kayıt ve belgeler veya kanuni ölçülere dayalı olarak saptanmasıdır. Bir malın emsal bedelinin, maliyet bedeli esasına göre, hesaplandığı durumlarda perakende satışlar için maliyet bedeline %10 ilave edilmesi gerekir. Mükellef, vergi dairesine verdiği beyannameye %10 üzerinden yapması gereken bu hesaplama %5 üzerinden yapmışsa, bu durumda kanuni ölçüler yanlış uygulandığından aradaki matrah farkı nedeniyle ikmalen vergi tarh edilir.

Re'sen Vergi Tarhi

Re'sen vergi tarhi, vergi matrahının tamamen veya kısmen defter, kayıt ve belgelere veya kanuni ölçülere dayanılarak tespitine imkan bulunmayan hallerde takdir komisyonları tarafından takdir edilen veya vergi incelemesi yapmaya yetkili olanlarca düzenlenmiş vergi inceleme raporlarında belirtilen matrah veya matrah kısmı üzerinden vergi tarh olunmasıdır. İnceleme raporunda bu maddeye göre belirlenen matrah veya matrah farkı re'sen takdir olunmuş sayılır." Re'sen vergi tarhi, ikmalen vergi tarhından farklı olarak, matrahın belli maddi deliller veya kanuni ölçülere dayanılarak saptanmasının mümkün olmadığı hallerde idarenin başvurduğu bir tarhiyat yöntemidir.

Re'sen tarhiyat nedenleri şunlardır;

- Süresi geçtiği halde vergi beyannamesinin verilmemiş olması;
- Vergi beyannamesi kanuni veya ek süreler içinde verilmekle beraber, beyannamede vergi matrahına ilişkin bilgilerin gösterilmemiş olması;
- Vergi Usul Kanunu'na göre, tutulması zorunlu olan defterlerin hepsi veya bir kısmının tutulmaması veya tasdik ettirilmemiş olması ya da vergi incelemesi yapmaya yetkili olanlara herhangi bir nedenle ibraz edilmemesi;
- Defter kayıtları ve bunlarla ilgili vesikaların, vergi matrahının doğru ve kesin olarak tespitine imkan vermeyecek derecede eksik, usulsüz ve karışık olması sebebiyle ihticaca salih bulunmaması;
- Tutulması zorunlu olan defterlerin veya verilen beyannamelerin gerçek durumu yansıtmadığına dair delil bulunması;
- Yetki almış meslek mensuplarına imzalatırma mecburiyeti getirilen beyanname ve eklerinin imzalatılmaması veya tasdik kapsamına alınan konularda yeminli mali müşavir tasdik raporunun zamanında ibraz edilmemesidir.

Vergi beyannamesi kanuni veya ek süreler içinde verilmekle beraber, beyannamede vergi matrahına ilişkin bilgilerini gösterilmemiş olması halinin gerçekleştiği durumlarda, mükellefe vergi matrahına ilişkin bilgi vermesi ve kanuni defterlerini ibraz etmesi için takdir komisyonu tarafından 15 günden az olmamak üzere süre verilir. Mükellefin bu süre zarfında söz konusu bilgileri vermesi veya kanuni defterleri ibraz etmesi halinde, defter ve vesikalar ihticaca salih bulunmak kaydıyla komisyonca takdir edilecek olan matrah bu defter ve vesikalara göre saptanacak miktardan fazla olamaz.

Kanuni süre geciktikten sonra beyanda bulunan mükellefler bakımından takdir komisyonuna sevk edilmeksizin beyannamelerinde gösterdikleri matrahlar üzerinden re'sen tarhiyat yapılır.

Re'sen vergi tarh edilmesini gerektiren sebeplerden birinin yanı sıra ikmalen vergi tarhını gerektiren bir durum söz konusuysa re'sen takdir sonucu beklenmeksizin ikmalen tarhiyat yapılır.

İkmalen ve re'sen tarh edilen vergiler ilgililere ihbarname ile tebliğ edilir.

İdarece Vergi Tarhi

İdarece tarhi; ikmalen veya re'sen vergi tarhi dışında kalan hallerde, mükelleflerin vergi kanunlarında öngörülen sürelerde vergi tarhi için müracaat etmemeleri veya bu kanunlarda kendilerine tahmil olunan (yüklenen) mecburiyetleri yerine getirmemeleri nedeniyle zamanında tarh edilemeyen verginin kanunen belli matrahlar üzerinden idarece tarh edilmesidir. Örneğin, Emlak Vergisi Kanunu'nun 32'nci maddesi uyarınca emlak vergisi bildirimünün süresinde verilmemesi halinde vergi idarece tarh edilir.

Verginin idarece tarhında da, re'sen ve ikmalen tarhiyatlarda olduğu gibi tarh olunan vergiler ihbarname ile ilgilie tebliğ olunur.

Verginin tarhi bakımından kısaca ver verilmesi gereken son husus Vergi Usul Kanunu'nda düzenlenmekle birlikte uygulaması bulunmayan **tahire dayalı vergi tarhidir**. Emlak Vergisi Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden önce arazi ve bina vergilerinin matrahları tahrir usulüne göre belirlenmekteydi. Bu usule göre idare tarafından tespit edilen matrahlar tahrir ihbarnamesi ile mükelleflere tebliğ olunmaktaydı. Tahire dayanan tarh, Vergi Usul Kanunu'nun 36 - 39'uncu maddeleri arasında düzenlemekle birlikte, bu Kanun'un tahrir usulünü düzenleyen hükümleri Emlak Vergisi Kanunu'nun 41'inci maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

AÇIKLAMALI SORULAR

1. Bir vergi borcunun doğduğu andan, ortadan kalktığı ana kadar geçen süreye ne ad verilir?

- A) Vergilendirme süreci
- B) Yasal süreç
- C) Zorunlu süreç
- D) Doğal süreç
- E) Kesinleşme süreci

AÇIKLAMA

Vergilendirme sürecidir. Bu süreç vergiyi doğuran olay ile başlar. Tarh, tebliğ ve tahakkuk aşamalarının tamamlanmasından sonra verginin tahsil aşamasıyla sona erer.

YANIT: A

2. Bir vergi borcunun doğabilmesinin ön koşulu nedir?

- A) Ödeme işlemi
- B) İlgili vergi kanununun bütçenin C cetvelinde yer alması
- C) Yönetmeliklerde yer alması
- D) Vergi idaresinin isteği
- E) Mükellefin ödeme isteği

AÇIKLAMA

Bir vergi borcunun doğabilmesinin ön koşulu, bir vergi kanunu hükmünün bulunması ve söz konusu bu vergi ile ilgili vergi kanununun, o yıla ait bütçe kanununun C cetvelinde yer almasıdır.

YANIT: B

3. Verginin konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ödeme zamanları
- B) Kanunu
- C) Üzerine vergi konulan iktisadi unsur
- D) Mükellefleri
- E) Bütçe kanununda yer alması

AÇIKLAMA

Verginin konusu, üzerine vergi konulan iktisadi unsurdur. Genellikle gelir, servet ve harcamalar vergiye konu edilir. Bununla birlikte tarih boyunca pek çok farklı iktisadi unsurun vergilere konu edildiği de görülmektedir.

YANIT: C

4. Katma değer vergisinde vergiyi doğuran olay aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gerçek kişinin kazanç ve irat elde etmesi
- B) Kurumun kazanç elde etmesi
- C) Malın teslim edilmesi
- D) Bir arazi, arsa ya da binaya malik olunması
- E) İvazsız şekilde mal edinilmesi

AÇIKLAMA

Katma değer vergisinde vergiyi doğuran olay bir malın teslim edilmesi veya hizmetin ifa edilmesidir.

YANIT: C

5. Vergi konusunun değerinin esas alınarak saptanması halinde hangi matrah çeşidinden bahsedilebilir?

- A) Miktar esası
- B) Değerleme ölçüsü esası
- C) Değer esası
- D) Ad valorem esası
- E) Katma değer esası

AÇIKLAMA

Ad valorem esasıdır. Bir diğer adı ise "değer esası" dır.

YANIT: C

- 6. I. Tek (sabit) oranlı
- II. Artan oranlı
- III. Azalan oranlı

Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri vergi tariflerini ifade eder?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) Yalnız II
- D) I ve III
- E) I, II ve III

AÇIKLAMA

Matrah ve oran unsurları arasındaki ilişkiye göre yapılan sınıflandırma bakımından vergileri tek (sabit), artan veya azalan oranlı vergiler olmak üzere üçe ayırmak mümkündür.

YANIT: E

7. Kurumlar vergisi tarifesi nasıldır?

- A) Sabit oranlı
- B) Artan oranlı
- C) Azalan oranlı
- D) Geçişken
- E) Çifte artan oranlı

AÇIKLAMA

Kurumlar vergisi tarifesi sabit (tek) oranlıdır. Matraha uygulanacak oran 2018, 2019 ve 2020 yılları için %22 olarak belirlenmiştir.

YANIT: A

8. Beyana dayalı tarhiyatta vergiler aşağıdakilerden hangisi ile tarh ve tahakkuk ettirilir?

- A) İrsaliye
- B) Fatura
- C) Tahakkuk fişi
- D) Ödeme emri
- E) Tahsil fişi

AÇIKLAMA

Tahakkuk fişi ile vergiler tarh ve tahakkuk ettirilir. Mükellefin beyanı alındıktan sonra vergi dairesince tahakkuk fişi düzenlenir ve bu fişin bir örneği mükellefe veya beyannameyi mükellef adına vergi dairesine tevdi eden kişiye verilir.

YANIT: C

9. Vergi matrahının tamamen veya kısmen defter, kayıt ve belgelere veya kanuni ölçülere dayanılarak tespitine imkan bulunmayan hallerde takdir komisyonları tarafından takdir edilen veya vergi incelemesi yapmaya yetkili olanlarca düzenlenmiş vergi inceleme raporlarında belirtilen matrah veya matrah kısmı üzerinden vergi tarh olunması aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Beyana dayalı tarh
- B) Re'sen tarh
- C) İkmalen tarh
- D) İdarece tarh
- E) Tahrire dayalı tarh

AÇIKLAMA

Re'sen tarhiyatı ifade eder. İnceleme raporunda belirlenen matrah veya matrah farkı re'sen takdir olunmuş sayılır.

YANIT: B

10. Beynamede vergi matrahına ilişkin bilgilerin olmaması durumunda aşağıdaki tarhiyat türlerinden hangisi uygulanır?

- A) Beyana dayalı tarh
- B) Re'sen tarh
- C) İkmalen tarh
- D) İdarece tarh
- E) Tahrire dayalı tarh

AÇIKLAMA

Vergi beyanamesi kanuni veya ek süreler içinde verilmekle beraber, beynamede vergi matrahına ilişkin bilgilerin gösterilmemiş olması durumunda re'sen tarhiyat yapılır.

YANIT: B

11. Aşağıdakilerden hangisi re'sen tarh nedenlerinden biri değildir?

- A) Süresi geçtiği halde beyannamenin verilmemiş olması
- B) Tutulması zorunlu olan defterlerin gerçek durumu yansıtmadığına dair delil bulunması
- C) VUK'a göre öngörülen defter, kayıt ve belgelerin bir kısmının tutulmamış olması
- D) VUK'nda öngörülen defter, belge ve kayıt düzenine uyulmuş olmakla birlikte vergi matrahının eksik beyan edilmiş olması
- E) Beynamede vergi matrahını gösteren bilgilerin bulunmaması

AÇIKLAMA

Vergi matrahının eksik beyan edilmiş olması ikmalen tarh nedenidir.

YANIT: D

12. Beynamede vergi matrahına ilişkin bilgilerin olmaması durumunda, mükellefe bunu düzeltmesi için kaç gün süre verilir?

- A) 10
- B) 15
- C) 20
- D) 25
- E) 30

AÇIKLAMA

Takdir komisyonları tarafından 15 gün süre verilir. Mükellefin bu süre zarfında söz konusu bilgileri vermesi veya defterleri ibraz etmesi halinde, defter ve vesikalara ihticaca salih bulunmak kaydıyla komisyonca takdir edilecek olan matrah bu defter ve vesikalara göre saptanacak miktardan fazla olamaz.

YANIT: B

13. Mükelleflerin vergi kanunlarında öngörülen sürelerde vergi tarhi için müracaat etmemeleri durumunda hangi tarhiyat yapılır?

- A) Beyana dayalı tarh
- B) Re'sen tarh
- C) İkmalen tarh
- D) İdarece tarh
- E) Tahrire dayalı tarh

AÇIKLAMA

İdarece tarhiyat yapılır. Örneğin; Emlak Vergisi Kanunu'na göre, emlak vergisi bildirimının süresinde verilmemesi halinde idarece tarhiyat yapılır.

YANIT: D

ÇIKMIŞ SORU

2016-ARA SINAV

14. Vergi kanunlarına göre beyan üzerinden alınan vergiler aşağıdakilerden hangisi ile tarh ve tahakkuk ettirilir?

- A) Tahsil makbuzu
- B) Müstahsil makbuzu
- C) Tahakkuk fişi
- D) Kasa fişi
- E) Beyanname formu

AÇIKLAMA

Mükellefin beyanı üzerine yapılan tarhiyattan vergilendirme sürecinin bazı aşamaları aynı anda gerçekleşir. Başka bir deyişle beyan usulünde verginin tarh ve tahakkuk aşamaları mükellefin beyanı üzerine, tahakkuk fişinin kesilmesi ile aynı anda tamamlanmış olmaktadır.

YANIT: C

ÇIKMIŞ SORU

2016-ARA SINAV

15. Tarh işlemi ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Kurucu bir işlemdir
- B) Sübjektif bir işlemdir
- C) Tek yanlı bir işlemdir
- D) İdari bir işlemdir
- E) İcrai bir işlemdir

AÇIKLAMA

Tarh işlemi kurucu bir işlem değildir. Tek yanlı, sübjektif, idari ve icrai bir işlemdir.

YANIT: A

ÇÖZÜMLÜ DENEME SORULARI

?

1. Vergilendirme süreci aşağıdakilerden hangisi ile başlar?

- A) Tarh
- B) Tahsil
- C) Vergiyi doğuran olay
- D) Tahakkuk
- E) Kesinleşme

2. Bir kişinin mükellef statüsüne girebilmesi için aşağıdakilerden hangisi gereklidir?

- A) Vergiyi doğuran olayın meydana gelmesi
- B) Reşit olması
- C) Askerliğini yapmış olması
- D) Vergiyi kabul etmesi
- E) Bütçe kanununun onaylanması

3. Emlak vergisinde vergiyi doğuran olay aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gerçek kişinin kazanç ve irat elde etmesi
- B) Kurumun kazanç elde etmesi
- C) Malın teslim edilmesi
- D) Bir arazi, arsa ya da binaya malik olunması
- E) İvazsız şekilde mal edinilmesi

4. Vergilendirme süreci ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Verginin ödenecek hale gelmesine tahakkuk denir.
- B) Vergilendirme süreci vergiyi doğuran olayla başlar.
- C) Gelir vergisinde vergiyi doğuran olay, gerçek kişinin gelir elde etmesidir.
- D) Kanunlarla yasaklanan bir faaliyette vergiyi doğuran olay gerçekleşmez.
- E) Vergi borcunun miktar olarak tespit edilmesine tarh denir.

5. Vergi alacağının kanunlarında gösterilen matrah ve nispetler üzerinden vergi dairesi tarafından hesaplanarak bu alacağı miktar olarak tespit eden idari işleme ne ad verilir?
- A) Tarh B) Tebliğ
C) Tahsil D) Tahakkuk
E) Zamanaşımı
6. Vergi borcunun hesaplanmasına esas teşkil eden miktar veya değere ne ad verilir?
- A) Tebliğ B) Matrah
C) Oran D) Tarife
E) Zamanaşımı
7. Vergi matrahının doğalgazın metreküpü, kumaşın metresi gibi belli fiziki, teknik ölçülere dayanılarak sağtanması hangi matrah çeşidini ifade eder?
- A) Miktar esaslı
B) Değerleme ölçüsü esaslı
C) Değer esaslı
D) Oran esaslı
E) Katma değer esaslı
8. Gelir vergisinin tarife yapısı aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Sabit oranlı
B) Artan oranlı
C) Azalan oranlı
D) Geçişken
E) Çifte artan oranlı
9. Tarh işlemi ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?
- A) Tarh işlemi idari bir işlemdir.
B) Tarh işlemi bireysel bir işlemdir.
C) Tarh işlemi tek yanlı ve icrai bir işlemdir.
D) Tarh işlemi objektif bir işlemdir.
E) Tarh işlemi yükümlendirici bir işlemdir.
10. Aşağıdakilerden hangisi tarh işleminin türlerinden biri değildir?
- A) İdarece tarh
B) İkmelen tarh
C) Beyana dayalı tarh
D) Resen tarh
E) Mükellefçe tarh
11. Mükellef tarafından saptanarak vergi dairesine bildirilen vergi matrahına dayanılarak yapılan tarh işlemi aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Beyana dayalı tarh
B) Re'sen tarh
C) İkmalen tarh
D) İdarece tarh
E) Tahrire dayalı tarh
12. Her ne şekilde olursa olsun bir vergi tarh edildikten sonra bu vergiye müteallik olarak meydana çıkan ve defter, kayıt ve belgelere veya kanuni ölçülere dayanılarak miktarı tespit olunan bir matrah veya matrah farkı üzerinden verginin tarh edilmesi aşağıdaki tarhiyat çeşitlerinden hangisidir?
- A) Beyana dayalı tarh
B) Re'sen tarh
C) İkmalen tarh
D) İdarece tarh
E) Tahrire dayalı tarh
13. Bir malın emsal bedelinin, maliyet bedeli esasına göre hesaplandığı perakende satışlar için, mükellef vergi dairesine verdiği beyannameye %10 yerine %5 üzerinden hesaplama yaparsa, aşağıdaki tarhiyat çeşitlerinden hangisinin yapılması gerekir?
- A) Beyana dayalı tarh
B) Re'sen tarh
C) İdarece tarh
D) İkmalen tarh
E) Tahrire dayalı tarh

14. **Matrahın saptanmasının mümkün olmadığı durumlarda aşağıdaki tarhiyat türlerinden hangisi uygulanır?**

- A) Beyana dayalı tarh
- B) Re'sen tarh
- C) İkmalen tarh
- D) İdarece tarh
- E) Tahrire dayalı tarh

15. **Süresi geçtiği halde beyanname verilmişse aşağıdaki tarhiyat türlerinden hangisi uygulanır?**

- A) Beyana dayalı tarh
- B) Re'sen tarh
- C) İkmalen tarh
- D) İdarece tarh
- E) Tahrire dayalı tarh

ÇÖZÜMLÜ DENEME SORULARI YANITLARI

1. **C** Vergilendirme süreci vergiyi doğuran olay ile başlar. Tarh, tebliğ ve tahakkuk aşamalarının tamamlanmasından sonra verginin tahsil aşamasında – başta verginin ödenmesi olmak üzere - nedenlerle sona erer.
2. **A** Vergi kanunlarının vergiyi bağladıkları olayın vukuu veya hukuki durumunun tekemmül etmesi halinde, bu olay veya hukuki durum şahsında gerçekleşen kişi vergi mükellefi statüsüne girer.
3. **D** Emlak vergisinde vergiyi doğuran olay, bir bina, arsa veya araziye malik ya da bunlar üzerinde intifa hakkı sahibi olunmasıdır.
4. **D** Vergiyi doğuran olayın kanunlarla yasaklanmış bir faaliyet olması (örneğin suç teşkil etmesi) vergi yükümlülüğü ya da sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.
5. **A** Tarh adı verilir. Verginin tarhi ile mükellef bakımından vergi borcu, vergi idaresi bakımından da vergi alacağı hesaplanmakta ve miktar itibarıyla belirli hale gelmektedir.

6. **B** Matrah adı verilir. Örneğin gelir vergisinin matrahı, bir takvim yılı içerisinde elde edilen kazanç ve iratlardan giderler ve indirimler düşüldükten sonra kalan kısımdır.

7. **A** Miktar esasıdır. Bir diğer adı ise spesifik matrahtır.

8. **B** Gelir vergisi artan oranlı bir tarife yapısına sahiptir. Vergi matrahına uygulanacak oran %15 ile %35 arasında değişmektedir.

9. **D** İdari işlemler için yapılan şart işlem – subjektif işlem sınıflandırması açısından, tarh işlemi subjektif bir işlemdir. Tarh işleminde, vergi borcunun mükellefçe beyan edilen veya idare tarafından saptanan vergi matrahına dayanılarak hesaplanması söz konusu olduğundan, vergi tarhi, subjektif işlem niteliği taşımaktadır.

10. **E** Tarh işleminin türleri şunlardır:

- Beyana dayalı tarh
- İdarece tarh
- İkmalen tarh
- Resen tarh

11. **A** Beyana dayalı tarhtır. Örneğin gelir, kurumlar, katma değer, veraset ve intikal vergileri beyan üzerinden alınan vergilerdir.

12. **C** İkmalen vergi tarhidir. İkmalen vergi tarhının ilk koşulu, tarhiyat öncesinde tarh yöntemlerinden herhangi birine dayanılarak bir verginin tarh edilmiş olmasıdır.

13. **D** Bir malın emsal bedelinin, maliyet bedeli esasına göre hesaplandığı durumlarda perakende satışlar için maliyet bedeline %10 ilave edilmesi gerekir. Mükellef vergi dairesine verdiği beyannameye %10 üzerinden yapılması gereken bu hesaplama %5 üzerinden yapmışsa, bu durumda kanuni ölçüler yanlış uygulandığından aradaki matrah farkı nedeniyle ikmalen tarh edilir.

14. **B** Re'sen tarhiyat uygulanır. Re'sen vergi tarhının, ikmalen vergi tarhından farkı, matrahın maddi deliller veya kanuni ölçülere dayanılarak saptanmasının mümkün olmadığı hallerde idarenin başvurduğu bir tarhiyat yöntemi olmasıdır.

15. **B** Re'sen tarhiyat yapılır.

Öğretmen Diyor ki! Bu ünite; vergilendirme sürecindeki tebliğ ve tahsil aşamaları incelenmiştir. Tebliğ çeşitleri, zamanaşımı, vergi borcunu sona erdiren sebeplerin tanımları iyi bilinmelidir. Ayrıca çeşitli vergilerin tahsil süreleri ezberlenmelidir.

Önceki Sınavlarda Çıkan Soru Adedi	
Ara Sınav	Dönem Sonu
5	2

Vergi borcunun miktarı belirli hale geldikten sonra, bu borcun vergi yükümlüsünce (mükellefince) ödenmesini bekleyebilmek için, öncelikle yükümlüye borcunun kaç lira olduğunun bildirilmesi gerekir. İşte, başta tarh edilen vergi borcu miktarı olmak üzere, vergilendirme sürecinde yükümlüyü ilgilendiren ve onun bakımından sonuçlar doğuran çeşitli bilgilerin kendisine haber verilmesi için tebliğ işleminden yararlanır.

Vergilendirmede bir sonraki aşama tahakkuk aşamasıdır. Bu, vergi borcunun artık ödenmesi gereken aşamayı ifade eder. Tahakkuk etmiş bir vergi borcu yükümlü tarafından gönüllü olarak ödenmelidir. Eğer yükümlü vergi borcunu ödemez ya da ödeyemezse bu kez devlet alacağını zorla (cebri icra ile) tahsil etmeye çalışır. Ödeme ile vergi borcu sona erer; vergilendirme süreci tamamlanır.

TEBLİĞ

Vergi Usul Kanunu'na göre "Tebliğ, vergilendirmeyi ilgilendiren ve hüküm ifade eden hususların yetkili makamlar tarafından mükellefe veya ceza sorumlusuna yazı ile bildirilmesidir. Yükümlünün, adına salınan vergiden haberdar olması için tarh işleminin kendisine bildirilmesi gerekir. Tebliğ ile tarh işleminden haberdar olan yükümlü ya borcu kabul edip öder ya da işleme karşı hukuki yollara başvurur. Vergi ödevine ilişkin süreler ile idari ve yargısal süreler tebliğ tarihinden itibaren işlemeye başlar.

Tebliğ işleminde yazılı şekil esastır. Tebliğ işlemi bakımından uygulanan genel kanun 7201 sayılı Tebliğat Kanunu'dur.

Vergilendirme işlemlerine ilişkin yargısal süreçte yapılacak tebliğatlar Vergi Usul Kanunu'na göre değil, Tebliğat Kanunu'na göre yapılır.

TEBLİĞ YAPILABİLECEK KİŞİLER

Tebliğ yükümlülere, bunların kanuni temsilcilerine, genel vekillerine veya vergi cezası kesilenlere yapılır. Tüzel kişilere yapılacak tebliğ, bunların başkan, müdür veya kanuni temsilcilerine, vakıflar ve cemaatler gibi tüzel kişiliği olmayan teşekküllerde bunları idare edenlere veya temsilcilerine yapılır. Kendisine tebliğat yapılacak kimsenin bulunmaması halinde, tebliğ, ikametgah adresinde bulunanlardan veya işyerlerinin memur ya da müstahdemlerinden birine yapılır. Muhatap yerine bu şekilde kendisine tebliğ yapılacak kimsenin görünüşüne nazaran 18 yaşından aşağı olmaması ve bariz bir surette ehliyetsiz bulunmaması gerekir.

Kamu idare ve müesseselerine yapılacak tebliğ bu idare ve müesseselerin en büyük amirlerine veya bunların muavinlerine veya en büyük amirin yetkili kılacağı memurlara yapılır.

Kara, deniz, hava ve jandarma eratına yapılacak tebliğler kıta komutanı veya müessese amiri gibi en yakın üst vasıtasıyla yapılır; buna "vasıtalı tebliğ" adı verilir.

Yabancı memlekette bulunanlara tebliğ o memleketin yetkili makamı vasıtasıyla yapılır.

TEBLİĞ YÖNTEMLERİ

Vergi Usul Kanunu tebliğ işleminin dört şekilde yapılabileceğini öngörmüştür. Bunlar:

- > Dairede tebliğ,
- > Adreste tebliğ,
- > İlan yoluyla tebliğ,
- > Elektronik ortamda tebliğdir.

Dairede Tebliğ

Kanunun öngördüğü ilk tebliğ yöntemi tebligatın dairede yapılmasıdır. Yani yükümlünün vergi daireesinde bulunduğu esnada kendisine gereken bildirim yapılmasıdır.

Adreste Tebliğ

İkinci usul tebligatın yükümlünün adresinde yapılmasıdır. Adreste tebliğ işlemi de ya postayla ya da memur vasıtasıyla yapılabilir.

Posta ile Tebliğ

Posta ile tebliğde, tebliğ edilecek belge kapalı bir zarf içinde postaya verilir. Bu amaçla Maliye Bakanlığınca belirlenen özel zarflar kullanılır. Bilinen adrese gönderilen mektuplar posta idaresince muhataba teslim edildiği tarihte tebliğ edilmiş sayılır.

Vergi Usul Kanununa göre bilinen adresler, mükellef tarafından işe başlamada veya adres değişikliğinde bildirilen işyeri adresleri, yoklama fişinde veya ilgilinin imzası bulunmak şartıyla yetkili memurlar tarafından bir tutanakla tespit edilen işyeri adresleri ve adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim adresidir.

Tebliğ işlemi muhatap ile posta memuru tarafından tebliğ alındısına tarih ve imza konulmak suretiyle tespit olunur.

Yerleşim adresine tebliğe çıkılan hallerde, tebliğ yapılacak kişinin adresinde bulunamaması halinde tebliğ evrakı gönderildiği idareye iade edilir.

Memur ile Tebliğ

Maliye Bakanlığı, posta aracılığıyla yapılan tebliğ işlemi kendi memurları eliyle de yapma yetkisine sahiptir. Bu durumda Maliye Bakanlığı memurları posta memurları ile aynı kurallara göre hareket ederler.

İlan Yoluyla Tebliğ

Yasada öngörülen son usul ilan yoluyla tebliğdir. Muhatabın bilinen işyeri veya yerleşim yeri yoksa ya da işyeri adresinde tebliğ yapılamaması halinde muhatabın adres kayıt sisteminde kayıtlı bir adresi bulunmazsa ya da yabancı memleketlerde bulunanlara tebliğ yapılmasına imkân bulunmazsa ve son olarak, başkaca nedenlerle muhataba tebligat yapılamaması hallerinde vergi dairesi ilan yoluyla tebliğ yapar.

İlan yerel gazetelerde yayınlanır; gazete çıkmayan yerlerde mutad vasıtalar bu amaçla kullanılır. Yalnız bir sureti de yükümlünün bilinen son adresinin bağlı olduğu muhtarlığa gönderilir.

Elektronik Tebliğ

Elektronik ortamda tebliğ yöntemi Vergi Usul Kanunu'nda 2010 yılında yapılan bir değişiklikle mevzuata girmiştir. Bu değişiklikle Maliye Bakanlığı, elektronik ortamda yapılacak tebliğle ilgili her türlü teknik altyapıyı kurmaya veya kurulmuş olanları kullanmaya, tebliğe elverişli elektronik adres kullanma zorunluluğu getirmeye ve kendisine elektronik ortamda tebliğ yapılacakları ve elektronik tebliğe ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkili kılınmıştır. E-tebligat uygulaması 1 Nisan 2016 tarihinde başlamıştır.

Gelir vergisi mükelleflerinden ticari, zirai ve mesleki yönden kazanç elde edenler elektronik tebligat sistemini kullanmak zorundadırlar. Kazançları basit usulde tespit edilenler, gerçek usulde vergiye tabi olmayan çiftçiler ile diğer vergisel yükümlülükleri bulunan mükellefler eğer isterlerse gönüllü olarak e-tebligat sistemine dahil olabilirler. Kurumlar vergisi mükellefleri elektronik tebligat sistemini kullanmak zorundadırlar.

Mükellef Vergi Usul Kanununa göre, elektronik ortamda tebligat, muhatabın e-tebligat sistemindeki sistemdeki elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılır.

E-tebligat sistemine [https:// intvrg.gib.gov.tr](https://intvrg.gib.gov.tr) adresi üzerinden ulaşılabilir.

TAHAKKUK

“Verginin tahakkuku, tarh ve tebliğ edilen bir verginin ödenmesi gereken bir safhaya gelmesidir”. Tahakkuk bir idari işlem değildir; vergilendirme sürecinde önemli bir “aşama”dır. Vergi borcu kendisine tebliğ edilen yükümlünün belirli bir dava süresini geçirmesi ile kendiliğinden veya vergi idaresince yapılan tarh işlemine karşı vergi mahkemesinde açacağı davanın reddedilmesi üzerine vergi tahakkuk eder.

Beyana dayalı vergilerde tarh işlemi ile tahakkuk aşaması birarada gerçekleşir. Yükümlünün kendi vergi matrahını tespit edip vergi idaresine beyan etmesi üzerine tahakkuk fişi kesilerek yükümlüye verilir. Böylelikle vergi tahakkuk etmiş olur. Yükümlü tahakkuk eden vergiyi gönüllü olarak ödemezse vergi cebri icra yoluyla tahsil edilir.

Verginin yükümlünün beyanı üzerine değil de, idarenin re'sen, ikmalen veya idarece tarh işlemlerinden birini gerçekleştirilmesi ile tarh edildiği hallerde, bu kez tarh işlemi bir ihbarname ile yükümlüye tebliğ edilir. Bu ihbarnamayı alan (tebellüğ eden) yükümlünün, idarenin tarh işlemine karşı dava açmak için 30 günlük bir süresi vardır. Diğer taraftan, tarh işlemine karşı vergi mahkemesinde dava açılırsa verginin tahakkuku ve dolayısıyla tahsil dava sonuçlanıncaya kadar ertelenir. Yükümlünün davası kabul edilirse idarenin tarh işlemi iptal olunur; dolayısıyla vergi tahakkuk da edemez. Yükümlünün davası reddolunursa vergi borcu tahakkuk eder ve ödenmesi gerekir. Davanın reddi ile verginin tahakkuk etmesi ve hatı ödenmesi, vergi borcunun aynı zamanda kesinleştiği anlamına gelmez. Davası reddolunan yükümlü buna karşı verginin miktarına bağlı olarak Bölge İdare Mahkemesi'nde istinaf ve istinaf isteminin reddi üzerine Danıştay'a temyiz başvurusu yapabilir. Kesinleşme idari işleme karşı kanun yollarının tüketilmesi ile gerçekleşir.

Bazı vergiler bakımından tahakkuk tümüyle kendiliğinden gerçekleşir. "Motorlu taşıtlar vergisi, taşıtların kayıt ve tescilinin yapıldığı yerin vergi dairesi tarafından her yıl Ocak ayının başında yıllık olarak tahakkuk ettirilmiş sayılır." "Bina vergisi, ilgili belediye tarafından; (a) Dört yılda bir defa olmak üzere takdir işlemlerinin yapıldığı yılı takip eden bütçe yılının Ocak ve Şubat aylarında (...) tarh olunur.

TAHAKKUK – KESİNLEŞME FARKI

Tahakkuk ve kesinleşme, birbirinden ayırt edilmesi gereken iki ayrı aşamadır. Verginin tahakkuku, "vergi borcunun ödenmesi gereken aşama"ya gelmesini ifade eder. Vergi borcunun kesinleşmesi ise tarh ve tebliğ işlemlerine karşı başvurulabilecek tüm olağan yargı yollarının ortadan kalkmasını; yani, vergi yükümlüsünün idarenin tarh ve tebliğ ettiği vergi borcuna karşı yargısal mercilere başvurma imkanının kalmamasını ifade eder. Örneğin, beyana dayalı vergilerde tarh işlemi ile tahakkuk ve kesinleşme aşamaları -kural olarak- aynı anda gerçekleşmektedir.

VERGİ BORCUNUN SONA ERMESİ

Tarh işlemi ile miktarı tespit edilen ve tahakkuk ederek ödenmesi gereken bir aşamaya gelen vergi alacağı yükümlü ya da vergi sorumlusu tarafından ödenerek ortadan kalkar. Vergi borcunu ortadan kaldıran olağan yol tahsil işlemi yani "ödeme"dir. Vergi borcu, zamanaşımı, takas, terkin, ölüm, vergi hatasının düzeltilmesi, uzlaşma, yargı kararının uygulanması, ceza indirimi ya da vergi affı neticesinde de sona erebilir.

Zamanaşımı: Vergi hukukunda zamanaşımı iki türdür; tahakkuk zamanaşımı (bir diğer adıyla tarh zamanaşımı) ve tahsil zamanaşımı. Tahakkuk zamanaşımına göre, vergi alacağının doğduğu takvim yılını izleyen yılın başından başlayarak beş yıl içinde tarh ve yükümlüye tebliğ edilmeyen vergiler zamanaşımına uğrar. Tahsil zamanaşımına göre ise kamu alacağı, vadesinin rastladığı yılı izleyen takvim yılı başından itibaren **beş yıl** içinde tahsil edilmezse zamanaşımına uğrar. Matrah takdiri için vergi dairesince takdir komisyonuna başvurulması ya da bir mücbir sebep bulunması tahakkuk zamanaşımını durdurur. Tahsil zamanaşımını ise yükümlünün yabancı ülkede bulunması, hileli iflas etmesi ve hakkında takibat yapılmasına olanak bulunmaması hallerinde durur. Kısmen ödeme, haciz, ödeme emri tebliği, mal bildirim, teminat gösterilmesi, yargı organlarında yürütmenin durdurulmasına karar verilmesi, alacağın ödeme planına bağlanması hallerinde ise tahsil zamanaşımı kesilir; yani zamanaşımı süresi kesme nedeninin gerçekleşmesi ile en baştan tekrar başlar.

Takas: Yükümlünün vergi idaresinden olan kesinleşmiş alacağı ile muaccel olan yani vadesi gelen vergi borcunun küçük olanı oranında sona erdirilmesidir.

Hata Düzeltme: Vergiye ilişkin hesaplarda ya da vergilendirmede hata yapılması sonucunda haksız yere fazla veya eksik vergi istenmesi ya da alınması vergi hatasını oluşturmaktadır. Vergi hatasının olduğu durumlarda hata düzeltme yoluna gidilebilir. Söz konusu hatanın düzeltilmesi ile hatadan kaynaklanan vergi borcu sona erer.

Terkin: Vergi hatalarının düzeltilmesi, yargı kararları (yargı merciinin dava konusu yapılan vergi ve ya cezayı hukuka aykırı bularak iptal kararı vermesi ve bu kararın da kesinleşmesi halinde) ya da doğal afetler gibi bazı koşulların varlığı halinde vergi alacağını bütün hukuki sonuçları ile birlikte ortadan kaldıran bir idari işlemdir. Örneğin, yangın, yer sarsıntısı, su basması, don, kuraklık vb. doğal afetler sonucu malvarlıklarının en az üçte birini kaybeden yükümlülerin bu afetlerin zarar verdiği gelir kaynaklarıyla ilgili bulunan vergi borçları ve vergi cezaları zararla orantılı olmak üzere Maliye Bakanlığınca kısmen veya tamamen terkin olunur yani silinir.

Uzlaşma: Vergi idaresi ile vergi yükümlüsünün ve vergi cezası muhatabinin aralarındaki vergi ve cezaya ilişkin uyuşmazlıkları anlaşarak çözmelerine vergi hukukunda uzlaşma adı verilir. Şu nedenlerden biri varsa ancak verginin tebliğinden itibaren **30 gün** içinde uzlaşma istenebilir: Tarhiyatta hata varsa, Vergi Usul Kanunu'nun 369'uncu maddesi çerçevesinde yanılma söz konusu ise, ortaya çıkan vergi ziyayının yükümlünün yasa hükümlerine gereği kadar nüfuz edememesinden kaynaklanması halinde ya da vergi borcuna konu olan olay ile ilgili olarak vergi yargısı ve idare arasında görüş farklılığı varsa. Uzlaşma tarhiyat öncesi ya da sonrasında olabilir (Candan, 2001).

Vergi Cezasında İndirim: Vergi borcunun bir başka sona erme nedenidir. İndirimin yapıldığı ölçüde ceza sona erer. Yükümlünün indirim imkânından yararlanabilmesi için söz konusu ceza için dava açmamış olması gerekir. Vergi borcu ve buna ilişkin cezanın kendisine tebliğinden itibaren 30 gün içinde idareye başvuran yükümlü, vergi ve cezasını vadesinde veya teminat göstererek vadenin bitiminden itibaren 3 ay içinde ödeyeceğini bildirirse vergi ziyai cezasının **yarısı**, usulsüzlük cezasının **üçte biri** indirilir.

Vergi Affı: Yasa ile vergi afları getirilebilir. "Vergi affı, bir kanunla konulan vergi veya cezanın, vergiyi veya cezayı doğuran olayın meydana gelmesinden sonra yürürlüğe giren bir başka kanunla kaldırılmasıdır".

RIZAI İFA: ÖDEME

Ödeme, tahakkuk eden vergi borcunun yükümlü tarafından yasalara uygun biçimde yerine getirilmesidir.

Vergi borcunun ödeme yeri, yükümlünün bağlı bulunduğu vergi dairesidir. Ödeme süresinin son günü ise verginin vade tarihidir. Vade tarihi her vergi bakımından kendi kanununda belirtilmiştir. Örneğin;

- *Gelir vergisinde ticari kazanç ya da serbest meslek kazancı elde edenler, vergilerini ertesi yılın Mart ve Temmuz aylarında olmak üzere 2 taksitte öderler.*
- *Kaynakta tevkifat yoluyla alınan vergiler, vergi sorumlusu tarafından izleyen ayın 26. günü akşamına kadar muhtasar beyanname ile ödenir.*
- *Kurumlar vergisi Nisan ayının 25'inci günü akşamına kadar ödenir.*
- *Katma değer vergisinde beyanname, vergilendirme dönemini izleyen ayın 20'nci günü akşamına kadar ilgili vergi dairesine verilir ve vergi borcu aynı ayın 26'ncı günü akşamına kadar ödenir.*
- *Motorlu taşıtlar vergisi Ocak ve Temmuz aylarında iki eşit taksitte ödenir.*
- *Damga vergisi makbuz kesildiği zaman ödenir.*
- *Re'sen veya ikmalen tarh edilen vergiler taksit zamanlarından önce takakkuk etmişse taksit süresi içinde, taksit süreleri kısmen veya tamamen geçtikten sonra tahakkuk etmişse, geçmiş taksitler tahakkuk tarihinden itibaren başlayarak bir ay içinde ödenir.*
- *Ülkeyi terk ve ölüm gibi yükümlülüğü kaldıran hallerde beyan üzerine tarh edilen vergiler beyanname verme süreleri içinde ödenir.*
- *Vergi mahkemesinde dava açıldığı için tahsili durdurulan vergilerden taksit süresi geçmiş olanlar mahkemenin kararına göre hesaplanan vergi ihbarnamesinin tebliği tarihinden itibaren bir ay içinde ödenir.*

CEBRİ İCRA

Vergi borcu yükümlü tarafından iradi olarak vadesinde ya da vade geçirilmekle birlikte, yine iradi olarak gecikme zammı ile birlikte ödenir. Ödeme süresi içinde vergi borcunu ödemeyen yükümlü hakkında vade gününün izleyen günden itibaren her aylık süre için gecikme zammı uygulanır. Yükümlünün iradi olarak ödemediği vergi borcu için vergi idaresi cebir ile tahsile yönelir. Vadesinde vergi borcunu ödemeyen yükümlüye 15 gün içinde vergi borçlarını ödemesini ya da mal beyanında bulunmasını bildiren "ödeme emri" gönderilir. Ödeme emrinde, borcun mahiyeti ve miktarı, ödeme yeri, borcun süresinde ödenmemesi ya da mal bildiriminde bulunulmaması halinde borcun cebren tahsil edileceği ve borçlunun mal bildiriminde bulununcaya kadar üç ayı geçmemek üzere hapis ile tazyik olunacağı yazılıdır.

Ödeme emrine rağmen borç ödenmezse cebren tahsil yoluna gidilir. Bu arada alacağın tahsilini güvence altına almak için vergi dairesi haciz, ihtiyati haciz, ihtiyati tahakkuk, rüçhan hakkına başvurma ya da teminat isteme gibi bir kısım önlemlere başvurabilir. Ödeme emrine karşı yükümlüce dava açılabilceği gibi, uygulanacak güvence önlemleri için de yargı yoluna gidilebilir. Kendisine ödeme emri tebliğ olunan kişi, yalnızca "böyle bir borcu olmadığı veya kısmen ödediği veya borcunun zamanaşımına uğradığı" gerekçelerinden birine dayanarak tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde alacaklı tahsil dairesine ait vergi davalarına bakan vergi mahkemesinde dava açabilir.

AÇIKLAMALI SORULAR

1. Vergilendirme süreci aşağıdakilerden hangisi ile son bulur?

- A) Tarh
- B) Tebliğ
- C) Vergiyi doğuran olay
- D) Ödeme
- E) Tahakkuk

AÇIKLAMA

Tahakkuk etmiş bir vergi borcu yükümlü tarafından gönüllü olarak ödenmelidir. Eğer yükümlü vergi borcunu ödemez ya da ödeyemezse bu kez devlet vergi alacağını zorla (cebri icra ile) tahsil etmeye çalışır. Ödeme ile vergi borcu sona erer; vergilendirme süreci tamamlanır.

YANIT: D

2. Kara, deniz, hava ve jandarma eratına yapılacak tebliğler aşağıdakilerden hangisine yapılır?

- A) Kıta komutanı
- B) Ailesi
- C) Vasisi
- D) Muhtar
- E) En yakın akrabasına

AÇIKLAMA

Kara, deniz, hava ve jandarma eratına yapılacak tebliğler kıta komutanına veya müessese amiri gibi en yakın üst vasıtayla yapılır. Buna "vasıtalı tebliğ" denir.

YANIT: A

3. Vakıflar ve cemaatler gibi tüzel kişiliği olmayan teşekküllerde tebligat kime yapılır?

- A) Mükellefe
- B) Tezel kişiliğe
- C) Tebligat yapılmaz
- D) Üyelere
- E) İdare edenlere

AÇIKLAMA

Vakıflar ve cemaatler gibi tüzel kişiliği olmayan teşekküllerde tebligat bunları idare edenlere veya temsilcilerine yapılır. Tüzel kişilerin bir çok müdür veya temsilcisi varsa tebliğin bunlardan birine yapılması yeterlidir.

YANIT: E

4. Vergilendirmeyi ilgilendiren ve hüküm ifade eden hususların yetkili makamlar tarafından mükellefe veya ceza sorumlusunda yazı ile bildirilmesine ne ad verilir?

- A) Tarh
- B) Tahakkuk
- C) Tahsil
- D) Vergiyi doğuran olay
- E) Tebliğ

AÇIKLAMA

Tebliğ denir. Yükümlünün, adına salınan vergiden haberdar olması için tarh işleminin kendisine bildirilmesi gerekir. Tebliğ ile tarh işleminden haberdar olan yükümlü ya borcu kabul edip öder ya da işleme karşı hukuki yollara başvurur.

YANIT: E

5. Aşağıdakilerden hangisi kanunda belirtilen tebliğ yöntemlerinden değildir?

- A) Dairede tebliğ
- B) Adreste tebliğ
- C) İlan yoluyla tebliğ
- D) Elektronik ortamda tebliğ
- E) Sözlü tebliğ

AÇIKLAMA

Vergi Usul Kanunu tebliğ işleminin dört şekilde yapılabileceğini öngörmüştür. Bunlar:

- Dairede tebliğ
- Adreste tebliğ
- İlan yoluyla tebliğ
- Elektronik ortamda tebliğ

YANIT: E

6. Kanunun öngördüğü ilk tebliğ yöntemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dairede tebliğ
- B) Adreste tebliğ
- C) İlan yoluyla tebliğ
- D) Elektronik ortamda tebliğ
- E) Sözlü tebliğ

AÇIKLAMA

Kanunun öngördüğü ilk tebliğ yöntemi tebligatın dairede yapılmasıdır. Yani yükümlünün vergi dairesinde bulunduğu esnada kendisine gereken bildirim yapılmasıdır. Dairede tebliğ ancak yükümlünün bunu kabulü halinde geçerlidir.

YANIT: A

7. Muhatabın bilinen işyeri veya yerleşim yeri yoksa, muhatabın adres kayıt sisteminde kayıtlı bir adresi bulunmazsa ya da ya da yabancı memleketlerde bulunanlara tebliğ yapılmasına imkan bulunmazsa hangi tebliğ yöntemi kullanılır?

- A) Dairede tebliğ
- B) Adreste tebliğ
- C) İlan yoluyla tebliğ
- D) Elektronik ortamda tebliğ
- E) Sözlü tebliğ

AÇIKLAMA

İlan yoluyla tebliğ yöntemi kullanılır. İlan yerel gazetede yayınlanır; gazete çıkmayan yerlerde mutada vasıtalar bu amaç için kullanılır. Yazının bir sureti de yükümlünün bilinen son adresinin bağlı olduğu muhtarlığa gönderilir.

YANIT: C

8. Aşağıdakilerden hangisi e-tebligat sistemini kullanmak zorunda olanlardan biri değildir?

- A) Gelir vergisi ticari kazanç sahipleri
- B) Gelir vergisi zirai kazanç sahipleri
- C) Gelir vergisi mesleki kazanç sahipleri
- D) Gelir vergisi basit usulde ticari kazanç sahipleri
- E) Kurumlar vergisi mükellefleri

AÇIKLAMA

Kazançları basit usulde tespit edilenler, gerçek usulde vergiye tabi olmayan çiftçiler ile diğer vergisel yükümlülükleri bulunan mükellefler eğer isterlerse gönüllü olarak e-tebligat sistemine dahil olabilirler.

YANIT: D

9. Vergi borcunu ortadan kaldıran olağan yol aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Haciz
- B) Ödeme
- C) Af
- D) Uzlaşma
- E) Kesinleşme

AÇIKLAMA

Vergi borcunu ortadan kaldıran olağan yol ödemedir. Ayrıca vergi borcu, zamanaşımı, takas, terkin, ölüm, vergi hatasının düzeltilmesi, uzlaşma, yargı kararlarının uygulanması, ceza indirimi ya da vergi affı neticesinde de sona erebilir.

YANIT: B

10. Tahakkuk işlemi ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Verginin ödenmesi gereken aşamaya gelmesini ifade eder.
- B) İdari bir işlemdir.
- C) Beyana dayalı vergilerde tarh işlemi ile tahakkuk aşaması bir arada gerçekleşir.
- D) Tahakkuk fişinin kesilmesi ve yükümlüye verilmesiyle vergi tahakkuk etmiş olur.
- E) Yükümlü tahakkuk eden vergiyi gönüllü ödemezse vergi cebri icra yoluyla tahsil edilir.

AÇIKLAMA

Tahakkuk idari bir işlem değildir. Vergilendirme sürecinde önemli bir aşamadır

YANIT: B

11. Vergi hatalarının düzeltilmesi, yargı kararlarını ya da doğal afetler gibi bazı koşulların varlığı halinde vergi alacağının hukuki sonuçları ile birlikte ortadan kaldıran işlem aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Takas
B) Ödeme
C) Terkin
D) Uzlaşma
E) Af

AÇIKLAMA

Terkinin tanımıdır. Örneğin, yangın, yer sarsıntısı, su basması, don, kuraklık gibi doğal afetler sonucu mal varlığının en az üçte birini kaybeden yükümlülerin bu afetlerin zarar verdiği gelir kaynaklarıyla ilgili bulunan vergi borçları ve vergi cezaları zararlar orantılı olmak üzere Maliye Bakanlığınca kısmen veya tamamen terkin olunur yani silinir.

YANIT: C

12. Vergi idaresi ile vergi yükümlüsünün ve vergi cezası muhatabının aralarındaki vergi ve cezaya ilişkin uyumsuzlukları anlaşarak çözmelerine vergi hukukunda ne ad verilir?

- A) Takas
B) Ödeme
C) Terkin
D) Af
E) Uzlaşma

AÇIKLAMA

Uzlaşma adı verilir. Uzlaşma ile henüz tahakkuk etmemiş olan ve idarenin vazgeçtiği miktarlardaki vergi cezası ve vergi borcu son bulur.

YANIT: E

13. Aşağıdakilerden hangisi uzlaşmaya gidilebilecek durumlardan biridir?

- A) Vergi kaçakçılığı
B) Yanılma
C) Tarhiyatta hata
D) Vergi idaresi ve vergi yargısı arasında görüş farklılığı
E) Vergi ziyanının yükümlünün yasa hükümlerine gereği kadar gereği kadar nüfus edememesinden kaynaklanması

AÇIKLAMA

Her vergi borcu için uzlaşma yoluna gidilerek vergi borcu indirilemez. Bunun için belirli koşulların varlığı gereklidir. Vergi kaçakçılığı bu nedenlerden biri değildir.

YANIT: A

ÇIKMIŞ SORU

2016-ARA SINAV

14. Vergi Usul Hukuku'nun öngördüğü ilk tebliğ yöntemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Elektronik tebliği
B) Memur yoluyla tebliğ
C) Dairede tebliğ
D) İlan yoluyla tebliğ
E) Adreste tebliğ

AÇIKLAMA

Kanunun öngördüğü ilk tebliğ yöntemi tebligatın dairede yapılmasıdır. Yani yükümlünün vergi daireesinde bulunduğu esnada kendisine gereken bildirim yapılmasıdır. Dairede tebliğ ancak yükümlünün bunu kabulü halinde geçerlidir.

YANIT: C

ÇIKMIŞ SORU

2016-ARA SINAV

15. Aşağıdaki vergilerden hangisinde tahakkuk tümüyle kendiliğinden gerçekleşir?

- A) Motorlu taşıtlar vergisi
B) Gelir vergisi
C) Veraset ve intikal vergisi
D) Kurumlar vergisi
E) İlan ve reklam vergisi

AÇIKLAMA

Motorlu aracın yaşı ve diğer özelliklerine göre her yıl tahakkuk tümüyle kendiliğinden gerçekleşecektir. Bu bilgiler ruhsattan alınacaktır.

YANIT: A

**ÇÖZÜMLÜ
DENEME SORULARI**

1. Vergilenme sürecinde tebliğden sonra, yani mükellefe vergi borcu bildirildikten sonra hangi aşamaya geçilir?
 - A) Tarh
 - B) Tahsil
 - C) Vergiyi doğuran olay
 - D) Ödeme
 - E) Tahakkuk

2. Vergi ödevi ile ilgili süreler ile idari ve yargısal süreler vergilendirme aşamalarından hangisinde başlar?
 - A) Tarh
 - B) Tebliğ
 - C) Tahakkuk
 - D) Tahsil
 - E) Vergiyi doğuran olay

3. Tebliğ işlemi bakımından uygulanan genel kanun aşağıdakilerden hangisidir?
 - A) Borçlar Kanunu
 - B) Vergi Usul Kanunu
 - C) Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun
 - D) Tebligat Kanunu
 - E) Medeni Kanun

4. I. Yükümlüler
II. Kanuni temsilciler
III. Genel vekillerine
IV. Vergi cezası kesilenler
Yukarıdan hangileri tebliğ yapılabilecek kişileri oluşturur?
 - A) I ve IV
 - B) II ve III
 - C) I, II ve IV
 - D) II, III ve IV
 - E) I, II, III ve IV

5. Kara, deniz, hava ve jandarma eratına yapılacak tebliğler kıta komutanına veya müessese amiri gibi en yakın üst vasıtaya yapılır. Buna ne ad verilir?
 - A) Yerde tebliğ
 - B) Esas tebliğ
 - C) Vasıtalı tebliğ
 - D) Posta ile tebliğ
 - E) Memur ile tebliğ

6. E-tebligat uygulaması ne zaman başlamıştır?
 - A) 1 Nisan 2010
 - B) 1 Nisan 2011
 - C) 1 Nisan 2015
 - D) 1 Nisan 2016
 - E) 1 Nisan 2017

7. E-tebligat sisteminde, elektronik ortamda tebligat, muhatabın e-tebligat sistemindeki elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen kaç günün sonunda yapılmış sayılır?
 - A) 5
 - B) 10
 - C) 15
 - D) 20
 - E) 30

8. Tarh ve tebliğ edilen bir verginin ödenmesi gereken aşamaya gelmesine ne ad verilir?
 - A) Tahakkuk
 - B) Tahsil
 - C) Vergiyi doğuran olay
 - D) Ödeme
 - E) İkame

9. Motorlu taşıtlar vergisi, taşıtların kayıt ve tescil edildiği yer vergi dairesince her yıl hangi ayın başından itibaren tahakkuk ettirilmiş sayılır?
- A) Ocak
B) Şubat
C) Mart
D) Nisan
E) Mayıs
10. Tarh işlemine karşı mükellefler aşağıdakilerden hangisine dava açabilir?
- A) Danıştay
B) Vergi Mahkemesi
C) Bölge İdare Mahkemesi
D) Sayıştay
E) Yargıtay
11. Tarh ve tebliğ işlemlerine karşı başvuru- labilecek tüm olağan yargı yollarının ortadan kalkması durumu aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Tarh
B) Tahakkuk
C) Kesinleşme
D) Ödeme
E) Vergiyi doğuran olay
12. İkmale, idarece ve re'sen tarh edilen vergilerde, mükellefe tebliğden itibaren, mükellefin idarenin tarh işlemine karşı dava açmak için süresi ne kadardır?
- A) 10 gün
B) 15 gün
C) 20 gün
D) 30 gün
E) 45 gün
13. Vergi borcu ve buna ilişkin cezanın kendisine tebliğinden itibaren 30 gün içinde idareye başvurarak yükümlü, vergi ve cezasını vadesinde veya teminat göstererek vadenin bitiminden itibaren kaç ay içinde ödeyeceğini bildirirse vergi cezasında indirimden faydalanabilir?
- A) 1
B) 2
C) 3
D) 4
E) 5
14. Bir kanunla konulan vergi veya cezanın, vergiyi veya cezayı doğuran olayın meydana gelmesinden sonra yürürlüğe giren başka bir kanunla kaldırılmasına ne ad verilir?
- A) Pişmanlık
B) Vergi affı
C) Tecil
D) Terkin
E) Uzlaşma
15. Vergi borcunun ödeme yeri neresidir?
- A) Maliye Bakanlığı
B) Yükümlünün bağlı bulunduğu vergi dairesi
C) Yükümlünün bağlı bulunduğu Defterdarlık
D) Sayıştay
E) Bölge İdare Mahkemesi

**ÇÖZÜMLÜ DENEME
SORULARI YANITLARI**

1. **E** Tebliğden sonraki aşama tahakkuk aşamasıdır. Bu aşama, vergi borcunun ödenmesi gereken aşamaya gelmesini ifade eder.
2. **B** Tebliğ ile başlar. Tebliğ ile tarh işleminden haberdar olan yükümlü ya borcu kabul edip öder ya da işleme karşı hukuki yollara başvurur.
3. **D** Tebliğ işleminde yazılı şekil esastır. Tebliğ işlemi bakımından uygulanan genel kanun 7201 sayılı Tebligat Kanunu'dur. Bununla birlikte, Vergi Usul Kanunu'nda vergilendirme sürecine ilişkin tebligat işlemleri özel hükümlere bağlanmıştır.
4. **E** Tebliğ yükümlülere, bunların kanuni temsilcilerine, genel vekillerine veya vergi cezası kesilenlere yapılır. Tüzel kişilere yapılacak tebliğ, bunların başkan, müdür veya kanuni temsilcilerine, vakıflar veya cemaatler gibi tüzel kişiliği olmayan teşekküllerde bunları idare edenlere yapılır.
5. **C** Buna vasıtalı tebliğ denir. Ayrıca yabancı memleketlerde bulunanlara tebliğ o memleketin yetkili makamları aracılığıyla yapılır.
6. **D** Elektronik ortamda tebliğ yöntemi Vergi Usul Kanunu'nda 2010 yılında yapılan bir değişiklikle mevzuata girmiştir. E-tebligat uygulaması 1 Nisan 2016 tarihinde başlamıştır.
7. **C** E-tebligat sisteminde, elektronik ortamda tebligat, muhatabın e-tebligat sistemindeki elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen 15 günün sonunda yapılmış sayılır. E-tebligat sistemine <https://intvrg.gib.gov.tr> adresi üzerinden ulaşılabilir.
8. **A** Tahakkuk adı verilir. Tahakkuk bir idari işlem değildir. Vergilendirme sürecinde önemli bir aşamadır.
9. **A** Bazı vergiler bakımından tahakkuk tüümüyle kendiliğinden gerçekleşir. Örneğin; motorlu taşıtlar vergisi, taşıtların kayıt ve tescilinin yapıldığı yerin vergi dairesi tarafından her yıl Ocak ayının başında yıllık olarak tahakkuk ettirilmiş sayılır.

10. **B** Tarha karşı dava açılacak ilk makam Vergi Mahkemesi'dir. Davası reddolunan yükümlü buna karşı verginin miktarına bağlı olarak Bölge İdare Mahkemesi'nde istinaf ve istinaf sisteminin reddi üzerine Danıştay'a temyiz başvurusu yapabilir.
11. **C** Tahakkuk ve kesinleşme, birbirinden ayırt edilmesi gereken kavramlardır. Tahakkuk, vergi borcunun ödenmesi gereken aşamaya gelmesidir. Kesinleşme ise, tarh ve tebliğ işlemlerine karşı başvurulabilecek tüm olağan yargı yollarının ortadan kalkması, yani, vergi yükümlüsünün idarenin tarh ve tebliğ ettiği vergi borcuna karşı yargısal mercilere başvurma imkanının kalmamasını ifade eder.
12. **D** Verginin yükümlünün beyanı üzerine değil de, idarenin re'sen, ikmalen ve idarece tarh işlemlerinden birini gerçekleştirmesi ile tarh edildiği hallerde, bu kez tarh işlemi bir ihbarname ile yükümlüye tebliğ edilir. Bu ihbarnameyi alan (tebliğ eden) yükümlünün, idarenin tarh işlemine karşı dava açmak için 30 günlük bir süresi vardır. Bu süre dava açılmaksızın geçilirse, yükümlünün vergi borcunu kabul ettiği varsayılır ve vergi tahakkuk eder.
13. **C** Yükümlünün indirim imkanından yararlanabilmesi için söz konusu ceza için dava açılmamış olması gerekir. Vergi borcu ve buna ilişkin cezanın kendisine tebliğinden itibaren 30 gün içinde idareye başvuran yükümlü, vergi ve cezasını vadesinde veya teminat göstererek vadenin bitiminden itibaren 3 ay içinde ödeyeceğini bildirirse vergi ziyayı cezasının yarısı, usulsüzlük cezasının üçte biri indirilir.
14. **B** Vergi affıdır. Yasa ile vergi afları getirilebilir. Ancak vergi afları, eşitlik ilkesine aykırı olmakla birlikte, vergi borcunun belli bir kısmının ödenmesi kaydıyla kalan kısım affedilerek kamu alacağının tahsili amaçlanmaktadır.
15. **B** Vergi borcunun ödeme yeri, mükellefin bağlı bulunduğu vergi dairesidir. Ödeme süresinin son günü ise vade tarihidir.

Öğretmen Diyor ki! Bu ünite; süreler ayrıntılı biçimde incelenmiştir. Özellikle tahakkuk ve tahsil zamanlaşım süreleri iyi bilinmeli, tarihlerle ilgili örnek sorulara dikkat edilmelidir.

Önceki Sınavlarda Çıkan Soru Adedi	
Ara Sınav	Dönem Sonu
5	2

GİRİŞ

Hukukta süreler, çeşitli hakların kazanılması ve kaybedilmesi nedeniyle önem taşırlar. Hukuk kuralının belirli bir andan başlaması ve belirli bir ana kadar hüküm ifade etmesi, sürelerin önemini göstermekte ve bu nedenle sınıflandırılmasını gerektirmektedir. Vergi hukuku bakımından mükelleflerin, vergi idaresinin, yargı yerlerinin uyması gereken süreler söz konusu olmaktadır.

VERGİ HUKUKUNDA SÜRELER

Vergi hukukunda süreler belirli sınıflandırmalar çerçevesinde ifade edilebilir. Bu sınıflandırmalar organik sınıflandırma, hukuki niteliklerine göre sınıflandırma ve düzenleyici süreler şeklindedir.

ORGANİK SINIFLANDIRMA

Bu sınıflandırma süreleri koyan devlet organına göre yapılmaktadır. Organik sınıflandırma, devlet organları arasında yasal, idari ve yargısal olmak üzere üçe ayrılmaktadır.

Yasal Süreler

1982 Anayasası'nın 73. maddesinin 3. fıkrası uyarınca "Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır". Vergilerin yasallığı ilkesi olarak anayasada yerini bulan bu hüküm uyarınca vergilendirme sürecine ilişkin temel düzenlemelerin Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından ve bir yasa ile gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Aynı şekilde Vergi Usul Kanunu'nun 14. maddesinin 1. fıkrasında "Vergi muamelelerinde süreler vergi kanunları ile belli edilir" denilmektedir.

İdari Süreler

Vergi Usul Kanunu'nun 14. maddesinin 2. fıkrası uyarınca "Kanunda açıkça yazılı olmayan hallerde 15 günden aşağı olmamak şartıyla bu süreyi, tebliği yapacak olan idare belirler ve ilgiliye tebliğ eder". Görüldüğü üzere kanunlarda açıklık olmayan hallerde mükelleflere idarece belirli süreler verilmesi mümkündür.

Yargısal Süreler

Vergi yargılaması yapan mahkemeler tarafından belirlenen sürelerdir. Danıştay ve vergi mahkemeleri bakmakta oldukları davalarla ilgili her türlü bilgi ve belgenin kendilerine ulaştırılmasını isteyebilir. Bu bilgi ve belgelerin hangi süreler dahilinde verileceğini yargı organları belirlemektedir.

Sürelerin Hukuki Niteliklerine Göre Sınıflandırma

Vergi hukukunda süreler, hukuki niteliklerine göre beş alt başlık halinde sınıflandırılmaktadır. Bunlar; hak düşürücü süreler, vergi ödevi ile ilgili süreler, müsamaha süreleri, zamanlaşım süreleri ve düzenleyici sürelerdir.

Hak Düşürücü Süreler

Hak düşürücü süreler, ilgisinin belirlenen sürele uymaması halinde hakkın düşeceği, ortadan kalacağı durumlar için kullanılan bir kavramdır. Örneğin yargısal yerlere başvurulmasına ilişkin düzenlenen dava açma süresine uyulmaması durumunda artık dava açılması mümkün olmayacaktır.

"Dava açma süresi, özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde Danıştay'da ve idare mahkemelerinde altmış ve vergi mahkemelerinde otuz gündür". Vergi davası açılırken bu sürele bakılmakta ve süre aşımı söz konusu ise dava reddedilmektedir.

Vergi Ödevleri ile ilgili Süreler

Vergi ödevleri ile ilgili sürelerin hak düşürücü sürelerden farkı, hak düşürücü sürelerde sürenin geçirmesinin bir hak kaybına yol açmasına karşın, vergi ödevi ile ilgili sürelerde bir hak kaybının söz konusu olmamasıdır. Vergi ödevlerine ilişkin sınıflandırma bir hak üzerine değil bir ödevin yerine getirilmesi üzerine kurulmaktadır.

Yükümlülerin beyanname vermesine ilişkin süreler bu kapsamda değerlendirilir. “Kurumlar vergisi beyannamesi, hesap döneminin kapandığı ayı izleyen dördüncü ayın birinci gününden yirmi beşinci günü akşamına kadar mükellefin bağlı olduğu vergi dairesine verilir”.

Müşamaha Süreleri

Vergi Usul Kanunu’nda vergi yükümlü ve sorumlularının lehine bazı müşamaha hükümleri yer almaktadır. Örneğin, anılan Kanun’un “Pişmanlık ve Islah” başlıklı 371. maddesinde “Beyana dayanan vergilerde vergi ziyai cezasını gerektiren fiilleri işleyen mükelleflerle bunların işlenişine iştirak eden diğer kişilerin kanuna aykırı hareketlerini ilgili makamlara kendiliğinden dilekçe ile haber vermeleri hâlinde, haklarında aşağıda yazılı kayıt ve şartlarla vergi ziyai cezası kesilmez” hükmü yer almaktadır. Buna göre vergi yükümlüleri söz konusu pişmanlık hükümlerinden yararlanabilmek için belirtilen maddede sayılan diğer şartların yanısıra hiç verilmemiş beyannamelerin haber verme tarihinden itibaren 15 gün içinde verilmesi, eksik veya yanlış beyandan doğan farkın da yine haber verme tarihinden itibaren 15 gün içinde ödenmesi gerekmektedir.

Görüldüğü üzere müşamaha süreleri içinde belirli haklardan yararlanabilmek için belirli ödevlerin yerine getirilmesi gerekmektedir.

Zamanaşımı Süreleri

Vergi hukukunda zamanaşımı, vergi alacağının vergi idaresi tarafından tahakkuk ve tahsil edilme yetkisini ortadan kaldırmaktadır.

Tahakkuk Zamanaşımı

“Vergi alacağının doğduğu takvim yılını takip eden yılın başından başlayarak beş yıl içinde tarh ve mükellefe tebliğ edilmiyen vergiler zamanaşımına uğrar.” Zamanaşımının başlangıcı vergiyi doğuran olayın gerçekleştiği yılı takip eden yılın başı olarak belirlenmiştir. Vergi ziyai suçu söz konusu olduğunda, cezaya bağlı vergi alacağının doğduğu takvim yılını izleyen yılın birinci gününden başlamak üzere beş yıl, genel usulsüzlük söz konusu olduğunda ise usulsüzlüğün yapıldığı yılı izleyen yılın birinci gününden başlamak üzere iki yıl geçtikten sonra vergi cezası kesilememektedir.

Tahsil Zamanaşımı

“Amme alacağı, vadesinin rastladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren 5 yıl içinde tahsil edilmezse zamanaşımına uğrar”.

Tahsil zamanaşımı süresinin kesilmesi mümkündür. “Aşağıdaki hallerde tahsil zamanaşımı kesilir: 1. Ödeme, 2. Haciz tatbiki, 3. Cebren tahsil ve takip muameleleri sonucunda yapılan her çeşit tahsilat, 4. Ödeme emri tebliği, 5. Mal bildiri, mal edinme ve mal artmalarının bildirilmesi, 6. Yukarıdaki 5 sırada gösterilen muamelelerden herhangi birinin kefile veya yabancı şahıs ve kurumlar mümessillerine tatbiki veya bunlar tarafından yapılması, 7. İhtilafı amme alacaklarında kaza mercilerince bozma kararı verilmesi, 8. Amme alacağının teminata bağlanması, 9. Kaza mercilerince icranın tehirine karar verilmesi, 10. İki amme idaresi arasında mevcut bir borç için alacaklı amme idaresi tarafından borçlu amme idaresine borcun ödenmesi için yazı ile müracaat edilmesi, 11. Amme alacağının özel kanunlara göre ödenmek üzere müracaatta bulunulması ve/veya ödeme planına bağlanması. Kesilmenin rastladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren zamanaşımı yeniden işlemeye başlar. Zamanaşımının bir bozma kararıyla kesilmesi halinde zamanaşımı başlangıcı yeni vade gününün rastladığı; amme alacağının teminata bağlanması veya icranın kaza mercilerince durdurulması hallerinde zamanaşımı başlangıcı teminatın kalktığı ve durma süresinin sona erdiği tarihin rastladığı; takvim yılını takip eden takvim yılının ilk günüdür”.

Düzeltilme Zamanaşımı

“114 üncü maddede yazılı zamanaşımı süresi dolduktan sonra meydana çıkarılan vergi hataları düzeltilemez. Şu kadar ki, düzeltme zamanaşımı süresi: a) Zamanaşımı süresinin son yılı içinde tarh ve tebliğ edilen vergilerde hatanın yapıldığı; b) İlan yolu ile tebliğ edilip vergi mahkemesinde dava konusu yapılmaksızın tahakkuk eden vergilerde mükellefe ödeme emrinin tebliğ edildiği; c) İhbarname ve ödeme emri ilan yoluyla tebliğ edilen vergilerde hacizin yapıldığı; tarihten başlayarak bir yıldan aşağı olamaz”.

Düzenleyici Süreler

Düzenleyici sürelerde bir yaptırım yoktur. Ancak belirli süreler öngörüldüğünde idarenin bu sürelere yasal idare ilkesi uyarınca mümkün olduğunda uyması beklenmektedir.

SÜRELERİN HESAPLANMASI

Vergi Usul Kanunu'nun 18. maddesi vergi kanunlarındaki sürelerin yıl, ay, hafta, gün olarak nasıl hesaplanacağını düzenlemektedir. Bu maddeye göre "Vergi kanunlarında yazılı süreler aşağıdaki şekilde hesaplanır: 1. Süre gün olarak belli edilmişse başladığı gün hesaba katılmaz ve son günün tatil saatinde biter; 2. Süre hafta veya ay olarak belli edilmişse başladığı güne son hafta veya ayda tekabül eden günün tatil saatinde biter. Sürenin bittiği ayda, başladığı güne tekabül eden bir gün yoksa süre o ayın son gününün tatil saatinde biter; 3. Sonu belli bir gün ile tayin edilen sürelerde, süre o günün tatil saatinde biter; 4. Resmi tatil günleri süreye dahildir. Şu kadar ki, sürenin son günü resmi tatile rastlarsa tatili takip eden ilk iş gününün tatil saatinde biter".

Vergi yargılamasına ilişkin süreler bakımından ise 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 8. maddesi dikkate alınmalıdır. Buna göre "1. Süreler, tebliğ, yayın veya ilan tarihini izleyen günden itibaren işlemeye başlar. 2. Tatil günleri süreler dahilidir. Şu kadarki, sürenin son günü tatil gününe rastlarsa, süre tatil gününü izleyen çalışma gününün bitimine kadar uzar. 3. Bu Kanunda yazılı sürelerin bitmesi çalışmaya ara verme zamanına rastlarsa bu süreler, ara vermenin sona erdiği günü izleyen tarihten itibaren yedi gün uzamış sayılır".

SÜRELERİN UZAMASI

Vergi Usul Kanunu'nda sürelerle ilişkin ayrıntılı düzenlemelerden bir başkası ise belirli durumların gerçekleşmesi halinde kanunda yer alan sürelerin uzamasının mümkün olmasıdır.

Mücbir Sebep Nedeniyle Sürelerin Uzaması

Vergi Usul Kanunu'nun 15. maddesi uyarınca "13 üncü maddede yazılı mücbir sebeplerden herhangi birinin bulunması halinde bu sebep ortadan kalkıncaya kadar süreler işlemez. Bu takdirde tarh zamaşımı işlemeyen süreler kadar uzar." "Mücbir sebepler: 1. Vergi ödevlerinden herhangi birinin yerine getirilmesine engel olacak derecede ağır kaza, ağır hastalık ve tutukluluk; 2. Vergi ödevlerinin yerine getirilmesine engel olacak yangın, yer sarsıntısı ve su basması gibi afetler; 3. Kişinin iradesi dışında vukua gelen mecburi gayubetler; 4. Sahibinin iradesi dışındaki sebepler dolayısıyla defter ve vesikalарının elinden çıkmış bulunması; gibi hallerdir".

Zor Durum Nedeniyle Sürelerin Uzaması

"Zor durumda bulunmaları hasebiyle vergi muamelelerine müteallik ödevleri süresi içinde yerine getiremeyecek olanlara, kanunî sürenin bir katını, kanunî sürenin bir aydan az olması halinde bir ayı geçmemek üzere, Maliye Bakanlığınca münasip bir mühlet verilebilir. Bu mühletin verilebilmesi için: 1. Mühlet isteyen sürenin bitmesinden evvel yazı ile istemde bulunmalıdır. 2. İstemde gösterilen mazeret, mühlet verecek makam tarafından kabule layık görülmelidir. 3. Mühletin verilmesi halinde verginin alınması tehlikeye girmemelidir. Maliye Bakanlığı mühlet verme yetkisini tamamen veya kısmen mahalline devredebileceği gibi bölgeler, iller, ilçeler veya sektörler ile iş kolları ya da mükellef grupları itibarıyla yazılı başvuru şartı aranmaksızın da kullanabilir".

Ölüm Nedeniyle Sürelerin Uzaması

Vergi Usul Kanunu'nun 16. maddesi uyarınca "Vergi kanunlarında hüküm bulunmayan hallerde ölüm dolayısıyla mirasçılara geçen ödevlerin yerine getirilmesinde bildirme ve beyanname verme sürelerine üç ay eklenir."

Özel Durumlar Nedeniyle Sürelerin Uzaması

"Defter ve vesikalарın muhafaza altına alındığı tarihten vergi beyannamesinin verileceği tarihe kadar olan süre bir aydan az ise beyanname verme süresi kendiliğinden bir ay uzar ve ek süre bu müddetin sonundan başlar". Maliye Bakanlığı, 500'den fazla mükellefi olan vergi dairelerine para yatırmak bakımından mükelleflere, vadenin bitmesini takip eden tarihten başlayarak 15 gün süre uzatmaya yetkili kılınması oluşturmaktadır. "Bu Kanunda yazılı sürelerin bitmesi çalışmaya ara verme zamanına rastlarsa bu süreler, ara vermenin sona erdiği günü izleyen tarihten itibaren yedi gün uzamış sayılır."

AÇIKLAMALI SORULAR

1. I. Organik sınıflandırma
II. Düzenleyici süreler
III. Hukuki niteliklerine göre sınıflandırma
Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri vergi hukukunda sürelerin sınıflandırma yöntemlerini ifade eder?

- A) Yalnız II
B) I ve II
C) II ve III
D) I ve III
E) I, II ve III

AÇIKLAMA

Vergi hukukunda süreler belirli sınıflandırmalar çerçevesinde ifade edilebilir. Bu sınıflandırmalar organik sınıflandırma, hukuki niteliklerine göre sınıflandırma ve düzenleyici süreler şeklindedir.

YANIT: E

2. Vergi hukukunda, süreleri koyan devlet organlarına göre yapılan sınıflandırma aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Düzenleyici süreler
B) Organik sınıflandırma
C) Hukuki niteliklerine göre sınıflandırma
D) Fonksiyonel sınıflandırma
E) Yapısal sınıflandırma

AÇIKLAMA

Organik sınıflandırmadır. Organik sınıflandırma, devlet organları arasında yasal, idari ve yargısal olarak üçe ayrılmaktadır.

YANIT: B

3. I. Yasal süreler
II. İdari süreler
III. Yargısal süreler
IV. Değişim süreleri

Yukarıdakilerden hangileri organik sınıflandırmanın çeşitlerini ifade eder?

- A) II ve IV
B) I ve III
C) I, II ve III
D) II, III ve IV
E) I, II, III ve IV

AÇIKLAMA

Organik sınıflandırma, süreleri koyan devlet organına göre yapılmaktadır. Organik sınıflandırma, devlet organları arasında yasal, idari ve yargısal olmak üzere üçe ayrılmaktadır.

YANIT: C

4. 1982 Anayasası'na göre vergilerin yasallığı gereği, vergilendirme süreci ile ilgili temel düzenlemeleri aşağıdaki organlardan hangisinin yapması gerekir?

- A) Maliye Bakanlığı
B) Başbakanlık
C) Defterdarlık
D) Türkiye Büyük Millet Meclisi
E) Danıştay

AÇIKLAMA

1982 Anayasası'nın 73. maddesinin 3. Fıkrası uyarınca "Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır." Vergilerin yasallığı ilkesi olarak anayasada yerini alan bu hüküm uyarınca vergilendirme sürecine ilişkin temel düzenlemelerin Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından ve bir yasa ile gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

YANIT: D

5. Vergi hukukunda süreler, hukuki niteliklerine göre kaç alt başlık halinde sınıflandırılmıştır?

- A) 2
- B) 3
- C) 4
- D) 5
- E) 6

AÇIKLAMA

Vergi hukukunda süreler, hukuki niteliklerine göre "beş" alt başlık halinde sınıflandırılmıştır. Bunlar:

- Hak düşürücü süreler
- Vergi ödevleriyle ilgili süreler
- Müsamaha süreleri
- Zamanaşımı süreleri
- Düzenleyici süreler

YANIT: D

6. I. Hak düşürücü süreler
II. Vergi ödevleriyle ilgili süreler
III. Müsamaha süreleri
IV. Zamanaşımı süreleri
V. Düzenleyici süreler

Yukarıdakilerden hangileri vergi hukukunda hukuki niteliklerine göre sınıflandırılan süreleri ifade eder?

- A) II, III ve IV
- B) I, II, III ve IV
- C) I ve II
- D) III, IV ve V
- E) I, II, III, IV ve V

AÇIKLAMA

Vergi hukukunda süreler, hukuki niteliklerine göre "beş" alt başlık halinde sınıflandırılmıştır. Bunlar:

- Hak düşürücü süreler
- Vergi ödevleriyle ilgili süreler
- Müsamaha süreleri
- Zamanaşımı süreleri
- Düzenleyici süreler

YANIT: E

7. İlgilisinin belirlenen sürelere uymaması halinde hakkın ortadan kalkacağı için kullanılan süreler aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hak düşürücü süreler
- B) Vergi ödevleriyle ilgili süreler
- C) Müsamaha süreleri
- D) Zamanaşımı süreleri
- E) Düzenleyici süreler

AÇIKLAMA

Hak düşürücü sürelerdir. Örneğin yargısal yerlere başvurulmasına ilişkin düzenlenen dava açma süresine uyulmaması durumunda artık dava açılması mümkün olmayacaktır.

YANIT: A

8. Dava açma süresi, özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde Danıştay'da ve İdare mahkemelerinde kaç gündür?

- A) 15
- B) 30
- C) 60
- D) 45
- E) 120

AÇIKLAMA

Dava açma süresi, özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde Danıştay'da ve İdare mahkemelerinde 60 ve vergi mahkemelerinde 30 gündür.

YANIT: C

9. Bir hak üzerinde değil, bir ödev üzerinde durulan, sürenin geçmesi durumunda hak kaybına uğranmayan süre türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hak düşürücü süreler
- B) Vergi ödevi ile ilgili süreler
- C) Müsamaha süreleri
- D) Düzenleyici süreler
- E) Yargısal süreler

AÇIKLAMA

Vergi ödevi ile ilgili sürelerdir. Vergi ödevleri ile ilgili sürelerin hak düşürücü sürelerden farkı, hak düşürücü sürelerde sürenin geçirilmesinin bir hak kaybına yol açmasına karşın, vergi ödevi ile ilgili sürelerde bir hak kaybının söz konusu olmamasıdır.

YANIT: B

10. Kurumlar vergisi beyannamesi ne zaman verilir?

- A) Hesap döneminin kapandığı ayın 25. gününü akşamına kadar
- B) Hesap döneminin kapandığı ayı izleyen ikinci ayın 25. gününü akşamına kadar
- C) Hesap döneminin kapandığı ayı izleyen üçüncü ayın 25. gününü akşamına kadar
- D) Hesap döneminin kapandığı ayı izleyen dördüncü ayın 25. gününü akşamına kadar
- E) Hesap döneminin kapandığı ayı izleyen beşinci ayın 25. gününü akşamına kadar

AÇIKLAMA

Kurumlar Vergisi Kanunu'na göre, kurumlar vergisi beyannamesi, hesap döneminin kapandığı ayı izleyen dördüncü ayın, yirmi beşinci gününü akşamına kadar, mükellefin bağlı bulunduğu vergi dairesine verilir.

YANIT: D

11. 5 Ocak 2017'de doğan bir vergi alacağının tahakkuk zamanaşımı süresinin başlangıcı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) 5 Ocak 2017
- B) 31 Aralık 2017
- C) 1 Ocak 2017
- D) 31 Aralık 2018
- E) 1 Ocak 2018

AÇIKLAMA

Tahakkuk zamanaşımının başlangıç tarihi vergiyi doğuran olayın gerçekleştiği yılı takip eden yılın başı olarak belirlenmiştir.

YANIT: E

12. Tahsil zamanaşımının başlangıcı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Verginin tahakkuk ettiği tarih
- B) Verginin vade tarihi
- C) Verginin rastladığı tarihi izleyen takvim yılının başı
- D) Vergiyi doğuran olayın gerçekleştiği tarih
- E) Vergiyi doğuran olayın meydana geldiği yılı izleyen takvim yılının başı

AÇIKLAMA

Amme alacağı, vadenin rastladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren 5 yıl içinde tahsil edilmezse zamanaşımına uğrar.

YANIT: B

13. 31 Mart 2015 tarihinde vadesi olan gelir vergisi taksiti için tahsil zamanasını aşağıdakilerden hangisinde son bulur?

- A) 31 Aralık 2019
B) 31 Aralık 2020
C) 31 Aralık 2021
D) 31 Aralık 2022
E) 31 Aralık 2016

AÇIKLAMA

Tahsil zamanasını vadenin rastladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren başlar. Soruda başlangıç süresi 01 Ocak 2016'dır. Tahsil zamanasını süresi 5 yıldır. Soruda bu sürenin sonu sorulmaktadır. Cevap bu nedenle 5 yıl sonrası yani 31 Aralık 2020'dir.

YANIT: B

ÇIKMIŞ SORU

2015-ARA SINAV

15. Vergi Usul Kanunu'na göre, Maliye Bakanlığı ne kadar mükellefi olan vergi dairelerinde, para yatırmak bakımından mükelleflere vadenin bitmesini takip eden tarihten başlayarak 15 gün süre uzatmaya yetkilidir?

- A) 100'den fazla
B) 200'den fazla
C) 300'den fazla
D) 400'den fazla
E) 500'den fazla

AÇIKLAMA

500'den fazla mükellefi olan vergi dairelerine, Maliye Bakanlığı, para yatırmak bakımından vade bitiminden itibaren 15 gün süre uzatımı yapabilir.

YANIT: D

ÇIKMIŞ SORU

2016-ARA SINAV

14. Vergi yargılamasına ilişkin süreler bakımından aşağıdakilerden hangisi esas alınır?

- A) Vergi Mahkemeleri Kanunu
B) Danıştay Kanunu
C) İdari Yargılama Usulü Kanunu
D) Vergi Usul Kanunu
E) Vergi Ceza Kanunu

AÇIKLAMA

Vergi yargılamasına ilişkin süreler bakımından 2557 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 8. maddesi dikkate alınmalıdır.

YANIT: C

**ÇÖZÜMLÜ
DENEME SORULARI**

?

1. Vergi hukukunda sürelerin sınıflandırmasında kaç şekilde yapılır?
 - A) 1
 - B) 2
 - C) 3
 - D) 4
 - E) 5
2. Organik sınıflandırma devlet organları arasında kaç çeşit olarak ifade edilmiştir?
 - A) 1
 - B) 2
 - C) 3
 - D) 4
 - E) 5
3. 1982 Anayasası'nın 73. maddesinin 3. Fıkrası uyarınca "Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır." İfadesi vergilerin hangi ilkesini ifade eder?
 - A) Değişmezlik
 - B) Yasallık
 - C) Saygınlık
 - D) Adalet
 - E) Verimlilik
4. Vergi yargılaması yapan mahkemeler tarafından belirlenen süreler aşağıdakilerden hangisidir?
 - A) Yasal süreler
 - B) İdari süreler
 - C) Yargısal süreler
 - D) Denetim süreleri
 - E) Dava süreleri

5. Aşağıdakilerden hangisi vergi hukukunda düzenlenen hukuki niteliklerine göre sürelerden biri değildir?
 - A) Hak düşürücü süreler
 - B) Vergi ödevi ile ilgili süreler
 - C) Müsamaha süreleri
 - D) Düzenleyici süreler
 - E) Yargısal süreler
6. Türk vergi hukukunda kaç tür zamanaşımı süresi vardır?
 - A) 2
 - B) 3
 - C) 4
 - D) 5
 - E) 6
7. Genel usulsüzlük söz konusu olduğunda, usulsüzlüğün yapıldığı yılı izleyen yılın birinci gününden başlamak üzere kaç yıl geçtikten sonra vergi cezası kesilememektedir?
 - A) 1
 - B) 2
 - C) 3
 - D) 4
 - E) 5
8. Aşağıdakilerden hangisi tahsil zamanaşımını kesen durumlardan biri değildir?
 - A) Ödeme
 - B) Haciz
 - C) Amme alacağının teminata bağlanması
 - D) Ödeme emri tebliği
 - E) İhtiyati tahakkuk

9. Düzeltme zamaşımının süresi kaç yıldan aşağı olamaz?
- A) 1
B) 2
C) 3
D) 4
E) 5
10. Sürelerin hesaplanması ile ilgili aşağıda kilerden hangisi yanlıştır?
- A) Süre gün olarak belli edilmişse başladığı gün hesaba katılmaz.
B) Süre hafta veya ay olarak belli edilmişse başladığı güne son hafta veya ayda teka-bül eden tatil saatinde biter.
C) Sonu belli bir gün ile tayin edilen sürelerde, süre o günün tatil saatinde biter.
D) Resmi tatil günleri süreye dahil değildir.
E) Sürenin son günü resmi tatile rastlarsa tatili takip eden ilk iş günü tatil saatinde biter.
11. Aşağıdakilerden hangisi süre uzatımına olan mücbir sebeplerden biri değildir?
- A) Ağır kaza, ağır hastalık ve tutukluluk.
B) Yangın, yer sarsıntısı gibi doğal afetler
C) Mükellefin kardeşinin hastalanması
D) Sahibinin iradesi dışındaki sebepler dolayısıyla defter ve vesikaların elinden çıkmış bulunması
E) Su basması
12. Vergi usul hukukunda zor durum nedeniyle süre uzatımı aşağıdakilerden hangisinin yetkisindedir?
- A) Maliye Bakanlığı
B) Defterdarlık
C) TBMM
D) Danıştay
E) Sayıştay
13. Mükellefin ölmesi sonrasında mirası reddetmemiş mirasçılarının ölenin vergi yükümlülüklerini aşağıdaki hangi süre içinde yerine getirmeleri gerekir?
- A) 1 ay
B) 2 ay
C) 3 ay
D) 6 ay
E) 12 ay
14. Maliye Bakanlığı, 500'den fazla mükellefi olan vergi dairelerine para yatırmak bakımından mükelleflere, vadenin bitimini takip eden tarihten başlayarak kaç gün süre uzatmaya yetkili kılınmıştır?
- A) 5 gün
B) 10 gün
C) 15 gün
D) 20 gün
E) 30 gün
15. 2012 yılındaki faaliyetlerini beyan etmeyen bir gelir vergisi mükellefinin gelir vergisi hangi tarihte kadar tarh ve tebliğ edilmezse tahakkuk zamaşımına uğrar?
- A) 31 Aralık 2016
B) 31 Aralık 2017
C) 31 Aralık 2018
D) 31 Aralık 2019
E) 31 Aralık 2020

**ÇÖZÜMLÜ DENEME
SORULARI YANITLARI**

1. **C** Vergi hukukunda süreler üç şekilde sınıflandırılır. Bunlar:
 - Organik sınıflandırma
 - Hukuki niteliklerine göre sınıflandırma
 - Düzenleyici süreler
2. **C** Organik sınıflandırma devlet organları arasında üçe ayrılmaktadır. Bunlar:
 - Yasal
 - İdari
 - Yargısal
3. **B** Vergilerin yasallık ilkesini ifade eder. Bu hüküm uyarınca vergilendirme sürecine ilişkin temel düzenlemelerin Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından ve bir yasa ile gerçekleştirilmesi gerekmektedir.
4. **C** Yargısal sürelerdir. Danıştay ve vergi mahkemeleri bakmakta oldukları davalarla ilgili her türlü bilgi ve belgelerin kendine ulaştırılmasını isteyebilir. Bu bilgi ve belgelerin hangi süreler dahilinde verileceğini yargı organları belirlemektedir.
5. **E** Vergi hukukunda süreler, hukuki niteliklerine göre "beş" alt başlık halinde sınıflandırılmıştır. Bunlar:
 - Hak düşürücü süreler
 - Vergi ödevleriyle ilgili süreler
 - Müsamaha süreleri
 - Zamanaşımı süreleri
 - Düzenleyici süreler
6. **B** Türk vergi hukukunda üç tür zamanaşımı süresi vardır. Bunlar:
 - Tahakkuk
 - Tahsil
 - Düzeltme
7. **B** Vergi ziyaı suçu söz konusu olduğunda, cezaya bağlı vergi alacağının doğduğu takvim yılını izleyen yılın birinci gününden başlamak üzere beş yıl, genel usulsüzlük söz konusu olduğunda ise usulsüzlüğün yapıldığı yılı izleyen yılın birinci gününden başlamak üzere "iki yıl" geçtikten sonra vergi cezası kesilemektedir.

8. **E** İhtiyati tahakkuk tahsil zamanaşımını kesen durumlardan biri değildir. Kesilmenin rastladığı takvim yılı başından itibaren zamanaşımı yeniden işlemeye başlar.
9. **A** Düzeltme zamanaşımı süresi;
 - zamanaşımı süresinin son yılı içinde tarh ve tebliğ edilen vergilerde hatanın yapıldığı
 - ilan yoluyla tebliğ edilip vergi mahkemesinde dava konusu yapılmaksızın tahakkuk, eden vergilerde mükellefe ödeme emrinin tebliğ edildiği,
 - ihbarname ve ödeme emri ilan yoluyla tebliğ edilen vergilerde,
 - haczin yapıldığı tarihten başlayarak bir yıldan aşıya olamaz.
10. **D** Resmi tatil günleri süreye dahildir.
11. **C** Mükellefin kardeşinin hastalanması mücbir sebep sayılmazken bu husus Maliye Bakanlığı tarafından, mükellefin talebi durumunda zor durum olarak nitelendirilebilir ve süre uzatımı verilebilir.
12. **A** Zor durumda bulunmaları hasebiyle vergi muamelelerine müteallik ödevleri süresi içinde yerine getiremeyecek olanlara, kanuni sürenin bir katını, kanuni sürenin bir aydan az olması halinde bir ayı geçmemek üzere, Maliye Bakanlığınca münasip bir mühlet verilebilir.
13. **C** Vergi kanunlarında hüküm bulunmayan hallerde, ölüm dolayısıyla mirasçılara geçen ödevlerin yerine getirilmesinde bildirme ve beyanname verme sürelerine üç ay eklenir.
14. **C** Maliye Bakanlığı, 500'den fazla mükellefi olan vergi dairelerine para yatırmak bakımından mükelleflere, vadenin bitimini takip eden tarihten başlayarak "on beş gün" süre uzatmaya yetkili kılınmıştır.
15. **B** Tahakkuk zamanaşımı süresi 5 yıldır. Tahakkuk zamanaşımının başlangıcı olarak vergiyi doğuran olay esas alınır. Bu örnekte vergiyi doğuran olay 2012 yılında meydana gelmiştir. Tahakkuk zamanaşımı 1 Ocak 2013 tarihinde başlar, 31 Aralık 2017 tarihinde sona erer.

ARA DENEME SINAVI - 1

1. **Hukuk aslında bir bütün olsa da hukuk kurallarının değişik tasniflere tabi tutulmalarını gerektiren husus aşağıdakilerden hangisi olmuştur?**
- A) Hukuk kuralları içinde yazılı kuralların olması
B) Hukuk kurallarının düzenledikleri ilişkilerin farklı olması
C) Hukukun devlet tarafından konulan sosyal düzen kuralları olması
D) Hukukun kamu gücü destekli maddi yaptırımlar uygulanmak suretiyle bunlara riayet edilmesi sağlanan sosyal düzen kuralları olması
E) Hukukun toplumu oluşturan insan ve toplulukların bir arada yaşarken kurdukları ilişkiler ile bu kapsamda gerçekleştirdikleri davranışları düzenleyen sosyal düzen kuralları olması
2. **Vergi ödevinin niteliğine, vergi borcunun doğması ve ortadan kalkmasına ilişkin maddi ve şekli hukuk kurallarının bütünü aşağıdakilerden hangisidir?**
- A) Yargılama hukuku
B) Ceza hukuku
C) Medeni hukuk
D) Vergi hukuku
E) Kamu hukuku
3. **Vergilendirme ilişkisi tarafları arasında niza konusu olup vergi davası açılması suretiyle vergi yargı organlarının hukukilik denetimine tabi tutulan vergilendirme işlem ve bazen de eylemlerinden kaynaklı vergi uyuşmazlıklarının yargı organları tarafından görülüp çözüme kavuşturulması usulüne dair kurallar aşağıdaki hukuk dallarından hangisini ifade eder?**
- A) İcra İflas Hukuku
B) Denetim Hukuku
C) Vergi Yargılama Hukuku
D) Uluslararası Hukuk
E) Amme Alacakları Hukuku

4. I. Vergi Usul Hukuku
II. Vergi Yargılama Hukuku
III. Vergi İcra Hukuk
- Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri şekli vergi hukukunun alt dallarını oluşturmaktadır?**
- A) Yalnız II
B) II ve III
C) I ve III
D) I ve II
E) I, II ve III
5. **Vergi idaresi tarafından yapılan tarh ve tahsil gibi idari işlemler aşağıdakilerden hangisinde düzenlenmiştir?**
- A) İcra İflas Kanunu
B) Gelir Vergisi Kanunu
C) Katma Değer Vergisi Kanunu
D) Vergi Usul Kanunu
E) Vergi Kanunu
6. **Vergi kanunlarının vergiyi bağladıkları olayın vukuu veya hukuki durumunun tekemmül etmesi halinde aşağıdakilerden hangisi gerçekleşmez?**
- A) Bu olay veya hukuki durum şahsında gerçekleşen kişi vergi mükellefi statüsüne girer.
B) Vergi alacağı doğar.
C) Vergiyi doğuran olay gerçekleşir
D) Vergi ödenecek aşamaya gelir.
E) Mükellef bakımından vergi borcu doğar
7. **Tarh işlemini aşağıdakilerden hangisi yapar?**
- A) Maliye Bakanlığı
B) Defterdarlık
C) Mükellef
D) Muhasebeci
E) Vergi idaresi

8. 2018 yılında itibaren kurumlar vergisi oranı yüzde kaç olarak uygulanmaktadır?

- A) %16
- B) %20
- C) %22
- D) %25
- E) %28

9. Aşağıdakilerden hangisi vergi dairesi tarafından düzenlenen tahakkuk fişinde yer alması gereken bilgilerden biri değildir?

- A) Vergi cezası
- B) Ödenecek olan verginin miktarı
- C) Vergi matrahı
- D) Vergilendirme dönemi
- E) Verginin nevi

10. Mükellef A, elde ettiği gelir için beyanname vermiş ve vergi dairesinde beyanname gösterilen matrah üzerinden vergi tarh etmiştir. Ancak, hakkında yapılan vergi incelemesi neticesinde mükellef A'nın defter, kayıt ve belgelerinden eksik beyanda bulunduğu anlaşılmıştır. Bu durumda mükellef A'nın beyanı ile, defter, kayıt ve belgeleri arasındaki matrah farkı için hangi tarh yöntemine başvurulur?

- A) Beyana dayalı tarh
- B) Re'sen tarh
- C) İkmalen tarh
- D) İdarece tarh
- E) Tahrir dayalı tarh

11. Vergilendirme işlemlerine ilişkin yargısal süreçte yapılacak tebligatlar hangi kanuna göre yapılır?

- A) Borçlar Kanunu
- B) Vergi Usul Kanunu
- C) Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun
- D) Tebligat Kanunu
- E) Medeni Kanun

12. Verginin tahakkuku ne demektir?

- A) Vergi alacağının vergi yasalarında gösterilen matrah ve oranlar üzerinden hesaplanmasıdır.
- B) Vergiyi doğuran olayın mükellefin şahsında gerçekleşmesidir.
- C) Vergi dairesinin vergilendirmeyi ilgilendiren ve hüküm ifade eden hususları yükümlüye bildirmesidir.
- D) Vergi borcunun yasalara uygun ödenmesidir.
- E) Vergi borcunun ödenecek duruma gelmesidir.

13. Verginin vadesi ne demektir?

- A) Verginin beyan edildiği gün
- B) Tarh edildiği gün
- C) Tebliğ günü
- D) Ödenebileceği son gün
- E) Tahakkuk günü

14. Hangisi vergi borcunun zamanında ödemesinin bir sonucu değildir?

- A) Ödeme emri gönderilmesi
- B) Gecikme zammı uygulanması
- C) Yükümlünün üç yıl hapis cezası alması
- D) Mal beyanı istenmesi
- E) Cebri icraya başvurulması

15. Aşağıdakilerden hangisi kamu alacağı değildir?

- A) Gecikme zammı
- B) Vergi
- C) Bir avukatın müvekkilinden olan alacağı
- D) Harç
- E) Vergi ziyai cezası

16. Dava açma süresi, özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde vergi mahkemelerinde kaç gündür?

- A) 15
- B) 30
- C) 60
- D) 45
- E) 120

17. Vadesi 30 Eylül 2010'da dolan gelir vergisi üçüncü taksiti hangi tarihte zamanasına uğrar?

- A) 30 Eylül 2016
- B) 18 Eylül 2018
- C) 31 Aralık 2015
- D) 30 Eylül 2014
- E) 31 Aralık 2016

18. Tahakkuk zamanasının başlangıcının saptanmasında aşağıdakilerden hangisi belirleyicidir?

- A) Vergi borcunun vadesi
- B) Vergiyi doğuran olay
- C) Verginin tarhı
- D) Vergi ihbarnamesinin tebliği
- E) Ödeme emrinin tebliği

19. Yükümlü A, 2008 yılına ait gelir vergisi beyannamesini vermekle beraber, vergi borcunu ödememiştir. A'nın vergi borcu bakımından hangi sürenin işlemesi söz konusudur?

- A) Caza zamanasını süresi
- B) Uzlaşmaya başvurma süresi
- C) Tahsil zamanasını süresi
- D) Tahakkuk zamanasını süresi
- E) Vergi mahkemesine başvurma süresi

20. Aşağıdaki hallerden hangisinde tahsil zamanasını kesilmez?

- A) Mal bildirimi, mal edinme ve mal artmalarının bildirilmesi
- B) Ödeme
- C) İhtiyati tahakkuk
- D) Cebren tahsil ve takip muameleleri sonucunda yapılan her çeşit tahsilat
- E) Ödeme emri tebliği

YANITLAR

1. B	6. D	11. D	16. B
2. D	7. E	12. E	17. C
3. C	8. C	13. D	18. B
4. E	9. A	14. C	19. C
5. D	10. C	15. C	20. C

ARA DENEME SINAVI - 2

1. **Aşağıdakilerden hangisi bir şekli hukuk dalı sayılamaz?**
 - A) İdari Yargılama Hukuku
 - B) Medeni Usul Hukuku
 - C) Ceza Muhakemesi Hukuku
 - D) Ceza Hukuku
 - E) Takip Hukuku
2. **Aşağıdakilerden hangisi vergi usul hukuku ile sıklıkla karıştırılan şekli vergi hukukuna karşılık gelir?**
 - A) Özel Vergi Hukuku
 - B) Vergi Yargılama Hukuku
 - C) Vergi İcra Hukuku
 - D) Vergi Ceza Hukuku
 - E) Genel Vergi Hukuku
3. **Aşağıdakilerden hangisi vergi usul hukukunun özellikleri arasında yer alır?**
 - A) Emredici nitelikteki normların çoğunlukta bulunması
 - B) İçtihadî bir nitelik arz etmesi
 - C) Şekilci bir yaklaşımın geçerli olmaması
 - D) Yasallık gereğinin katı biçimde geçerli olması
 - E) İdarenin kural olarak takdir yetkisine sahip olması
4. **Yönetsel bir husus olan ve hazırlayıcı ön işlem niteliği arz eden vergi dairesinin yükümlü ve sorumlular başta olmak üzere vergi ödevlilerini denetleme yolları aşağıdakilerden hangisinde düzenlenmektedir?**
 - A) İcra İflas Kanunu
 - B) Gelir Vergisi Kanunu
 - C) Vergi Usul Kanunu
 - D) Katma Değer Vergisi Kanunu
 - E) Vergi Kanunu

5. **Vergi usul hukukunun vergi idaresinin sahip olduğu vergi yasalarını vergilendirme işlemleri yapmak suretiyle uygulama yetkisinin kullanım ve biçimlerini düzenlemesi aşağıdakilerden hangisi ile benzerlik göstermektedir?**
 - A) Uluslararası Hukuk
 - B) Kamu Hukuku
 - C) Vergi Yargılama Hukuku
 - D) İdari Usul Hukuku
 - E) Medeni Hukuk
6. **Aşağıdakilerden hangisi veraset ve intikal vergisinde vergiyi doğuran olaydır?**
 - A) Bir gayrimenkulden kira geliri elde edilmesi
 - B) Bir binaya malik olma
 - C) Bir arazi üzerinde intifa hakkı sahibi olma
 - D) Ticari kazanç elde etme
 - E) Bir malin bir kişiden başka bir kişiye ivazsın biçimde intikali
7. **Mükellef için vergi borcunu, devlet içinse vergi alacağını doğuran olay aşağıdakilerden hangisidir?**
 - A) Tarh
 - B) Tebliğ
 - C) Tahakkuk
 - D) Vergiyi doğuran olay
 - E) Tahsil
8. **Matraha vergi oranının uygulanması suretiyle mükellefin vergi borcunun miktarının hesaplanmasına ne ad verilir?**
 - A) Vergiyi doğuran olay
 - B) Tahakkuk
 - C) Tarh
 - D) Tahsil
 - E) Tebliğ

9. Vergilendirme sürecinin tarh aşamasına ilişkin kurallar aşağıdaki kanunlardan hangisinde hükme bağlanmaktadır?
- A) Gelir Vergisi Kanunu
B) Bütçe Kanunu
C) Vergi Usul Kanunu
D) İdari Yargılama Usul Kanunu
E) Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun
10. Aşağıdaki tarhiyat yöntemlerinden hangisinde verginin tarhi ile tahakkuku aynı anda gerçekleşir?
- A) Beyana dayalı tarh
B) Re'sen tarh
C) İkmalen tarh
D) İdarece tarh
E) Tahrire dayalı tarh
11. Aşağıdakilerden hangisinde tebliğ işlemleri Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre yapılmaz?
- A) Vergi davası açılması durumunda
B) Re'sen vergi tarhında
C) Vergi alacağının tahsilinde
D) İkmalen vergi tarhında
E) Vergi cezalarının tahsilinde
12. Aşağıdaki hallerden hangisinde re'sen tarh edilen bir verginin tahakkuku ile kesinleşmesi aynı zamanda gerçekleşir?
- A) Vergi mahkemesinde süresi içinde dava açıldığında
B) Vergi mahkemesinde açılan dava reddildiğinde
C) İtiraz veya temyiz yoluna başvurulduğunda
D) Tarh edilen verginin tahsil edildiğinde
E) Vergi mahkemesinde süresi içinde dava açılmadığında
13. I. Tahakkuk zamanaşımı
II. Tarh zamanaşımı
III. Tahsil zamanaşımı
- Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri vergi hukukundaki zamanaşımı türlerini ifade eder?
- A) Yalnız II
B) I ve III
C) I ve II
D) II ve III
E) I, II ve III
14. Tahsil zamanaşımı süresi kaç yıldır?
- A) 1
B) 2
C) 3
D) 4
E) 5
15. Yükümlünün vergi idaresinden olan kesinleşmiş alacağı ile muaccel olan, yani vadesi gelen vergi borcunun küçük olanı oranında sona erdirilmesine ne ad verilir?
- A) Terkin
B) Takas
C) Silinme
D) İfa
E) İade
16. Pişmanlık hükümlerinden yararlanabilmek için hiç verilmemiş beyannamenin haber verme tarihinden itibaren kaç gün içinde verilmesi gerekir?
- A) 10
B) 12
C) 15
D) 20
E) 30

17. Belirli haklardan yararlanmak için, belirli ödevlerin yerine getirilmesini şart koşan hukuki süre aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hak düşürücü süreler
- B) Vergi ödevleriyle ilgili süreler
- C) Müsamaha süreleri
- D) Zamanaşımı süreleri
- E) Düzenleyici süreler

18. 2007 yılındaki faaliyetlerini beyan etmeyen avukatın gelir vergisi hangi tarihe kadar tarh ve tebliğ edilmezse tahakkuk zamaşımına uğrar?

- A) 31 Aralık 2014
- B) 1 Ocak 2012
- C) 31 Aralık 2012
- D) 31 Ocak 2013
- E) 31 Aralık 2013

19. Vergi alacağının doğduğu takvim yılını takip eden yılın başından başlayarak kaç yıl içinde tarh ve mükellefe tebliğ edilmeyen vergiler zamaşımına uğrar?

- A) 1
- B) 2
- C) 3
- D) 4
- E) 5

20. İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda yer alan otuz günlük vergi mahkemesinde dava açma süresi hukuki niteliği bakımından ne tür bir süredir?

- A) Zamaşımı süresi
- B) Düzenleyici süre
- C) Hak düşürücü süre
- D) İdari süre
- E) Müsamaha süresi

MURAT YAYINLARI

YANITLAR

1. D	6. E	11. A	16. C
2. B	7. D	12. A	17. C
3. A	8. C	13. B	18. C
4. C	9. C	14. E	19. E
5. C	10. A	15. B	20. C

Öğretmen Diyor ki! Bu ünite de; vergi denetim aşamaları anlatılmaktadır. İnceleme, yoklama, arama ve bilgi toplama aşamalarının tanımları ve farkları iyi bilinmelidir.

Önceki Sınavlarda Çıkan Soru Adedi	
Ara Sınav	Dönem Sonu
–	3

İdari kararların en belirgin özelliklerinden olan “icrailik”, işlemin maddi dünyaya yansıyan ve kesinlik içeren bir sonucunun bulunmasıdır. Ancak idari işlemlerin tümü icrai sonuçlar da doğurmayabilir. Bu bağlamda bir kısım idari işlemler kesinlik/bağlayıcılık içermekten ziyade yol gösterici, açıklayıcı, hazırlayıcı mahiyette de olabilir. İcrai sonuçları olmayan işlemler arasında hukuk dünyasında en yaygın düzenleme konusu yapılan hazırlayıcı işlemlerdir. Hazırlayıcı işlemler, idari işlemlerin kamu yararını gerçekleştirmesinin güvencesini temin için vardır.

İdarenin sağlıklı bir irade üretmesini sağlayan hazırlayıcı işlemlere vergi hukukunda çok yaygın şekilde rastlanmaktadır.

Genel planda idari işlemlerin, özel planda vergilendirme işlemlerinin gerekli hazırlayıcı işlemler tesis edilmeden tamamlanması şekil aykırılığı olarak kabul edilir. Bu çerçevede idarenin dış dünyaya yansıyan iradesine hiçbir şekilde etki etmeyeceği düşünülen hazırlayıcı işlem eksiklikleri, tali şekil noksanlığı olarak kabul edilmelidir.

Hazırlayıcı işlemlerle ilgili üzerinde durulması gereken bir diğer husus, bu işlemlerin mutlaka kanundan doğacak olmasıdır.

Vergilendirme işlemlerinde son derece yaygın olan hazırlayıcı işlemler sadece tarh işlemi veya vergilendirme süreciyle de ilişkilendirilemez. Zira vergilendirme süreci dışında da pek çok hazırlayıcı işleme vergi kanunlarında yer verilmektedir.

Vergi normlarına dayanılarak tesis edilen idari işlemler çok sayıda hazırlayıcı işlemi gerekli kılmaktadır. Bu işlemler arasında vergilendirme sürecine dahil olan hazırlayıcı işlemler ise özellikle Vergi Usul Kanunu’nda ayrıntılı şekilde ele alınmıştır. Bu sayede en önemli vergilendirme işlemi olan tarhın, hukuka uygun gerçekleştirilmesini güvence altına alan ön işlemlerle ilgili pek çok düzenleme yer alır.

İNCELEME

Yükümlülerin vergi kanunları uyarınca yerine getirmeleri gereken yükümlülüklerini zamanında, tam ve doğru olarak ifa etmemeleri halinde, idare aleyhine ortaya çıkan zararın tespit edilmesi için vergi denetimine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çerçevede vergi incelemesi başta tarhiyat olmak üzere pek çok vergilendirme işleminin hazırlayıcısı olarak kullanılmaktadır. Bunun dışında vergi incelemesinin bir diğer amacı vergisel ödevlerini tam ve zamanında ifa eden yükümlülerle bu konuda ihmal gösteren yükümlüler arasındaki farkı gidermektir.

Vergi incelemesinin kendisinden beklenen sonucu yaratabilmesi için, yükümlülerin vergisel kayıtlarını belli bir düzen içerisinde muhafaza etmesi ve gerektiğinde incelemeye ibraz etmesi gerekir. Bu kapsamda yükümlülerin VUK’nda yer alan muhafaza ve ibraz ödev ve sürelerine uyması, vergi inceleme kurumu bakımından da önem arz eder. Dolayısıyla VUK gereği vergi incelemesi, tarh zamanaşımı süresinde yapılabilir.

Diğer taraftan vergi incelemesine yetkili olanlar da VUK’da sınırlandırılmıştır. Adı geçen Kanunun 135. maddesi uyarınca vergi incelemesine yetkililer vergi müfettişleri, vergi müfettiş yardımcıları, ilin en büyük mal memuru, vergi dairesi müdürleri ile Gelir İdaresi Başkanlığının merkez ve taşra teşkilatında müdür kadrolarında görev yapanlardan ibarettir.

VUK, m. 140/2-3 uyarınca, vergi incelemesi sonucunda düzenlenen vergi inceleme raporlarının işleme konulmadan önce Rapor Değerlendirme Komisyonları tarafından okunması gerekmektedir.

İncelemeye Başlama

Bir yükümlü hakkında vergi incelemesi yapılabilmesinin ön koşulu, ilgili birim tarafından inceleme görevinin incelemeye yetkililere verilmesidir. Görev olmadan vergi inceleme yetkisinin kullanılması hukuken mümkün değildir. Görevlendirme yapıldıktan sonra, incelemeye yetkili kişi yükümlü nezdinde “**incelemeye başlama tutanağı**” düzenlemek suretiyle görevine başlamalıdır.

Vergi incelemesi yapmaya yetkili olanlar, inceleme görevinin verilmesinden itibaren en geç **otuz gün** içinde incelemeye başlarlar.

Vergi incelemesine, incelemeye tabi olan nezdinde düzenlenecek “İncelemeye Başlama Tutanağı” ile başlanır. Düzenlenen tutanağın bir örneği nezdinde inceleme yapılabilecek şekilde teslim edilir. Tutanağın bir örneği vergi incelemesi yapmaya yetkili olanın bağlı bulunduğu inceleme ve denetim birimine, bir örneği ise mükellefin bağlı olduğu vergi dairesine gönderilir. (3) İncelemeye başlama tarihi, mükellefin tutanağı imzaladığı tarihtir.

İncelemeye başlama tutanağında bulunması gereken asgari hususlar:

- Nezdinde inceleme yapılanın kimlik bilgileri, unvanını, adresi ve faaliyet konusu,
- İncelemenin türü (tam/ sınırlı inceleme),
- İncelemeye alınma gerekçesi,
- İncelemenin konusu,
- İnceleme dönemi,
- İnceleme dairede yapılacaksa buna ilişkin nezdinde inceleme yapılanın muvafakati,
- Tutanağın düzenlenme yeri ve tarihi, inceleme elemanının ve hazır bulunması halinde mükellefin veya temsile yetkili olan kişilerin imzası,
- Mükelleflerin incelemeyle ilgili hak ve yükümlülükleri hakkında bilgi”den oluşmaktadır.

İnceleme Çeşitleri

Vergi usul hukukunda inceleme tam inceleme ve sınırlı inceleme olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. **Tam inceleme** “Bir mükellef hakkında, bir veya birden fazla vergi türü itibarıyla bir veya daha fazla vergilendirme dönemine ilişkin her türlü iş ve işlemlerinin bütün matrah unsurlarını içerecek şekilde, yapılan vergi incelemesini”; **sınırlı inceleme** ise “Tam inceleme dışında kalan vergi incelemesini” ifade etmektedir.

İnceleme Süreleri

İnceleme süreleri de VUK’unda sınırlandırılmıştır. Adı geçen Kanun’un 140. maddesi uyarınca, incelemeye başlandıktan itibaren tam inceleme yapılması halinde en fazla **bir yıl**; sınırlı inceleme yapılması halinde ise en fazla **altı ay** içinde incelemelerin bitirilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, yukarıda belirlenen sürelerin en fazla altı ay daha uzatılmasına da izin verilmiştir.

İncelemenin Yapılacağı Yer ve İbraz İstenecek Belgeler

Vergi incelemeleri, esas itibarıyla incelemeye tabi olanın iş yerinde yapılmak zorundadır. Ancak, iş yerinin müsait olmaması halinde vergi incelemesi, incelemeyi yürütecek olan görevlinin çalışma adresinde yapılacaktır.

Diğer taraftan, ölüm, işin terk edilmesi gibi zorunlu sebeplerle incelemenin yerinde yapılmasının olanaksız olduğu durumlarda ise incelemenin dairede yapılması gerekmektedir.

İnceleme Sonucunda Tutanak Düzenlenmesi

Lüzum görülen hallerde, vergilendirme ile ilgili olaylar ve hesap durumları ayrıca tutanaklar ile tespit ve tevsik olunabilmektedir. İlgililerin itiraz ve mülahazaları varsa bunlar da tutanağa geçirilmelidir. Bu suretle düzenlenen tutanakların birer nüshasının yükümlüye veya nezdinde inceleme yapılan kimseye bırakılması zorunludur.

İnceleme sırasında düzenlenen tutanaklara, imza aşamasında “ihtirazi kayıt” konulamaz.

İnceleme bitince, bunun yapıldığını gösteren bir vesikanın nezdinde inceleme yapılabilecek şekilde teslim edilir. İnceleme tutanaklarında yer alması gereken asgari zorunlu unsurlar belirlenmiştir. a) Tutanağın düzenlenme yeri ve tarihi, b) İlgililerin adı, soyadı ve unvanları, vergi kimlik numaraları ile imzaları, c) Vergilendirme ile ilgili olaylar ve/veya hesap durumları, ç) Varsa, ilgililerin itiraz ve mülahazaları ile ibraz ettikleri özetleri, d) Tutanakta belirtilen hususların ilgililer tarafından okunduğunu ve doğruluğunun anlaşıldığını belirten ifade, e) Nezdinde inceleme yapılan mükellefe, tutanakta yer alan hususların vergi kanunları karşısında yapılması muhtemel işlemler bakımından ispatlama vasıtası olduğunun ve yapılması muhtemel işlemlerin neler olduğunun, tutanağın düzenlenmesinden önce bildirildiği hususu” yer alır.

İncelemenin Sona Erdiği Tarih

VUK'nunda tam ve sınırlı vergi incelemeleri süreye bağlanmış olmasına rağmen incelemenin hangi tarihte sona ereceği belirlenmemiştir.

İnceleme raporlarının, rapor değerlendirme komisyonlarına intikal ettirilmek üzere ilgili inceleme ve denetim birimine teslim edildiği tarih, incelemenin tamamlandığı tarih olarak kabul edilmiştir.

YOKLAMA

Vergi usul hukukunda düzenlenen vergi denetim yollarından biri de yoklamadır. VUK m.127'ye göre yoklama mükellefleri ve mükellefiyetle ilgili maddi olayları, kayıtları ve mevzuları araştırmak ve tespit etmek amacıyla yapılır. Örneğin bir serbest meslek erbabının (söz gelimi serbest avukatın) işe başlama ya da bir mükellefin işi bırakma bildirimlerinin doğruluğu yoklamayla saptanır. Yoklamaya konu olabilecek bir başka örnek gayrimenkulün kiraya verilip verilmediğinin araştırılmasıdır.

Yasa koyucu bazı maddi vakia tespitlerinde kullanılacak yöntemin yoklama yöntemi olduğunu açıkça hükme bağlamıştır. Bu çerçevede yasa koyucu, özel yetki verilmiş olması kaydıyla günlük hâsılatı tespit etmek, ödeme kaydedici cihaz kullanmak mecburiyetinde olanların bu mecburiyete uyup uymadıklarını tespit etmek, günü gününe kayıt yapılması zorunlu defterlerin iş yerlerinde bulundurulup bulundurulmadığını tespit etmek, bunların tasdikli olup olmadığını usulüne göre kayıt yapıp yapılmadığını saptamak, vergi kanunları uyarınca düzenlenmesi icap eden belgelerin usulüne göre düzenlenip düzenlenmediği ile kullanılıp kullanılmadığını tespit etmek, faturasız mal bulunup bulunmadığını, levha asma veya kullanma mecburiyetine uyulup uyulmadığını saptamak gibi konularda yoklama ile araştırma yapılacağını hükme bağlamış bulunmaktadır.

YOKLAMAYA YETKİLİ MEMURLAR

Vergi idaresinde görev alan tüm kamu görevlilerin yoklama yapma yetkisi bulunmamaktadır. Vergi dairesi müdürleri; yoklama memurları; yetkili makamlar tarafından yoklama işi ile görevlendirilenler; vergi incelemesine yetkili olanlar ve son olarak gelir uzmanları yoklama yapmaya yetkilidir.

Yoklama Yetkisinin Kullanılabileceği Zaman ve Yoklama Usulü

Tipik bir hazırlayıcı işlem olan yoklama her zaman yapılabilir. Zira daha önce de belirtildiği üzere yoklamanın amacı ya mükellefi ya da mükellefiyetle ilgi maddi vakia ve kayıtları tespit etmektir.

Yoklamanın usulüne gelince, şüphesiz yoklama sonucu ulaşılan sonuçların belgelendirilmesi gerekir. Bu bağlamda VUK m.131 uyarınca yoklama sonuçları tutanak mahiyetinde olan **"yoklama fişine"** geçirilir. Yoklama fişleri tarihlenerek biri yoklaması yapılan ödevliye veya yetkili adamına bırakılmak üzere iki nüsha düzenlenir. Yoklama fişleri nezdinde yoklama yapılan veya yetkili adamına imza ettirilir; bunlar bulunmaz veya imzadan çekinirlerse keyfiyet fişe yazılır ve yoklama fişi polis, jandarma, muhtar ve ihtiyar meclisi üyelerinden birine imzalatılır.

Yoklama toplu olarak da yapılabilir. Hangi hallerde yoklama cetvellerinin kullanılacağı Maliye Bakanlığı tarafından belirlenmektedir.

ARAMA

"Arama" kurumuna ait normlar da Vergi Usul Kanunu'nun 142-147. maddeleri arasında düzenlenmiş olmakla birlikte bu normlar birer idari usul normu değil; ceza muhakemesi hukuku normudur.

Vergi usul hukukunda arama, bir ihbar üzerine veya vergi incelemesi neticesinde vergi kaçırıldığı yönünde kuvvetli belirtiler bulunması üzerine, suç delillerini ele geçirmek için bir mükellef veya kaçakçılıkla ilgili görülen diğer şahısların konutunda, etrafı çevrili diğer yerlerinde, üzerinde ve eşyasında yapılan araştırmadır. Arama, bir vergi incelemesi sonucunda ortaya çıkan bulgular nedeniyle yapılabileceği gibi, arama sırasında elde edilen defter ve belgeler de VUK uyarınca vergi incelemesine konu olabilmektedir.

VUK m.142 uyarınca aramanın yapılabilmesi için sulh ceza yargıcının kararı gereklidir.

Aramada Bulunan Defter ve Vesikalar ile Bunların Saklanması

Aramada sıklıkla defter ve belgeler ele geçmektedir. Aramada bulunan bu defter ve belgelerden gerek görülenler bir tutanakla saptanmaktadır. Aramada bulunup incelemesine lüzum görülen defter ve vesikalar, arama kararında açıkça yazılmamış olsa bile, inceleme yapanın çalıştığı yere sevk veya celp edilebilmektedir.

Arama bakımından önem arz eden bir diğer husus bulunan defter ve vesikaların saklanmasıdır. Bu bağlamda defter ve belgelerin iyi saklanmamasından doğacak zararı idare tazminle yükümlü olacaktır.

Aramada Bulunan Defter ve Vesikaların İncelenmesi

Arama yapılan hallerde bulunan defter ve vesikaların incelemeye konu edileceği hükme bağlanmıştır. VUK m. 144 hükmüne göre arama neticesinde alınan defter ve vesikalar üzerindeki incelemeler en geç **üç ay** içinde bitirilmek zorundadır. Bununla birlikte haklı sebepler nedeniyle inceleme bu süre zarfında bitirilemezse sulh yargıcının vereceği karar üzerine bu süre uzatılabilir.

Defter ve belgelerin muhafaza altına alındığı süre ile vergi beyannamesinin verileceği tarihe kadar olan süre bir aydan az ise beyanname verme süresi kendiliğinden bir ay uzamaktadır. Bu durumda ek süre bu müddetin sonundan başlar.

VUK m.146'da defter ve vesikaların muhafaza altına alınması sebebiyle 219. madde gereğince yapılamayan kayıtların defterlerin geri verilmesinden sonra idare ile mükellef arasında kararlaştırılan münasip bir süre içinde yapılacağını hükme bağlamıştır. Anılan hükme göre idare tarafından verilecek bu süre hiçbir zaman bir aydan az olamayacaktır.

BİLGİ TOPLAMA

Esasen bilgi toplama bir denetim yöntemi sayılabileceği gibi bu kuruma vergi ödevlileri perspektifinden yaklaşmak ve bilgi toplamayı mükellefin ve diğer ödevlilerin üstlendiği bir şekli ödev olarak incelemek de mümkündür.

Vergi Usul Kanunu'nun 148'nci maddesi uyarınca, Maliye Bakanlığı veya vergi incelemesi yapmaya yetkili olanlar bilgi toplama yetkisiyle donatılmış olup; kamu idare ve müesseseleri, mükellefler veya mükelleflerle muamelede bulunan diğer gerçek ve tüzel kişilerin söz konusu yetkiye sahip olanlara bu bilgileri vermeye mecbur oldukları hükme bağlanmıştır.

Vergi idaresi bilgileri yazı veya sözle isteyebilir. Sözle istenen bilgiler verilmezse keyfiyet yazı ile tekit ve cevap vermeleri için kendilerine uygun süre tayin olunacaktır.

VUK'nda, özellikle ölüm vakıalarını ve intikalleri bildirmeye ilgili son derece kapsamlı bir devamlı bilgi verme ödevinin düzenlendiğini belirtmek gerekir. Bu çerçevede sulh yargıçları, icra, nüfus ve tapu memurları, yabancı memleketlerdeki Türk konsolosları veya konsolosluk görevini yapanlar, mahalle ve köy muhtarları, banka, bankerler ve şirketler ile emanet kabul eden gerçek ve tüzel kişiler her ay muttali oldukları ölüm vak'aları ile intikalleri **ertesini ayın 15'inci günü akşamına kadar** vergi dairesine yazı ile bildirmeye mecburdurlar.

Bilgi Vermekten Çekinme Hakkına Sahip Olanlar

Kural olarak tüm ödevliler bilgi verme ödevini yerine getirmekle yükümlüdür. Bu bağlamda kendilerinden bilgi istenilen gerçek ve tüzel kişiler, özel kanunlarda yazılı mahremiyet hükümlerini ileri sürerek, bilgi vermektan imtina edemezler. Bununla birlikte yasa koyucu istisnai olarak bazı durumlarda ödevlilerin bilgi vermektan çekinme hakkına sahip olduğu hükme bağlanmıştır.

Bu hükme göre;

- *Haberleşmenin gizliliği ilkesi gereği Posta, Telgraf ve Telefon İdaresinden haberleşmeye ilişkin bilgiler,*
- *Hekimlerden, dış hekimlerinden, dışçilerden, ebelerden ve sağlık memurlarından hastaların hastalıklarının nevine ilişkin bilgiler,*
- *Avukatlardan ve dava vekillerinden müvekkil adlariyle vekalet ücretlerine ve giderlerine ilişkin olanlar hariç olmak üzere, kendilerine tevdi olunan işler veya görevleri dolayısıyla öğrendikleri ahval ve hususlara ilişkin bilgiler,*
- *Doğrudan doğruya vergi ile ilgili olmak üzere, bu gibi evraka müsteniden doğan borçların miktarlarına ve alacaklıların adlarına ait olan bilgiler hariç olmak üzere Mülga Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 88. maddesi gereğince gösterilmesi veya teslimi caiz olmayan evrakın niteliği hakkındaki bilgiler istenemez.*

AÇIKLAMALI SORULAR

1. Vergi incelemesinin amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ödenmesi gereken vergilerin doğruluğunu araştırmak
- B) İktisadi kalkınmayı sağlamak
- C) Mükellef sayısını artırmak
- D) Mükellefler üzerindeki vergi yükünü azaltmak
- E) Kamu denetim mekanizmasını kuvvetlendirmek

AÇIKLAMA

Vergi incelemesinin amacı, ödenmesi gereken vergilerin doğruluğunu araştırmaktır. Bunun dışında, vergisel ödevlerini tam ve zamanında ifa eden yükümlülerle bu konuda ihmal gösteren yükümlüler arasındaki farkı gidermektir.

YANIT: A

2. Aşağıdakilerden hangisi vergi denetim yollarından biri değildir?

- A) İnceleme
- B) Denetim
- C) Yoklama
- D) Bilgi toplama
- E) Tarh

AÇIKLAMA

Tarh vergilendirme sürecinin bir aşamasıdır. Vergi denetim yollarından biri değildir.

YANIT: E

3. Vergi Usul Kanunu gereği vergi incelemesi, hangi aşamada yapılır?

- A) Tahsil
- B) Tahsil zamanaşımı
- C) Tarh zamanaşımı
- D) Tahakkuk zamanaşımı
- E) Vergiyi doğuran olay

AÇIKLAMA

Tarh zamanaşımı süresi içinde yapılır. Vergi incelemesinde geçen süreler tarh zamanaşımı süresini durdurmaz ve kesmez. İncelemede geçen sürenin tarh zamanaşımı süresine hiçbir etkisi yoktur.

YANIT: C

4. Aşağıdakilerden hangisi incelemeye başlama tutanağında bulunması gereken asgari unsurlardan biri değildir?

- A) İncelemenin türü
- B) İnceleme yapılanın kimlik bilgileri
- C) İncelemenin süresi
- D) İncelemeye alınma gerekçesi
- E) Tutanağın düzenlenme yeri ve tarihi

AÇIKLAMA

İnceleme tutanağında bulunması gereken asgari unsurlar şunlardır:

- Nezdinde inceleme yapılanın kimlik bilgileri, unvanı, adresi ve faaliyet konusu
- İncelemenin türü
- İncelemeye alınma gerekçesi
- İncelemenin konusu
- İnceleme dönemi
- İnceleme dairede yapılacaksa buna ilişkin nezdinde inceleme yapılanın muvafakati
- Tutanağın düzenlenme yeri ve tarihi, inceleme elemanının ve hazır bulunması halinde mükellefin veya temsil yetkili olan kişilerin imzası
- Mükelleflerin incelemeyle ilgili hak ve yükümlülükleri hakkında bilgi

YANIT: C

5. Bir gayrimenkulün kiraya verilip verilmediğinin araştırılması aşağıdaki vergi denetim yollarından hangisinin kapsamındadır?

- A) İnceleme
- B) Yoklama
- C) Arama
- D) Bilgi toplama
- E) Cezalandırma

AÇIKLAMA

Bir serbest meslek erbabının işe başlama ya da bir mükellefin işi bırakma bildirimlerinin doğruluğu ya da bir gayrimenkulün kiraya verilip, verilmediğinin araştırılması yoklama kapsamındadır.

YANIT: B

6. Yoklama sonucunda, yoklama sonuçları aşağıdakilerden hangisine geçirilir?

- A) Yoklama tutanağı
- B) Yoklama fişi
- C) Denetim tutanağı
- D) Denetim fişi
- E) İncelemeye başlama tutanağı

AÇIKLAMA

Yoklama fişine geçirilir. Yoklama fişleri tarihlenerek biri yoklaması yapılan ödevliye veya yetkili adamına bırakılmak üzere iki nüsha düzenlenir.

YANIT: B

7. Aşağıdakilerden hangisi vergi incelemesi yapmaya yetkili değildir?

- A) Yoklama memuru
- B) Vergi müfettişleri
- C) Vergi müfettiş yardımcıları
- D) İlin en büyük mal memuru
- E) Vergi dairesi müdürleri

AÇIKLAMA

Yoklama memurları, yoklama yapmaya yetkilidirler.

YANIT: A

8. Bir ihbar üzerine veya vergi incelemesi neticesinde vergi kaçırıldığı yönünde kuvvetli belirtiler bulunması üzerine, suç delillerini ele geçirmek için bir mükellef veya kaçakçılıkla ilgili görülen diğer şahısların konutunda, etrafı çevirili diğer yerlerinde, üzerinde ve eşyasında yapılan araştırma aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yoklama
- B) Denetim
- C) Arama
- D) İnceleme
- E) Bilgi toplama

AÇIKLAMA

Aramanın tanımıdır. Dolayısıyla aramanın yapılabilmesi için ya bir ihbarın bulunması ya da vergi incelenmesi neticesinde bir takım belirtilerin saptanması gerekir.

YANIT: C

9. Aramanın yapılabilmesi için aşağıdakilerden hangisinin kararı gerekmektedir?

- A) Sulh ceza yargıcının
- B) Asliye hukuk yargıcının
- C) En büyük mülki amirin
- D) Vergi dairesi müdürünün
- E) Kaymakamın

AÇIKLAMA

VUK m.142 uyarınca aramanın yapılabilmesi için sulh ceza yargıcının kararı gereklidir. Aramanın yapılabilmesinin yargıç kararına bağlanması Anayasa'nın 20. Maddesinin gereğidir. Zira Anayasa'nın 20.maddesinde herkesin özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğu belirtilmektedir.

YANIT: A

10. Arama neticesinde alınan defter ve vesikalar üzerindeki incelemeler hangi süre zarfında bitirilmek zorundadır?

- A) 1 ay
- B) 2 ay
- C) 3 ay
- D) 6 ay
- E) 1 yıl

AÇIKLAMA

VUK m.144 hükmüne göre arama neticesinde alınan defter ve vesikalar üzerindeki inceleme en geç üç ay içinde bitirilmek zorundadır. Bununla birlikte haklı sebepler nedeniyle inceleme bu süre zarfında bitirilmezse sulh yargıcının vereceği karar üzerine bu süre uzatılabilir.

YANIT: C

11. Arama ile ilgili olarak aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Aramada bulunup incelenmesine lüzum görülen defter ve vesikalar, arama kararlarında açıkça yazılmamış olsa bile, inceleme yapanın kararında açıkça yazılmamış olsa bile, inceleme yapanın çalıştığı yere sevk veya celp edilebilmektedir.
- B) Vergi Usul Kanunu'nda aramayla ilgili hüküm bulunmayan hallerde Ceza Muhakemesi Kanunu uygulanır.
- C) Aramanın yapılabilmesi için sulh ceza yargıcının kararı gereklidir.
- D) Defter ve belgelerin muhafaza altına alınmış olması, süresi gelen vergi beyannamelerinin verilmesi ödevini durdurur.
- E) Defter ve belgelerin muhafaza altına alınması sebebiyle 219.madde gereğince yapılamayan kayıtlar defterlerin geri verilmesinden sonra idare ile mükellef arasında kararlaştırılan münasip bir süre içinde yapılır.

AÇIKLAMA

Defter ve belgelerin muhafaza altına alındığı süre ile vergi beyannamesinin verileceği tarihe kadar olan süre bir aydan az ise beyanname verme süresi kendiliğinden bir ay uzar. Bu durumda ek süre bu müddetin sonunda başlar. Beyanname verme ödevinin durması gibi bir durum söz konusu değildir.

YANIT: D

12. Vergi denetim yöntemleriyle ilgili olarak aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Avukatlardan vekalet ücretine ilişkin bilgiler istenemez.
- B) Posta, Telgraf ve Telefon İdaresinden haberleşmeye ilişkin bilgiler istenemez.
- C) Hekimlerden, diş hekimlerinden, dişçilerden, ebelerden ve sağlık memurlarından hastaların hastalıklarının nevinde ilişkin bilgiler istenemez.
- D) Defter ve vesikaların muhafaza altına alınması sebebiyle 219.madde gereğince yapılamayan kayıtlar için en az 1 ay süre verilebilir.
- E) İnceleme 3 aylık süre içinde haklı sebeplerin varlığı nedeniyle bitirilemezse bu süre, sulh yargıcının vereceği karar üzerine uzatılabilir.

AÇIKLAMA

Avukatlardan ve dava vekillerinden müvekkil adlarıyla vekalet ücretlerine ve giderlerine ilişkin olanlar hariç olmak üzere, kendilerine tevdi olunan işler veya görevleri dolayısıyla öğrendikleri ahval ve hususlara ilişkin bilgiler istenemez. Ancak vekalet ücretine ilişkin bilgiler istenebilir.

YANIT: A

13. Bilgi toplama ile ilgili olarak aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Mükellefle muamelelerde bulunan kişiler bilgi vermekle yükümlüdür.
- B) Bilgiler sözlü olarak istenemez.
- C) Ölüm vakıalarını bildirmekle yükümlü sulh yargıçları devamlı olarak bilgi vermekle yükümlüdür.
- D) Kamu idare ve müesseselerinden bilgi vermeleri talep edilebilir.
- E) Yabancı memleketlerdeki Türk konsoloslukları ölüm vakıalarını vergi dairesine bildirmekle yükümlüdür.

AÇIKLAMA

Gerektiğinde bilgi toplama denetiminde bilgiler sözlü olarak da istenebilir.

YANIT: B

ÇIKMIŞ SORU 2015-DÖNEM SONU

14. Bir yükümlünün hakkında incelemeye başlama tutanağı ne zaman düzenlenir?

- A) İnceleme sırasında
- B) Mükellef görüşmesi öncesi
- C) Defter, kayıt ve belgeler istendikten sonra
- D) Mükellef incelemeyi kabul ettikten sonra
- E) Görevlendirme yapıldıktan sonra

AÇIKLAMA

Vergi incelemesi, incelemeye tabi olan nezdinde düzenlenecek "incelemeye başlama tutanağı" ile başlar. İncelemeye başlama tarihi, mükellefin tutanağı imzaladığı tarihtir. İncelemeye başlama tutanağı görevlendirme yapıldıktan sonra düzenlenir.

YANIT: E

ÇIKMIŞ SORU

2015-DÖNEM SONU

15. Aşağıdakilerden hangisi vergi incelemesine başlama tutanağında bulunması gereken asgari hususlardan biri değildir?

- A) İnceleme sonrası açıklanacak soruşturmaya ilişkin bilgi
- B) İncelemeye alınma gerekçesi
- C) İnceleme dönemi
- D) İnceleme konusu
- E) İncelemenin türü

AÇIKLAMA

Vergi incelemesine başlama tutanağında bulunması gereken asgari koşullar şunlardır:

- Nezdinde inceleme yapılanın kimlik bilgileri, unvanı, adresi ve faaliyet konusu
- İncelemenin türü
- İncelemeye alma gerekçesi
- İncelemenin konusu
- İnceleme dönemi
- İnceleme dairede yapılacaksa buna ilişkin nezdinde inceleme yapılan muvafakati
- Tutanağın düzenleme yeri ve tarihi, inceleme elemanının hazır bulunması halinde mükellefin veya temsile yetki olan kişilerin imzası

YANIT: A

**ÇÖZÜMLÜ
DENEME SORULARI**

1. **Aşağıdakilerden hangisi vergi incelemesi yapmaya yetkili memurlardan birisi değildir?**
 - A) Vergi müfettişleri
 - B) İlin en büyük mal memuru
 - C) Vergi dairesi müdürleri
 - D) Muhasebeci
 - E) Vergi müfettiş yardımcıları
2. **Vergi incelemesi sonucunda düzenlenen vergi inceleme raporları işleme konulmadan aşağıdakilerden hangisi tarafından okunmalıdır?**
 - A) Vergi İnceleme Komisyonu
 - B) Rapor Değerlendirme Komisyonları
 - C) Alt Komisyonlar
 - D) Vergi Mahkemesi
 - E) Vergi Denetim Servisi
3. **Bir yükümlü hakkında vergi inceleme yapılmasının ön koşulu aşağıdakilerden hangisidir?**
 - A) Vergi kayıp ve kaçığına dair bir delil tespit edilmesi
 - B) İlgili birim tarafından inceleme görevinin incelemeye yetkili olanlara verilmesi
 - C) Mükellefin isteği
 - D) Kanun çıkması
 - E) Yönetmelik yayınlanması
4. **Görevlendirme yapıldıktan sonra, incelemeye yetkili kişi hangi tutanağı düzenleyerek vergi incelemesini başlatır?**
 - A) Vergi denetim tutanağı
 - B) İncelemeye başlama tutanağı
 - C) Yoklama fişi
 - D) Beyanname tutanağı
 - E) Zamanaşımı durdurma tutanağı
5. **Vergi incelemesine başlama tarihi aşağıdakilerden hangisidir?**
 - A) Vergi inceleme görevinin verilme tarihi
 - B) İncelemeye başlanılan takvim yılının başı
 - C) İncelemeye başlanılan takvim yılının sonu
 - D) İncelemeye başlama tutanağının düzenleme tarihi
 - E) İncelemeye başlama tutanağının mükellef tarafından imzalanma tarihi
6. **Vergi incelemesi çeşitleri kaçaya ayrılır?**
 - A) 2
 - B) 3
 - C) 4
 - D) 5
 - E) 6
7. **Tam inceleme durumunda, incelemeye başlandığından itibaren en fazla ne kadar süre içinde incelemenin bitirilmesi gerekir?**
 - A) 3 ay
 - B) 6 ay
 - C) 1 yıl
 - D) 2 yıl
 - E) 3 yıl
8. **Mükellefleri, mükellefiyetle ilgili maddi olayları, kayıtları ve mevzuları araştırmak ve tespit etmek amacıyla yapılan vergi denetimi aşağıdakilerden hangisidir?**
 - A) Arama
 - B) Yoklama
 - C) Bilgi toplama
 - D) İnceleme
 - E) Cezalandırma

9. Levha asma veya kullanma mecburiyeti-ne uyulup uyulmadığını saptamak aşağıdaki vergi denetim türlerinden hangisinin kapsamındadır?

- A) Arama
- B) Yoklama
- C) Bilgi toplama
- D) İnceleme
- E) Cezalandırma

10. Vergi hukukunda arama aşağıdaki normlardan hangisinin içerisinde yer alır?

- A) İdari usul hukuku normu
- B) Ceza muhakemesi hukuku normu
- C) Vergi usul hukuku normu
- D) Ceza hukuku normu
- E) Denetleme hukuku normu

11. Aşağıdakilerden hangisi vergi kanununa göre, bilgi toplama yetkisiyle donatılmıştır?

- A) Muhtar
- B) Kaymakam
- C) Maliye Bakanlığı
- D) Sayıştay
- E) Danıştay

12. VUK'a göre mahalle ve köy muhtarları her ay muttali oldukları ölüm vak'aları ile intikalleri ertesi ayın hangi gününe kadar vergi dairesine yazı ile bildirmeye mecburdurlar?

- A) 5
- B) 10
- C) 15
- D) 20
- E) 30

13. Aşağıdakilerden hangisi bilgi vermekten çekinme hakkına sahip olanlardan biri değildir?

- A) Posta, Telefon ve Telgraf İdaresi
- B) Hekim
- C) Avukat
- D) Muhasebeci
- E) Sağlık memurları

14. Sınırlı incelemede en fazla ne kadar sürede incelemenin bitirilmesi gerekir?

- A) 1 ay
- B) 3 ay
- C) 6 ay
- D) 1 yıl
- E) 2 yıl

15. I. Tam inceleme
II. Sınırlı inceleme
III. Sınırsız inceleme

Yukarıdakilerden hangisi vergi usul hukukunda belirtilen inceleme çeşitlerini ifade eder?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I ve III
- E) I, II ve III

**ÇÖZÜMLÜ DENEME
SORULARI YANITLARI**

1. **D** Vergi incelemesine yetkili olanlar VUK'da sınırlandırılmıştır. Adı geçen kanunun 135. maddesi uyarınca vergi incelemesine yetkililer vergi müfettişleri, vergi müfettiş yardımcıları, ilin en büyük mal memuru, vergi dairesi müdürleri ile Gelir İdaresi Başkanlığının merkez ve taşra teşkilatlarında müdür kadrolarında görev yapanlardan ibarettir.
2. **B** Rapor Değerlendirme Komisyonları tarafından okunmalıdır. Bu komisyonların görev ve yetkileri ile çalışma usul ve esasları resmi gazetede yayınlanan yönetmelikle düzenlenmiştir. Rapor okuma komisyonlarının, inceleme raporları üzerindeki bu yetkisinin hiyerarşik yetkinin özel bir türünü oluşturduğu kabul edilir.
3. **B** Görev olmadan vergi inceleme yetkisinin kullanılması mümkün değildir.
4. **B** İncelemeye başlama tutanağı düzenleyerek, yetkili kişi vergi incelemesini başlatır. Düzenlenen tutanağın bir örneği nezdinde inceleme yapılanı teslim edilir. Tutanağın bir örneği vergi incelemesi yapmaya yetkili olanın bağlı bulunduğu inceleme ve denetim birimine, bir örneği ise mükellefin bağlı bulunduğu vergi dairesine gönderilir.
5. **E** İncelemeye başlama tarihi, mükellefin tutanağı imzalama tarihidir. Tutanağın mükellefin imzasının bulunmaması halinde tutanağın vergi dairesi kayıtlarına intikal ettiği tarih incelemeye başlama tarihi olarak kabul edilir. Bu durumda incelemeye başlama tutanağının bir örneği ayrıca mükellefin bilinen adresine vergi dairesince gönderilir.
6. **A** Vergi incelemesi çeşitleri ikiye ayrılır. Bunlar; tam inceleme ve sınırlı incelemedir.
7. **C** İncelemeye başlanıldığı tarihten itibaren tam inceleme yapılması halinde en fazla bir yıl, sınırlı inceleme yapılması halinde ise en fazla 6 ay içinde incelemelerin bitirilmesi gerekir.
8. **B** Yoklamanın tanımıdır. Yasa koyucu bazı maddi vaka tespitlerinde kullanılacak yöntemin yoklama yöntemi olduğunu açıkça hükme bağlamıştır.
9. **B** Günlük hasılatı tespit etmek, faturasız mal bulunup bulunmadığını, levha asma veya kullanma mecburiyetine uyulup uyulmadığını saptamak gibi konularda yoklama ile araştırma yapılacağı hükme bağlanmıştır.

10. B Arama kurumuna ait normlar Vergi Usul Kanunu'nun 142-147. Maddeleri arasında düzenlenmiş olmakla birlikte bu normlar birer idari usul normu değil, ceza muhakemesi hukuku normudur.
11. C VUK 148.maddesi uyarınca, Maliye Bakanlığı veya vergi incelemesi yapmaya yetkili olanlar bilgi toplama yetkisiyle donatılmış olup; kamu idare ve müesseseleri, mükellefler veya mükelleflerle muamelede bulunan diğer gerçek ve tüzel kişilerin söz konusu yetkiye sahip olanlara bu bilgileri vermeye mecbur oldukları hükme bağlanmıştır.
12. C VUK'nda, özellikle ölüm vakıalarını ve intikalleri bildirmeye ilgili son derece kapsamlı bir devamlı bilgi verme ödevinin düzenlendiği belirtilmiştir. Bu çerçevede sulh yargıçları, icra, nüfus ve tapu memurları, yabancı memleketlerdeki Türk konsolosları veya konsolosluk görevi yapanlar, mahalle ve köy muhtarları, banka, bankerler ve şirketler ile emanet kabul eden gerçek ve tüzel kişiler her ay muttali oldukları ölüm vak'aları ile intikalleri ertesi ayın 15'inci günü akşamına kadar vergi dairesine yazı ile bildirmeye mecburdurlar.
13. D Muhasebeciler bilgi vermektan çekinme hakkına sahip olanlardan biri değildir.
14. C İncelemeye başlanıldığı tarihten itibaren tam inceleme yapılması halinde en fazla 1 yıl; sınırlı inceleme yapılması halinde ise en fazla 6 ay içerisinde incelemelerin bitirilmesi gerekir.
15. B Vergi usul hukukunda inceleme tam inceleme ve sınırlı inceleme olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Öğretmen Diyor ki! Bu ünite; özellikle mükelleflerin şekli ödevleri incelenmiştir. Kimlerin hangi defterleri tutacağı, defterlerin şekil şartları, hangi belgeleri düzenleyeceği iyi bilinmeli, süre sorularına dikkat edilmelidir.

Önceki Sınavlarda Çıkan Soru Adedi	
Ara Sınav	Dönem Sonu
–	3

Vergi idaresi ile ödevliler arasındaki ilişkide yükümlülerin iki tür ödev üstlenmeleri söz konusudur. Bu ödevlerden ilki maddi ödevdir. Maddi ödev, yükümlülerin vergi borcu ödeme ödevidir. Vergi ödevi ilişkisinde yükümlülerin üstlendikleri ikinci ödevse “şekli ödev”lerdir. Şekli ödevler, maddi ödevlerin gerçeğe uygun olarak yerine getirilmesi için öngörülmüş usule ve biçime ilişkin ödevlerdir. Bu çerçevede mükellefin defter tutma ödevi veya beyanname verme ödevleri mükellefin üstlendiği şekli ödevlerdir.

Vergi usul hukukunda mükellefin ödevleri ile kastedilen yükümlünün vergilendirme, sürecinde üstlendiği şekli ödevlerdir.

Ödeme kaydedici cihaz kullanma, vergi levhası bulundurma, vergi kimlik numarası alma ve kullanma gibi ödevlerin de şekli ödevler kapsamında yer aldığını belirtmek gerekir.

BİLDİRİMDE BULUNMA ÖDEVLERİ

Yasa koyucu vergi idaresiyle yükümlüler arasındaki bilgi akışını sağlamak üzere Vergi Usul Kanunu’nda bildirimde bulunma ödevlerini düzenlemiştir. VUK m.153 vd. hükümlerine göre bildirimde bulunma ödevleri “işe başlamanın bildirilmesi”, “değişiklerin bildirilmesi” ve “iş bırakmanın” bildirilmesi olmak üzere üç başlık altında toplanmıştır. Bu ödevler aşağıda sırasıyla incelenmiştir.

İŞE BAŞLAMININ BİLDİRİLMESİ ÖDEVİ

Vergiye tabi ticaret ve sanat erbabı, serbest meslek erbabı, kurumlar vergisi mükellefleri ve kolektif ve adi şirket ortakları ve son olarak komandit şirketlerin komandite ortaklarına işe başlamayı bildirme yükümlülüğü getirilmiştir.

Diğer taraftan yasa koyucu bazı mükellefler bakımından belirli koşulların varlığını işe başlamanın belirtisi olarak varsayımıştır. Tüccarlar bakımından bir iş yeri açmak; iş yeri açılmamış olsa bile ticaret siciline veya mesleki bir teşekküle kaydolunmak işe başlamanın belirtisi sayılmıştır. Yasa koyucu iş yeri açmayı ise belli bir yerde bilfiil ticari veya sınai faaliyete geçmek olarak tanımlanmıştır. Öte yandan kazançları basit usulde tespit edilen tüccarlar için işle bilfiil uğraşmaya başlamak da işe başlamanın belirtisi olarak sayılmıştır.

Yasa koyucu serbest meslek erbapları için de birtakım faaliyetlerde bulunmayı işe başlama belirtisi olarak düzenlemiştir. VUK m.155’e göre serbest meslek erbabının muayenehane, yazıhane, atölye gibi özel iş yerleri açması, çalışılan yere tabela, levha gibi mesleki faaliyette bulunduğunu ifade eden alametleri asması, her ne şekilde olursa olsun devamlı olarak mesleki faaliyette bulunduğunu gösteren ilanlar yapması ve son olarak tüccarlarda olduğu gibi serbest olarak mesleki faaliyette bulunmak üzere mesleki teşekküllere kaydolunması “işe başlama”yı göstermektedir.

DEĞİŞİKLİKLERİN BİLDİRİLMESİ ÖDEVİ

Vergi Usul Kanunu’nda yer alan bildirim ödevlerinden biri de adres, iş veya işletmedeki değişikliklerin bildirilmesidir. İşe başladıklarını bildiren mükelleflerden, yeni bir vergiye tabi olanlar, mükellefiyetin şeklinde değişiklik olanlar, mükellefiyetten muafliğe geçenler; bu değişiklikleri vergi dairesine bildirmekle ödevli tutulmuştur. Son olarak mükellefler aynı teşebbüs veya işletmeye dahil bulunan iş yerlerinin sayısında meydana gelen artış veya azalışları vergi dairesine bildirmeye mecbur tutulmuşlardır.

İŞİ BIRAKMAYI BİLDİRME ÖDEVİ

Mükellefler işe başlama ve adres, iş gibi değişikliklerin yanı sıra işi bırakmayı bildirme ödevi ile de yükümlendirilmişlerdir.

Öte yandan VUK'nda mükellefin ölümünün işi bırakma hükmünde olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda mükellefin ölümünün, mükellefin mirası reddetmemiş mirasçılarından herhangi biri tarafından vergi dairesine bildirilmesiyle birlikte bu ödev yerine getirilmiş olmaktadır.

BİLDİRME ÖDEVLERİNİN YERİNE GETİRİLECEĞİ SÜRE

Gerçek kişiler işe başlama bildirimlerini işe başlama tarihinden itibaren **10 gün** içinde yerine getirmekle yükümlü tutulmuşlardır.

Vergi Usul Kanunu'nda şirketlerin işe başlama bildirimleri de 10 günlük süreye tabi kılınmıştır.

VUK m.168'e göre şirketlerin işe başlama bildirimleri dışında yapılacak bildirimler ile işi bırakma ve değişiklik bildirimlerinin, bildirilecek olayın vukuu tarihinden itibaren bir ay içerisinde mükellef tarafından vergi dairesine yapılması hükme bağlanmıştır.

Vergi Usul Kanunu'nda bildirmelerin kural olarak yazılı olacağı hükme bağlanmıştır.

DEFTER TUTMA ÖDEVİ

Vergi usul hukukumuzun esas aldığı belge ve kayıt düzeni vergiyi doğuran olay ve bu olayla ilgili işlemlerin belgelendirilmesine, bu belgelerin de Vergi Usul Kanunu'nda belirtilen defterlere kaydedilmesine dayanır. Bu bağlamda yasa koyucu defter tutma ödevine yer verilmesiyle iki tür amaç gütmüştür. Bunlarda birincisi yükümlüye yöneliktir. Bu doğrultuda VUK m.171'de mükelleflere defter tutma ödevi verilmesinin mükellefin vergi ile ilgili servet, sermaye ve hesap durumunu, vergi ile ilgili faaliyet ve hesap sonuçlarını, vergi ile ilgili muamelelerini ve son olarak mükellefin vergi karşısındaki durumunu hesap üzerinden kontrol edip inceleme amaçlarını gerçekleştirmeye yönelik olduğu açıkça ifade edilmiştir. Yasa koyucu defter tutma ödevinin amaçlarından birinin de yükümlülerle ilişki içerisindeki kimselerin denetimi olduğunu zikretmektedir.

Vergi hukukunda tüm mükellefler defter tutma ödeviyle yükümlendirilmemiştir. VUK m.172'ye göre defter tutmakla ödevli mükellefler; ticaret ve sanat erbabı, ticaret şirketleri, iktisadi kamu müesseseleri, dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler, serbest meslek erbabı ve çiftçilerdir.

Buna karşılık VUK m.173'te gelir vergisinden muaf olan esnaf ve gerçek usulde vergiye tabi olmayan çiftçiler; Gelir Vergisi Kanununa göre kazançları basit usulde tespit edilenler ile kurumlar vergisinden muaf olan iktisadi kamu müesseseleri ve dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler hakkında defter tutma mecburiyetinin uygulanmayacağı hükme bağlanmıştır.

Defter tutma ödevinin başlangıcı bakımından önem arz eden tarihin "işe başlama" tarihi olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Defterler hesap dönemi diğer bir anlatımla kural olarak takvim yılı itibarıyla tutulur. Kayıtlar her hesap dönemi sonunda kapatılır ve ertesi dönem başında yeniden açılır. Bununla birlikte, takvim yılı dönemi faaliyet ve işlemlerinin mahiyetine uygun bulunmayanlar için, bunların müracaatı üzerine Maliye Bakanlığının 12'şer aylık özel hesap dönemleri belli edebilmesi mümkündür.

Vergi Usul Kanunu uyarınca tutulması gereken defterler "ticari kazanç ve kurum kazancı elde edenlerin tutacakları defterler", "sınai müesseselerin tutacakları defterler", "serbest meslek kazancında defter tutma ödevi", "zirai kazançta defter tutma" biçiminde sınıflandırılabilir. Hemen belirtmek gerekir ki, defter tutma ödevi yukarıda belirtilen mükelleflerle sınırlı değildir. Bu bağlamda, banka, banker ve sigorta şirketlerinin gider vergisine ait kayıtlarının tutulduğu banka ve sigorta muameleleri defteri (VUK m.204), yabancı nakliyat kurumlarının veya bunları Türkiye'de temsil eden şube veya acentelerinin tuttuğu hasılat defteri (VUK m.207), ambar defteri gibi (VUK m.209) defterler de bulunmaktadır.

TİCARİ KAZANÇ VE KURUM KAZANCI ELDE EDENLERİN DEFTER TUTMA ÖDEVİ

BİRİNCİ SINIF TÜCCAR-İKİNCİ SINIF TÜCCAR AYRIMI

Birinci sınıf tüccarlar, bilanço esasına göre, ikinci sınıf tüccarlar ise işletme hesabı esasına göre defter tutarlar. Bu sınıflandırmanın temelinde mükelleflerin hukukî kişiliği ile iş hacmi esas alınmaktadır.

İkinci sınıf tüccarların ise birinci sınıf tüccarların dışında kalanlarla kurumlar vergisi mükelleflerinden işletme hesabı esasına göre defter tutmalarına Maliye Bakanlığınca müsaade edilenlerden oluştuğu hükme bağlanmıştır. Öte yandan yeni işe başlayan tüccarlar yıllık iş hacimlerine göre sınıflandırılınca kadar ikinci sınıf tüccarlar gibi hareket edebilmektedir.

Birinci Sınıf Tüccarların Defter Tutma Ödevi

Birinci sınıf tüccarlar bilanço esasına göre defter tutmakla yükümlüdür. Bilanço esasında tutulması gereken defterler, yevmiye defteri, defterikebir(büyük defter) ve envanter defteridir.

Yevmiye defteri, kayda geçirilmesi gereken işlemlerin tarih sırasıyla ve madde halinde tertipli olarak yazıldığı defterdir.

Büyük defter olarak da adlandırılan “Defterikebir” ise yevmiye defterine geçirilmiş olan işlemleri bu raden alarak usulüne göre hesaplara dağıtan ve tasnifli olarak bu hesaplarda toplayan defterdir.

Envanter defterine ise işe başlama tarihinde ve müteakiben her hesap döneminin sonunda çıkarılan envanterler ve bilançolar kaydolunmaktadır.

İKİNCİ SINIF TÜCCARLARIN DEFTER TUTMA ÖDEVİ

Daha önce de açıklandığı üzere ikinci sınıf tacirler işletme hesabı esasına göre defter tutar. İşletme hesabı esasında “işletme hesabı defteri” tutulur. İşletme hesabı defterinde sol taraf gider, sağ tarafı hasılat kısmını teşkil eder.

SINAI MÜESSESELERİN DEFTER TUTMA ÖDEVİ

Vergi Usul Kanunu’nda bazı sektörlerde faaliyet gösteren birinci ve ikinci sınıf tacirlerin yukarıda yer alan defterlere ek defterler tutmaları öngörülmüştür. Bu defterler “imalat defteri” ve “bitim işleri defteri”dir. İmalât işleri defteri VUK m.197’de düzenlenmiş olup birinci sınıf tüccarlardan devamlı olarak imalat ile uğraşanların tutmakla yükümlendirildiği defterdir.

Bitim işleri defteri ise birinci ve ikinci sınıf tüccarlardan boyama, basma, yazma, kasarlama, apre, cilâlama gibi ücretle yapılan birim işleriyle uğraşanların imalat defteri yerine tuttıkları defterdir.

SERBEST MESLEK KAZANCINDA DEFTER TUTMA ÖDEVİ

Serbest meslek erbabı, serbest meslek kazanç defteri tutar. Bununla birlikte serbest meslek erbabı olan doktorlar, diledikleri takdirde, yukarıda yazılı malumatı protokol defterinde göstermek şartıyla ayrı kazanç defteri tutmayabilirler. Serbest meslek kazancı defterinin defterin bir tarafına giderler, diğer tarafına da hasılat kaydolunur. Defterin gider tarafına, yapılan giderlerin nev’i ile yapıldığı tarih; hasılat tarafına ise ücretin alındığı tarih ve miktarı ile kimden alındığı yazılmaktadır.

ZİRAİ KAZANÇTA DEFTER TUTMA ÖDEVİ

Zirai kazanç sahipleri kural olarak “çiftçi işletme defteri” tutarlar.

Zirai kazanç elde edenlerin tutabilecekleri tek defter çiftçi işletme defteri ile sınırlı değildir. Gelir Vergisi Kanunu m.53’de düzenlenen şartlara uymayan zirai kazanç sahipleri dilerlerse kazançlarının çiftçi işletme defteri yerine bilanço usulünde tutulmasını isteyebilirler (Bilici, 2012, s. 166). Bu durumda, zirai kazanç elde edenlerin tutmakla yükümlü oldukları defterler bilanço usulünde yer alan defterler olacaktır.

DEFTERLERİ TASDİK ETTİRME ÖDEVİ

Yukarıda açıklanan defterleri tutma ödeviyle yükümlendirilen mükelleflerin kural olarak bu defterleri tasdik ettirme ödevleri de bulunmaktadır. Buna karşılık, defterikebir tasdik ettirilmemektedir. Defterikebirin tasdik ettirilmemesinin nedeni bu defterdeki kayıtların yevmiye defterindeki kayıtların hesaplara göre dağıtımından ibaret olmasıdır.

Defterlerin tasdik makamı kural olarak noterlerdir. Bu bağlamda VUK m.223’e göre, defterler, iş yerinin, iş yeri olmayanlar için ikametgâhın bulunduğu yerdeki noter veya noterlik görevini ifa ile mükellef olanlar tarafından tasdik olunur.

Defterler öteden beri işe devam etmekte olan mükelleflere aitse defterin kullanılacağı yıldan önce gelen son ayda; hesap dönemleri Maliye Bakanlığı tarafından tespit edilenlerin ise, defterin kullanılacağı hesap döneminden önce gelen son ayda tasdik ettirilmesi zorunludur. Yeniden işe başlayanlar, sınıf değiştirenler ve yeni bir mükellefiyete girenler işe başlama, sınıf değiştirme ve yeni mükellefiyete girme tarihinden önce; vergi muafiyeti kalkanlar, muafıktan çıkma tarihinden başlayarak **on gün** içinde defterlerini tasdik ettirmek zorundadır.

BELGE DÜZENİNE İLİŞKİN ÖDEVLER

BELGELENDİRME ZORUNLULUĞUNUN KAPSAMI

Vergi Usul Kanunu'nda, belirli mükelleflere belirli ilişki ve işlemlerini belgelendirmeleri zorunluluğu getirilmiştir. Hemen belirtmek gerekir ki, mükellefler belgelendirilme zorunluluğu getirilen ilişki ve işlemlerini herhangi bir belgeyle değil; ancak ve ancak Vergi Usul Kanunu'nda yer alan belgelerle belgelendirebilirler.

VUK m.228'e göre, aşağıda yer verilen giderlerin belgelendirilmesi zorunluluğu bulunmamaktadır:

- Örf ve teamüle göre bir vesikaya istinat ettirilmesi mutat olmayan müteferrik giderler;
- Belge teminine imkân olmayan giderler;
- Vergi kanunlarına göre götürü olarak tespit edilen giderler.

DÜZENLENMESİ GEREKEN BELGELER

Fatura

Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticarî vesikadır. Fatura hem malı satan veya hizmeti ifa eden hem de müşteri bakımından önem taşıyan bir belgedir.

VUK m.230'a göre faturanın aşağıdaki bilgileri içermesi gerekir:

- Faturanın düzenlenme tarihi, seri ve sıra numarası;
- Faturayı düzenleyen adı, varsa ticaret unvanı, iş adresi, bağlı olduğu vergi dairesi ve hesap numarası;
- Müşterinin adı, ticaret unvanı, adresi, varsa vergi dairesi ve hesap numarası;
- Malın veya işin nevi, miktarı, fiyatı ve tutarı;
- Satılan malların teslim tarihi ve irsaliye numarası.

Faturalar malın teslimi veya hizmetin yapıldığı tarihten itibaren azamî yedi gün içinde düzenlenmek zorundadır. Bu süre içerisinde düzenlenmeyen faturalar hiç düzenlenmemiş sayılacaktır.

Fatura düzenleme mecburiyeti birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenlerle defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçiler için getirilmiştir.

Öte yandan yukarıdakiler dışında kalanların, birinci ve ikinci sınıf tüccarlar ile kazancı basit usulde tespit edilenlerden ve defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilerden satın aldıkları emtia veya onlara yaptırdıkları iş bedelinin 2017 yılı için **900 TL**'yi geçmesi veya bedeli bu tutardan (900 TL) az olsa dahi istemeleri halinde emtiayı satanın veya işi yapanın fatura vermesi mecburidir.

Sevk İrsaliyesi

Sevk irsaliyesi, belirli durumların varlığı halinde malı taşıyan araçta bulunması gereken ve malın özelliklerini içeren belgedir. Vergi Usul Kanunu'nun 230. maddesine göre, sevk irsaliyesi üç durumda düzenlenmektedir. Bunlardan ilki malın, mükellefin birden çok iş yerleri ile şubeleri arasında taşınması veya satılmak üzere bir komisyoncu veya diğer bir aracıya gönderilmesidir. İkinci durum malın alıcıya teslim edilmek üzere satıcı tarafından taşınması veya taşıtırılmasıdır. Sevk irsaliyesi düzenlenmesi gereken son olasılıksa, teslim edilen malın alıcı tarafından taşınması veya taşıtırılması halidir.

Perakende Satış Belgeleri

Perakende satış belgeleri, anılan Kanun'da belirtilen yükümlülerin fatura vermek zorunda olmadıkları satışları ve yaptıkları işlerin karşılığı olarak verilir. Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenlerle defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçiler fatura vermek mecburiyetinde olmadıkları satışları ve yaptıkları işlerin bedellerini perakende satış fişleri, makinelî kasaların kayıt ruloları veya giriş ve yolcu taşıma biletlerinden herhangi biri ile belgelemek zorundadır.

Gider Pusulası

Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenlerle defter tutmak mecburiyetinde olan serbest meslek erbabının ve çiftçilerin vergiden muaf esnafa yaptırdıkları işler veya onlardan satın aldıkları emtia için tanzim edip işi yapana veya emtiayı satana imza ettirerek gider pusulası düzenlemeleri öngörülmüştür.

Gider pusulası, işin mahiyeti, emtianın cins ve nev'i ile miktar ve bedelini ve iş ücretini ve işi yaptıran ile yapanın veya emtiayı satın alan ile satanın adlarıyla soyadlarını (Tüzel kişilerde unvanlarını) ve adreslerini ve tarihi ihtiva eder ve iki nüsha olarak düzenlenir.

Müstahsil Makbuzu

Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar ile kazancı basit usulde tespit edilenler ve defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçiler gerçek usulde vergiye tabi olmayan çiftçilerden satın aldıkları malların bedelini ödedikleri sırada iki nüsha makbuz tanzim etmeye ve bunlardan birini imzalayarak satıcı çiftçiye vermeye ve diğerini ona imzalatarak almaya mecburdurlar.

Serbest Meslek Makbuzu

Serbest meslek makbuzu, serbest meslek faaliyeti yürüten avukat, doktor gibi mükellefler için getirilmiş bir belge düzenleme ödevidir. Bu bağlamda VUK m.236 uyarınca serbest meslek erbabı, mesleki faaliyetlerine ilişkin her türlü tahsilatı için iki nüsha serbest meslek makbuzu tanzim etmek ve bir nüshasını müşteriye vermek, müşteri de bu makbuzu istemek ve almakla yükümlü kılınmıştır.

Ücret Bordrosu

Ücret bordrosu düzenleme işveren bakımından getirilmiş bir belge düzenleme ödevidir. Bu belge vasıtasıyla işverenler işçilerine her ay ödedikleri ücreti belgelendirmiş olurlar. Ücret bordrosunda, hizmet erbabının soyadı, adı; ücretin alındığına dair imzası veya mührü; varsa vergi karnesinin tarih ve numarası; birim ücreti (aylık, haftalık, gündelik, saat veya parça başı ücreti); çalışma süresi veya ücretin ilgili olduğu süre; ücret üzerinden hesaplanan vergilerin tutarına ilişkin bilgilerin yer alması zorunludur.

Taşıma İrsaliyesi

Taşıma irsaliyesi ise ücret karşılığı eşya nakleden tüm gerçek ve tüzelkişiler için getirilmiş bir belge düzenleme ödevidir. Dolayısıyla bu belge sevk irsaliyesinden farklıdır. Zira taşıma irsaliyesi taşıma işletmeleriyle ilgilidir. Taşıma irsaliyesinin bir nüshası eşyayı taşıtıran, bir nüshası eşyayı taşıyan aracın sürücüsüne veya kaptanına verilir ve bir nüshası da taşımayı yapan nezdinde saklanır. Nakliye komisyoncuları ile acentelerin de bu belgeyi düzenlemesi gerekmektedir.

Yolcu Listesi

Yolcu listeleri düzenleme ödevi şehirlerarası yolcu taşımacılığı yapan mükellefler için getirilmiş bir belge düzenleme ödevidir.

Yolcu listelerinde yolcu listesini düzenleyen işletmenin adı veya unvanı ile adresi, taşıtı işleten mükellefin adı, soyadı varsa unvanı, adresi vergi dairesi ve hesap numarası, taşıtın plaka numarası, sefer tarihi ve hareket saati, bilet numaraları işaretlenmek suretiyle yolcu sayısı ve toplam hasılat tutarının yer alması zorunludur.

Günlük Müşteri Listesi

Günlük müşteri listesi ise otel, motel ve pansiyon gibi konaklama yerleri bakımından getirilmiş bir belge düzenleme ödevidir.

Günlük müşteri listelerinde mükellefin adı, soyadı, varsa unvanı ve adresi, oda numaraları yazılmak suretiyle müşterinin adı, soyadı ve oda ücreti ve düzenleme tarihi bulunması gereklidir.

Elektronik Cihazla Belge Düzenleme

VUK mükerrer m. 242/1'de Maliye Bakanlığı'na mükelleflere niteliklerini belirlediği elektronik cihazları kullanılmak suretiyle belge düzenlettirme ve kullanılacak özel cihazlardan çıkarılan pulları belgelere ekletme yetkisi vermiştir. Maliye Bakanlığı'nın yetkisini kullanması durumunda söz konusu olabilecek bu ödev kısaca "elektronik cihazla belge düzenleme ödevi" olarak adlandırılabilir.

KAYIT NİZAMINA İLİŞKİN ÖDEVLER

Tutulacak defter ve kayıtların Türkçe tutulması zorunludur. Bununla birlikte, Türkçe kayıtlar bulunmak kaydıyla defterlerde başka dilden kayıt yapılmasına izin verilmiştir.

Kayıt ve belgelerde kullanılacak para birimi ise Türk para birimidir.

Kayıtların tutulduğu sayfaların yok edilememesi, yanlışlıkların düzeltilmesi zorunluluğu ve genel olarak kayıtların tutulma süresine ilişkin ödevler de burada ele aldığımız şekli ödev kapsamında irdelenmelidir.

Hiç şüphesiz, defter kayıtlarının tutulması sırasında birtakım yanlışlıklar yapılması her zaman olasıdır. Oysa defter kayıtlarının gerçek durumu yansıtması gerekir. Bu nedenle bu yanlışlıkların düzeltilmesi gerekir. Bu doğrultuda yasa koyucu defter kayıtlarındaki yanlışlıkların düzeltilmesine ilişkin de detaylı düzenlemelere yer vermiştir. VUK m.217 hükmüne göre, yevmiye defteri dışındaki defter ve kayıtlara rakam ve yazılar yanlış yazıldığı takdirde düzeltmeler ancak yanlış rakam ve yazı okunacak şekilde çizilmek, üst veya yan tarafına veyahut ilgili bulunduğu hesaba doğrusu yazılmak suretiyle yapılabilmektedir.

VUK m. 219'a göre, işlemlerin defterlere kaydedilmesi genel olarak 10 günlük süreye tabi kılınmıştır.

AÇIKLAMALI SORULAR

1. Aşağıdakilerden hangisi mükellefin şekli ödevleri arasında yer almaz?
- A) Muhafaza ve ibra
B) Vergi borcunu ödeme
C) Defter tutma
D) Beyanname verme
E) Belge düzenleme

AÇIKLAMA

Vergi borcunu ödeme mükellefin maddi ödevleri içerisinde yer almaktadır.

YANIT: B

2. Aşağıdakilerden hangisi işe başlamayı bildirmek zorunda olanlardan biri değildir?
- A) Serbest meslek erbapları
B) Gayrimenkul sermaye iradı sahipleri
C) Ticaret ve sanat erbabı
D) Kurumlar vergisi mükellefleri
E) Kollektif ve adi şirket ortakları

AÇIKLAMA

VUK 153.maddesinde vergiye tabi ticaret ve sanat erbabı, serbest meslek erbabı, kurumlar vergisi mükellefleri ve kollektif ve adi şirket ortakları ve son olarak da komandit şirketlerin komandite ortaklarına işe başlamayı bildirme yükümlülüğü getirilmiştir.

YANIT: B

3. I. Bir iş yeri açmak
II. Ticaret siciline kaydolunmak
III. Mesleki teşekküle kaydolunmak
IV. Gezici iş yapmak

Yukarıdakilerden hangileri yasa koyucuya göre tüccarlar bakımından işe başlamanın belirtisi olarak kabul edilmiştir?

- A) II ve IV
B) I, II ve IV
C) I, II ve III
D) II, III ve IV
E) I, II, III ve IV

AÇIKLAMA

Yasa koyucu bazı mükellefler bakımından belirli koşulların varlığını işe başlamanın belirtisi olarak varsaymıştır. Tüccarlar bakımından bir iş yeri açmak; iş yeri açılmamış olsa bile ticaret siciline veya mesleki teşekküllere kaydolunmak işe başlamanın belirtisi olarak sayılmıştır.

YANIT: C

4. Aşağıdakilerden hangisi defter tutmak zorunda değildir?
- A) Gelir vergisinden muaf esnaf
B) Çiftçiler
C) İktisadi kamu müesseseleri
D) Ticaret ve sanat erbabı
E) Ticaret şirketleri

AÇIKLAMA

Gelir vergisinden muaf esnaf ve gerçek usulde vergiye tabi olmayan çiftçiler ile, Gelir Vergisi Kanunu'na göre kazançları basit usulde tespit edilenler ile kurumlar vergisinden muaf olan iktisadi kamu müesseseleri ve dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler hakkında defter tutma mecburiyetinin uygulanmayacağını hükme bağlamıştır.

YANIT: A

5. Takvim yılı dönemi faaliyet ve işlemlerinin mahiyetine uygun bulunmayanlar, aşağıdakilerden hangisinden izin alarak özel hesap dönemi belirleyebilmektedir?

- A) Gelir İdaresi Başkanlığı
- B) Vergi İdaresi
- C) Maliye Bakanlığı
- D) Muhtarlık
- E) İçişleri Bakanlığı

AÇIKLAMA

Maliye Bakanlığı'ndan izin alınmalıdır. Örneğin bir turizm şirketinin faaliyetleri, takvim yılı esasına uymuyorsa, uygun görüldüğü taktirde özel hesap dönemi belirleyebilir.

YANIT: C

6. Yabancı nakliyat kurumlarının veya bunları Türkiye'de temsil eden şube ve acentalarının tuttuğu defter aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yevmiye defteri
- B) Hasılat defteri
- C) Defteri kebir
- D) Büyük defter
- E) Envanter defteri

AÇIKLAMA

Yabancı nakliyat kurumlarının veya bunları Türkiye'de temsil eden şube ve acentaları hasılat veya ambar defteri tutarlar.

YANIT: B

7. Aşağıdakilerden hangisi ikinci sınıf tüccar olamaz?

- A) İş hacmi 170.000 liranın altında olanlar
- B) İşe yeni başlayanlar
- C) İşletme hesabı esasında yer alanlar
- D) Her türlü ticaret şirketleri
- E) Gayrisafi iş hasılatı 90.000 TL'yi aşmayanlar

AÇIKLAMA

Her türlü ticaret şirketleri yasal olarak birinci sınıf tüccar sayılmışlardır.

YANIT: D

8. I. Envanter defteri
II. Büyük defter
III. Damga vergisi defteri
IV. Serbest meslek kazanç defteri
V. Yevmiye defteri

Yukarıdakilerden hangileri bilanço esasına tabi mükelleflerin tutması gereken defterlerdir?

- A) I ve IV
- B) II, III ve IV
- C) I, III ve IV
- D) I, II ve V
- E) I ve V

AÇIKLAMA

Birinci sınıf tüccarlar bilanço esasına göre defter tutmakla yükümlüdürler. Bilanço esasında tutulması gereken defterler, yevmiye defteri, defteri kebir (büyük defter) ve envanter defteridir.

YANIT: D

9. İkinci sınıf tüccarlar aşağıdaki defterlerden hangisini tutarlar?

- A) Envanter defteri
- B) Serbest meslek kazanç defteri
- C) İşletme defteri
- D) Defteri kebir
- E) Hasılat defteri

AÇIKLAMA

İkinci sınıf tüccarlar işletme defteri tutarlar. İşletme hesabı esasına dahildirler.

YANIT: C

11. Zirai kazanç sahiplerinden, bilanço usulünde yer almayanlar, kural olarak aşağıdaki defterlerden hangisini tutarlar?

- A) Bilanço defteri
- B) Defter tutmazlar
- C) Defteri kebir
- D) Bitim işleri defteri
- E) Çiftçi işletme defteri

AÇIKLAMA

Çiftçi işletme defteri tutarlar. Çiftçi bu defterin sol tarafına giderleri, sağ tarafına ise hasılatı kaydeder.

YANIT: E

10. Doktorların istedikleri taktirde serbest meslek kazanç defteri yerine tuttıkları defter aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İmalat defteri
- B) Bitim işleri defteri
- C) Envanter defteri
- D) Protokol defteri
- E) Resmi defter

AÇIKLAMA

Doktorlar diledikleri taktirde, gider ve gelirlerini protokol defterinde göstermek kaydıyla serbest meslek kazancı defteri tutmayabilirler.

YANIT: D

12. Aşağıdaki defterlerden hangisi tasdik ettirilmez?

- A) Yevmiye defteri
- B) İşletme defteri
- C) Envanter defteri
- D) Defteri kebir
- E) Serbest meslek kazanç defteri

AÇIKLAMA

Defteri kebir (büyük defter) tasdik ettirilmez. Nedeni, bu defterdeki kayıtların, yevmiye defterindeki kayıtların hesaplara göre dağılımından ibaret olmasıdır.

YANIT: D

13. Serbest meslek faaliyeti yürüten avukat, doktor gibi mükelleflerin düzenlemesi zorunlu belge aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sevk irsaliyesi
B) Fatura
C) Gider pusulası
D) Müstahsil makbuzu
E) Serbest meslek makbuzu

AÇIKLAMA

Serbest meslek makbuzudur. Serbest meslek erbabı, mesleki faaliyetlerine ilişkin her türlü tahsilatı için, iki nüsha serbest meslek makbuzu tanzim etmek ve bir nüshasını müşteriye vermek, müşteri de bu makbuzu istemek ve almakla yükümlüdür.

YANIT: C

ÇIKMIŞ SORU

2015-DÖNEM SONU

14. Birinci ve ikinci sınıf tüccarlardan, boyama, basma ve cilalama gibi ücretle yapılan bitim işleriyle uğraşanlar, imalat defteri yerine aşağıdaki defterlerden hangisini tutarlar?

A) Esnaf kazanç defteri
B) Bitim işleri defteri
C) Serbest meslek kazanç defteri
D) İşletme hesabı defteri
E) Götürü defteri

AÇIKLAMA

Bitim işleri defteri tutarlar. Bitim işleri defterine müşteriden alınan ve işlendikten sonra geri verilen emtianın cinsi ve miktarı tarih sırasıyla yazılmalıdır.

YANIT: B

ÇIKMIŞ SORU

2015-DÖNEM SONU

15. Aşağıdaki belgelerden hangisini malı satan değil, malı alanlar düzenler?

A) Sevk irsaliyesi
B) Serbest meslek makbuzu
C) Müstahsil makbuzu
D) Fatura
E) Perakende satış fişi

AÇIKLAMA

Müstahsil makbuzu da gider pusulası gibi malı satanların değil, malı alanların düzenleyeceği bir belgedir. Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar ile kazancı basit usulde tespit edilenler ve defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçiler ile gerçek usulde vergiye tabi olmayan çiftçilerden satın aldıkları malların bedelini ödedikleri sırada iki nüsha makbuz tanzim etmeye ve diğerini ona imzalatarak almaya mecburdurlar.

YANIT: C

**ÇÖZÜMLÜ
DENEME SORULARI**

1. Vergi idaresi ile ödevliler arasındaki ilişkide yükümlülerin kaç tür ödevi vardır?
 - A) 2
 - B) 3
 - C) 4
 - D) 5
 - E) 6

2. Yükümlülerin vergi borcu ödemesi aşağıdaki ödevlerinden hangisidir?
 - A) Şekli ödev
 - B) Maddi ödev
 - C) Denetim ödevi
 - D) Yasal ödev
 - E) Yargısal ödev

3. Maddi ödevlerin gerçeğe uygun olarak yerine getirilmesi için öngörölmüş usule ve biçime ilişkin yükümlülerin ödevlerine ne ad verilir?
 - A) Şekli ödev
 - B) Maddi ödev
 - C) Denetim ödevi
 - D) Yasal ödev
 - E) Yargısal ödev

4. Aşağıdakilerden hangisi serbest meslek erbabının işe başlama belirtilerinden değildir?
 - A) Çalışılan yere tabela asmak
 - B) Devamlı mesleki faaliyette bulunduğunu gösteren ilanlar yapmak
 - C) Çalışılan yere mesleki faaliyetleri yürüttüğüne dair alametler asmak
 - D) Mesleki teşekküllere kaydolmak
 - E) Defter tutmak

5. Vergiye tabi olmayı gerektiren muamelelerin tamamen durdurulmasına ne ad verilir?
 - A) İşe ara verme
 - B) İş bırakma
 - C) İş değiştirme
 - D) İşe başlama
 - E) Mali tatil

6. Şirketlerin işe başlama bildirimleri kaç gün içinde yapılmalıdır?
 - A) 7
 - B) 10
 - C) 15
 - D) 22
 - E) 30

7. İşe başlama dışındaki bildirimlerin hangi süre içerisinde yerine getirilmesi gerekir?
 - A) 2 ay
 - B) 10 gün
 - C) 20 gün
 - D) 1 ay
 - E) 45 gün

8. Vergi idaresine yapılacak bildirimler kural olarak nasıl yapılır?
 - A) Sözlü
 - B) Yazılı
 - C) Posta ile
 - D) Elektronik ortamda
 - E) Memur aracılığıyla

9. Aşağıdakilerden hangisi defter tutması gereken mükelleflerden değildir?

- A) Ücretliler
- B) Ticaret ve sanat erbabı
- C) Ticaret şirketleri
- D) İktisadi kamu müesseseleri
- E) Dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler

10. I. Gelir vergisinden muaf esnaf
II. Kazançları basit usulde tespit edilenler
III. Gerçek usulde vergiye tabi olmayan çiftçiler

Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri defter tutmak zorunda olmayan mükellefleri ifade etmektedir?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I ve III
- E) I, II ve III

11. Aşağıdakilerden hangisi birinci sınıf tüccarların tutmak zorunda olduğu defterlerden biri değildir?

- A) Yevmiye defteri
- B) Envanter defteri
- C) İşletme defteri
- D) Büyük defter
- E) Defteri kebir

12. Aşağıdakilerden hangisi faturalarda bulunması zorunlu unsurlardan biri değildir?

- A) Malın veya işin nevi, miktarı, fiyatı ve tutarı
- B) Faturanın düzenleme tarihi, seri ve sıra numarası
- C) Faturayı düzenleyenin adı, varsa ticaret unvanı
- D) Müşterinin adı, ticaret unvanı, adresi, varsa vergi dairesi ve hesap numarası
- E) Satılan malın üretildiği fabrika ve ülke

13. Belirli durumların varlığı halinde malı taşıyan araçta bulunması gereken ve malın özelliklerini içeren belge aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Perakende satış belgesi
- B) Sevk irsaliyesi
- C) Gider pusulası
- D) Fatura
- E) Ücret bordrosu

14. Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenler ile defter tutmak mecburiyetinde olan serbest meslek erbabının ve çiftçilerin, vergiden muaf esnafa yaptırdıkları işler veya onlardan satın aldıkları emtia için tanzim edip işi yapana veya emtiayı satana imza ettirerek düzenledikleri belge aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Perakende satış belgesi
- B) Sevk irsaliyesi
- C) Gider pusulası
- D) Fatura
- E) Ücret bordrosu

15. Satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesika aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Perakende satış belgesi
- B) Sevk irsaliyesi
- C) Gider pusulası
- D) Fatura
- E) Ücret bordrosu

**ÇÖZÜMLÜ DENEME
SORULARI YANITLARI**

1. **A** Yükümlülerin iki tür ödevi vardır. Bunlar; maddi ödevler ve şekli ödevlerdir.
2. **B** Mükelleflerin vergi borcunu ödemesi maddi ödevleri içerisinde yer alır.
3. **A** Bunlar mükelleflerin şekli ödevleridir. Örneğin mükellefin defter tutma veya beyanname verme ödevi şekli ödevler içerisinde yer alır.
4. **E** Defter tutmak serbest meslek erbapları için işe başlamanın belirtisi olarak kabul edilmemiştir.
5. **B** İşi bırakma adı verilir. Bu çerçevede işlerin herhangi bir sebep yüzünden geçici bir süre durdurulması işi bırakma sayılmamaktadır.
6. **B** Şirketlerin işe başlama bildirimleri 10 günlük süreye tabi kılınmıştır. Bu bağlamda, şirketlerin kuruluş aşamasında işe başlama bildirimleri, işe başlama tarihinden itibaren on gün içinde ticaret sicili memurluğunca ilgili vergi dairesine yapılmak zorundadır.
7. **D** İşe başlama dışında yapılacak bildirimler ile işi bırakma ve değişiklik bildirimlerinin, bildirilecek olayın vukuu tarihinden itibaren bir ay içerisinde mükellef tarafından vergi dairesine yapılması hükme bağlanmıştır.
8. **B** Vergi Usul Kanunu'nda bildirimlerin kural olarak yazılı olacağı hükme bağlanmıştır. Ancak istisnai olarak defter tutmaya mecbur olmayan mükelleflerden okuma ve yazması olmayan mükelleflerin bildirimleri sözlü yapılmasına imkan tanınmıştır.

9. **A** VUK m172'ye göre defter tutmakla ödevli mükellefler; ticaret ve sanat erbabı, ticaret şirketleri, iktisadi kamu müesseseleri, dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler, serbest meslek erbabı ve çiftçilerdir.
10. **E** Gelir vergisinden muaf esnaf ve gerçek usulde vergiye tabi olmayan çiftçiler ile, Gelir Vergisi Kanunu'na göre kazançları basit usulde tespit edilenler ile kurumlar vergisinden muaf olan iktisadi kamu müesseseleri ve dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler hakkında defter tutma mecburiyetinin uygulanmayacağını hükme bağlamıştır.
11. **C** İşletme defteri, işletme usulünde olan, ikinci sınıf tüccarların tuttuğu defterdir.
12. **E** VUK m.230'a göre faturanın aşağıdaki bilgileri içermesi gerekir:
 - Faturanın düzenleme tarihi, seri ve sıra numarası
 - Faturayı düzenleyeninin adı, varsa ticaret unvanı, iş adresi, bağlı olduğu vergi dairesi ve hesap numarası
 - Müşterinin adı, ticaret unvanı, adresi, varsa vergi dairesi ve hesap numarası
 - Malın veya işin nevi, miktarı, fiyatı ve tutarı
 - Satılan malların teslim tarihi ve irsaliye numarası
13. **B** Sevk irsaliyesidir. Bununla birlikte, nihai tüketicinin tüketim amacıyla perakende olarak satın aldıkları malları kendilerinin taşıması veya taşıttırması halinde bu mallara ait fatura ve perakende satış fişinin bulunması şartıyla sevk irsaliyesi aranmamaktadır.
14. **C** Gider pusulasıdır. Gider pusulası vergiden muaf esnaf tarafından verilmiş fatura hükmündedir.
15. **D** Faturanın tanımıdır. Fatura hem malı satan veya hizmeti ifa eden hem de müşteri bakımından önem taşıyan bir belgedir.

Öğretmen Diyor ki! Bu ünite; mükelleflerin saklama ve bilgi verme ödevleri üzerinde durulmuştur. Ayrıca değerlendirme yöntemlerinin tanımı, kapsadığı alanlar ve amortisman yöntemleri iyi bilinmelidir.

Önceki Sınavlarda Çıkan Soru Adedi	
Ara Sınav	Dönem Sonu
–	3

Mükellefin ödevlerinden bildirimde bulunma ödevleri, defter tutma ödevi, defterleri tasdik ettirme ödevi, belge düzenine ilişkin ödevler ve kayıt nizamına ilişkin ödevler saklama ve ibraz ödevi, beyanname verme ödevi, bilgi verme ödevi, banka ve benzeri finans kurumları aracılığı ile ödeme yapma ödevi, değerlendirme ve değerlendirme ölçüleri ile amortisman kavramı ve amortisman ayırma yöntem ve sürelerine ilişkin ayrıntılı açıklamalar yapılacaktır.

SAKLAMA VE İBRAZ ÖDEVİ

Vergisel ödevlerden biri de saklama ve ibraz ödevidir. Defter tutan mükellefler, tutmuş oldukları defterleri ve bu defterlerin dayanağı olan belgeleri ilgili buldukları yılı takip eden takvim yılından başlayarak **beş yıl** süre ile saklamak zorundadırlar.

SAKLAMA ÖDEVİ

Vergisel ödevlerden biri de saklama ödevidir. Defter tutan mükellefler, tutmuş oldukları defterleri ve bu defterlerin dayanağı olan belgeleri ilgili buldukları yılı takibeden takvim yılından başlayarak beş yıl süre ile saklamak zorundadırlar. Örneğin, 2017 yılında defter tutan bir mükellef, bu defterler ile aldığı ve düzenlediği belgeleri 31 Aralık 2022 tarihinde kadar saklamak zorundadır. Kanun hükümlerine göre taccirler tuttukları defterleri **on yıl** saklamaları gerekmektedir.

Vergi kanunları uyarınca bazı mükellefler vergi karnesi almak zorundadır. Örneğin, basit usulde değerlendirilen bir taksicinin istihdam ettiği sürücünün ücret geliri, vergi karnesine yazılmak suretiyle tarh edilmektedir.

Vergi Usul Kanunu'na göre defter tutmak mecburiyetinde olmayan gerçek ve tüzel kişiler almaya mecbur oldukları fatura ve gider pusulası ve müstahsil makbuzlarını tarih sırası ile tanzim tarihlerini takip eden takvim yılından başlayarak **beş yıl** süre ile saklamak zorundadırlar.

İBRAZ ÖDEVİ

Vergi kanunları uyarınca bu kanunlarda kendilerine saklama ödevi yüklenen gerçek ve tüzel kişiler, vergi kanunları uyarınca saklamak zorunda oldukları her türlü defter, belge ve karneler ile vermek zorunda buldukları bilgilere ilişkin mikro fiş, mikro film, manyetik teyp, disket ve benzeri ortamlardaki kayıtlarını ve bu kayıtlara erişim veya kayıtları okunabilir hale getirmek için gerekli tüm bilgi ve şifreleri muhafaza süresi içerisinde yetkili makam ve memurların talebi üzerine ibraz ve inceleme için arz etmek zorundadırlar.

Saklama ödevinin yerine getirilmemesi halinde hürriyeti bağlayıcı ceza ile karşı karşıya kalınmaktadır.

Defter ve belgelerin incelemeye yetkililer tarafından ibrazı istenildiğinde, bu defter ve belgeleri ibraz etmeyenlere özel usulsüzlük cezası ile vergi ziyası cezası kesilmektedir. Ayrıca, defter ve belgelerin usulüne uygun olarak ibrazı talep edildiği halde ibraz edilmemesi, kaçakçılık fiili olarak kabul edilerek, hürriyeti bağlayıcı ceza ile cezalandırılmaktadır.

Saklama ve ibraz ödevi sonucunda vergi idaresi, mükelleflerin beyanlarının doğru olup, olmadığını belirleyebilmektedir.

BEYANNAME VERME ÖDEVİ

Günümüzde mükelleflerin vergi kanunlarına göre belirledikleri matrahlar üzerinden vergilendirilmesi esas olarak kabul edilmiştir. Beyanname üzerinden mükellefler adına vergi tarh edilmesine de, beyana dayanan tarh denilmektedir. Bu tarh şeklinde mükelleflere, vergi matrahını kanunlara uygun olarak belirleme ve yine vergi kanunlarında belirlenen zamanlarda da bir beyanname düzenleyerek bağlı olunan vergi dairesine verip, vergiyi tahakkuk ettirme ödevi yüklenmiştir.

Beyanname verme ödevi de, (1) beyannamenin kâğıt ortamında ve (2) elektronik ortamda verilmesi üzere iki şekilde yerine getirilmektedir. Beyanname üzerine, vergi dairelerince tahakkuk fişi düzenlenmek zorundadır. Tahakkuk fişi, beyannamenin verildiğini kanıtlayan makbuz hükmündedir. Beyanname üzerine yapılan tarh işleminde vergi, tahakkuk fişi düzenlenmek suretiyle tahakkuk ettirilmekte, kesilmesi gereken cezalar ise ihbarname düzenlenerek mükellefe tebliğ edilmektedir.

Maliye Bakanlığı'nca elektronik ortamda gönderilmesi zorunluluğu getirilen beyannamelerin kâğıt ortamında gönderilmesi, özel usulsüzlük cezasının kesilmesini gerektirmektedir.

Mükellefler, beyanname verme ödevini vergi kanunlarında belirtilen zamanlarda yerine getirmeye ve bu durum vergi ziyasına da sebebiyet verirse, mükellefler hakkında cezalı vergi tarhiyatı yapılacaktır.

Beyana dayanan vergilerde mükellefler, beyan ettikleri matrahlara ve bu matrahlar üzerinden tarh edilen vergilere karşı dava açamazlar.

Mükelleflerin vermiş olduğu beyannamelerdeki bilgilerin doğru olup olmadığı idarece, (1) vergi incelemesi sırasında yapılan tespitler, (2) yoklama ile yapılan tespitler, (3) mükelleflerden alınan bildirimler ve (4) dış kaynaklardan alınan bilgilerle tespit edilebilmektedir.

Mükellefler beyannameyi verdikten sonra tespit ettikleri hataları, düzeltme beyanamesi vermek suretiyle de giderebilirler.

Kanuni süresinden sonra verilen beyannameler sonucunda bir vergi ziyayı doğmuş ise, ortaya çıkan vergi ziyayı, vergi ziyayı cezası da kesilmek suretiyle mükelleflerden istenilmektedir.

BANKA VEYA BENZERİ FİNANS KURUMLARI ARACILIĞIYLA ÖDEME YAPMA ÖDEVİ

Maliye Bakanlığı'na tanınan yetkiye istinaden Maliye Bakanlığı'nca, mükelleflere muameleleri ile ilgili tahsilat ve ödemelerini banka veya benzeri finans kurumlarıncı düzenlenen belgelerle tevsik etme zorunluluğu getirilmiştir.

Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenler, defter tutmak zorunda olan çiftçiler, serbest meslek erbabı ile vergiden muaf esnafın kendi aralarında yapacakları ticari işlemleri ile nihai tüketicilerden mal veya hizmet bedeli olarak yapacakları 7.000 TL'yi aşan tahsilat ve ödemelerinin banka veya özel finans kurumları aracı kılınarak yapılması ve bu kurumlarca düzenlenen hesap belgesi veya hesap bildirim cetvelleri ile tevsiki zorunludur.

Ayrıca, kiraya verilen konutlarda, her bir konut için aylık 500 TL ve üzerinde kira ödemeleri ile iş yerini kiralayan kiracıların, kiraya ilişkin tahsilat ve ödemelerinin banka veya Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen belgelerle tevsik edilmesi zorunludur.

Tevsik zorunluluğuna uyulmaması halinde, mükelleflerden her birine, her bir işlem için işleme konusu tutarın %5'i nispetinde özel usulsüzlük cezası kesilir. Kesilecek cezanın yıllık tutarı 1.100.000 TL'yi aşmamaktadır. Ancak, kesilecek ceza tutarı, birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı için, 1.400 TL'den, ikinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler için 700 TL'den, bunların dışında kalanlar için de 350 TL'den az olamayacaktır.

Tevsik kapsamı Maliye Bakanlığı'nca belirlenmektedir.

BİLGİ VERME ÖDEVİ

Kamu idare ve müesseseleri, mükellefler veya mükelleflerle muamelede bulunan diğer gerçek ve tüzel kişiler, Maliye Bakanlığı'nın veya vergi incelemesi yapmaya yetkili olanların isteyecekleri bilgileri vermeye mecburdurlar. İstenen bilgilerin verilmemesi, özel usulsüzlük cezası kesilmesini gerektirmektedir. Bilanço esasına göre defter tutan mükelleflerin aylık olarak mal ve hizmet alımları (Ba) ile satımlarına ilişkin (Bs) formlarını elektronik ortamda göndermeleri, vergi kanunları uyarınca defter tutan mükelleflerden bir kısmının her yıl düzenledikleri mükellefiyet bildirimini elektronik ortamda göndermeleri konusunda Maliye Bakanlığı'nca çıkarılan Vergi Usul Kanunu tebliğlerinde düzenlemeler yapılmıştır.

DEĞERLEME VE DEĞERLEME ÖLÇÜLERİ

Gelir Vergisi Kanunu'nda tanımlanan ticari, zirai kazanç elde eden gerçek kişiler ile kurumlar vergisi mükelleflerince elde edilen kurum kazançlarında, gelirin elde edilmesi bir başka deyişle vergiyi doğuran olay, tahakkuk esasına bağlanmıştır. Tahakkuk esası, gelirin veya giderin mahiyet ve tutar itibarıyla kesinleşmiş ve talep edilebilir hale gelmiş olmasını ifade etmektedir.

Genel kabul görmüş muhasebe ilkelerinden dönemsellik kavramı, işletmenin sürekliliği kavramı uyarınca sınırsız kabul edilen ömrünün, belli dönemlere bölünmesi ve her dönemin faaliyet sonuçlarının diğer dönemlerden bağımsız olarak saptanması şeklinde açıklanmaktadır.

Bununla birlikte, mükelleflerin sahip oldukları varlıkların değeri zaman içinde değişebilmekte, bu değişimin de vergi matrahının tespitinde dikkate alınması gerekmektedir. Öte yandan, işletmelerin varlıklarının gerçek durumunun tespit edilebilmesi, bu işletmelerin sahipleri, ortakları, işletmeye mal satanlar, işletmeye kredi veren bankalar gibi dışsal muhataplar açısından varlıkların değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Bu kapsamda ülkemizde, işletmeler açısından değerlendirme işlemleri; (1) Vergi kanunlarında, (2) Türk Ticaret Kanunu'nda, (3) Bankacılık Kanunu'nda ve (4) Sermaye Piyasası Kanunu'nda düzenlenmiştir.

Vergi kanunları açısından değerlendirme, vergi matrahlarının hesaplanmasıyla ilgili iktisadi kıymetlerin takdir ve tespiti şeklinde tanımlanmıştır. Dolayısıyla vergi kanunları açısından değerlendirme işlemlerinde (1) tespit ve (2) takdir olmak üzere iki yöntem uygulanmaktadır.

Vergi kanunlarında değerlendirme, (1) iktisadi işletmelere dahil kıymetlerin değerlemesi ve (2) servetlerin değerlendirilmesi olmak üzere iki ana başlık altına düzenlenmiştir.

Değerleme Ölçüleri

Değerleme Ölçüleri Vergi Usul Kanununda belirlenmiş olup, bu ölçülere uyulmak zorundadır.

Maliyet Bedeli

Maliyet bedeli, iktisadi varlığın mülkiyetine sahip olabilmek için katlanılan giderlerden oluşmaktadır.

Maliyet bedeli ölçüsü ile yapılan değerlemede iktisadi kıymetin iktisap tarihindeki değeri esas alındığında bu ölçü, iktisadi kıymetin değerlendirme günündeki piyasa rayicini yansıtmaktadır.

Borsa Rayici (Sürüm Değeri)

Borsa rayici, kambyo, menkul kıymetler ve ticaret borsalarına kayıtlı olan iktisadi kıymetlerin değerlendirme gününden önceki son işlem gününde borsadaki işlemlerin ortalamasına göre oluşan değerlerini ifade etmektedir. İktisadi işletmelerde bulunan yabancı paralar, tahviller borsa rayici ile değerlendirilmektedir.

Tasarruf Değeri

Tasarruf değeri, bir iktisadi kıymetin değerlendirme gününde sahibi için ifade ettiği gerçek değerdir.

Mukayyet Değer (Kayıtlı Değer)

Mukayyet değer, iktisadi kıymetin defter kayıtlarında gösterilen hesap değeridir. İktisadi işletmelerin borçları, alacakları, kuruluş ve örgütlenme giderleri, gelecek dönemlere ait gelir ve giderleri gibi, aktif ve pasif düzenleyici geçici hesaplar, karşılıklar mukayyet değerle değerlendirilmektedir.

İtibari Değer (Nominal Değer)

İtibari değer; her çeşit senetlerde, esham ve tahvilatın üzerinde yazılı olan değerdir. Ulusal para itibari değerle değerlendirilmektedir.

Rayiç Bedel

Rayiç bedel; bir iktisadi kıymetin değerlendirme günündeki normal alım satım değeridir.

Vergi Değeri

Vergi değeri; bina ve arazinin Emlak Vergisi Kanununa göre, tespit edilen değeridir. Takdir komisyonlarının arsalar için her mahalle ve arsa sayılacak parsellenmemiş arazide her köy için cadde, sokak veya değer bakımından farklı bölgeler arazide her il veya ilçe için arazinin cinsi itibarıyla takdir olunan birim değerlere göre; binalar için, her yıl, Maliye ve Çevre ve Şehircilik Bakanlıklarınca müştereken tespit ve ilan edilen bina metrekare normal inşaat maliyetleri ile takdir komisyonunca takdir edilen arsa değeri üzerinden bulunacak arsa veya arsa payı değeri esas alınarak tüzük hükümlerinden yararlanılmak suretiyle, tespit edilmektedir.

Emsal Bedeli

Emsal bedeli, gerçek bedeli belli olmayan veya bilinmeyen veyahut doğru olarak tespit edilemeyen bir malın, değerlendirme gününde satılması halinde emsaline nazaran haiz olacağı değerdir. Bu değerlendirme ölçüsü; (1) değerlemeye konu iktisadi kıymetin, gerçek değerinin belli olmaması veya bilinmemesi, (2) değerlemeye konu iktisadi kıymetin gerçek değerinin doğru olarak tespit edilememesi hallerinde kullanılmaktadır.

Emsal bedel ölçüsü, vergi kanunlarında yer alan koşulların gerçekleşmesi halinde her türlü iktisadi kıymet için uygulanabilmektedir. Bu değerlendirme ölçüsünde sırasıyla üçlü sıra uygulanmaktadır. Bunlar;

- > (1) *Birinci Sıra (Ortalama fiyat esas)*
- > (2) *İkinci Sıra (Maliyet bedeli esas)*
- > (3) *Üçüncü Sıra (Takdir esas)*

Envanter Çıkarmak

Değerleme işlemlerinde kullanılan tespit yöntemi, mükelleflerin sahip oldukları varlıkları fiziki sayım yoluyla miktar olarak tespit edip, bunların değerlerini belirlemeleri esasına dayanmaktadır.

Ticari ve zirai kazancını defter tutmak suretiyle tespit eden mükellefler, işe başlama tarihinde ve izleyen her hesap döneminin sonunda çıkarılan envanterleri ve bilançoları envanter defterlerine kaydetmek zorundadırlar. Bu şekilde envanterin çıkarıldığı güne "**bilanço günü**" denilmektedir.

Envanter işlemlerinin hesap dönemi sonu itibarıyla her yıl yapılması gerekmektedir. Sadece, çeşitli mal üzerine geniş ölçüde ve perakende iş yapanlar ve eczaneler emtia mevcutlarının envanterlerini üç yılda bir çıkarabilmektedirler. Ayrıca, Maliye Bakanlığı büyük sınai işletmelerin, durumuna göre, iki veya üç yılda bir envanter çıkarmalarına izin verebilmektedir.

1) iktisadi kıymetlerdeki fazlalıklar, (2) iktisadi kıymetlerdeki noksanlıklar, (3) dönem sonu itibarıyla tamamlanmayan işlemler tespit edilmektedir.

Enflasyon Düzeltmesi

İşletmelerin finansal tablolarında yer alan iktisadi kıymetlerin değerlemesinde kıymetin niteliğine göre farklı değerlendirme yöntemi uygulanması nedeniyle, bu tablolar işletme varlıklarının gerçek değerini yansıtmamaktadır. Özellikle yüksek enflasyon oranlarının yaşandığı dönemlerde, iktisadi kıymetlerdeki değer artış veya azalışları da varlıklara yansıtılmamaktadır.

Enflasyon düzeltmesi, paranın satın alma gücündeki değişimler nedeniyle gerçek durumu ifade edemeyen finansal tabloların, gerçek durumu ifade eder hale gelmelerini sağlamak üzere düzeltme işlemine tabi tutulmasıdır. Enflasyon düzeltmesi, kazançlarını bilanço esasına göre tespit eden gelir veya kurumlar vergisi mükellefleri tarafından yapılabilmektedir. Ancak, finansal tablolarda yer alan parasal olmayan kıymetler enflasyon düzeltmesine tabi tutulmakta, parasal olan kıymetler ise enflasyon düzeltmesine tabi tutulmamaktadır. Bunun da nedeni, parasal olan kıymetlerin enflasyondan etkilenmemesi, bu kıymetlerin değerinin reel olarak finansal tablolarda yer almasıdır.

Ulusal para değerindeki değişimler karşısında nominal değerleri aynı kalan ancak satın alma güçleri fiyat hareketlerine göre ters yönde değişen kıymetlere parasal kıymetler; ulusal para değerindeki değişimlere rağmen satın alma güçleri değişmeyen kıymetlere de parasal olmayan kıymetler denilmektedir.

Enflasyon düzeltmesi yapılabilmesi için, üretici fiyat endeksindeki artışın, içinde bulunulan dönem dahil son üç hesap döneminde %100'den ve içinde bulunulan hesap döneminde %10'dan fazla olması gerekmektedir. Enflasyon düzeltmesi uygulaması, her iki şartın birlikte gerçekleşmemesi halinde sona ermektedir.

AMORTİSMAN VE AMORTİSMAN AYIRMA YÖNTEM VE SÜRELERİ

İşletmede bir yıldan fazla kullanılan ve yıpranmaya, aşınmaya veya kıymetten düşmeye maruz bulunan gayrimenkullerle, gayrimenkullerin bütünleyici parçaları ve teferruatı, tesisat ve makineler, gemiler ve diğer taşıtlar, gayrimaddi haklar, alet, edevat, mefruşat, demirbaş ve sinema filmlerin değeri, amortisman yoluyla yok edilirler. Amortisman ayrılabilmesi için, amortismanına konu sabit kıymetin, işletmeye dahil olması yeterli olup, bu kıymetlerin kullanılıp kullanılmaması amortisman ayrılmasına engel değildir. Amortisman ayrılması zorunlu olmayıp ihtiyaridir.

2017 yılı için değeri 900 TL'yi aşmayan peştaamallıklar ile işletmede kullanılan ve değeri 900 TL'yi aşmayan alet, edevat, mefruşat ve demirbaşlar amortismanına tabi tutulmayarak doğrudan doğruya gider yazılabilmektedir. Bu tutar, her yıl yeniden değerlendirme oranında artırılmaktadır.

Ekonomik ömrü süresinde kullanıldıkça aşınacağı kabul edilen kıymetler için amortisman ayrılması kabul edilmiştir. Yıpranma ve aşınmaya maruz bulunmayan boş arazi ve arsalar amortismanına tabi tutulmamaktadır.

Yargı kararına veya kanaat verici bir belgeye göre tahsilinin imkânsız olduğu anlaşılacaklar, değersiz olacaktır. Değersiz olacaklar, değersiz olacak vasfını kazandığı tarihte tasarruf değerlerini kaybederler ve mukayyet değerleri üzerinden giderleştirilmek suretiyle yok edilirler.

AMORTİSMAN AYIRMA SÜRESİ VE AMORTİSMAN AYIRMA YÖNTEMLERİ

Amortisman süresi, kıymetlerin aktife girdiği yıldan başlamaktadır. Amortismanına tabi iktisadi kıymet için ayrılacak amortisman tutarının belirlenebilmesi için, ilgili iktisadi kıymetin ekonomik ömrünün belirlenmesi gerekmektedir. Amortisman oranı, (1) rakamının, ekonomik ömür süresine (1/ ekonomik ömür süresi) bölünmesi suretiyle tespit edilmektedir.

Amortisman yıllık olarak ayrılmaktadır. Sadece, faaliyetleri kısmen veya tamamen binek otomobillerinin kiralınması veya çeşitli şekillerde işletilmesi olanların bu amaçla kullandıkları binek otomobilleri hariç olmak üzere, işletmelere ait binek otomobillerinin aktife girdiği hesap dönemi için ay kesri tam ay sayılmak suretiyle kalan ay süresi kadar amortisman ayrılmakta olup, amortisman ayrılmayan süreye isabet eden bakiye değer, itfa süresinin son yılında tamamen yok edilmektedir.

Mükellefler, amortisman ayırmada normal amortisman yöntemini ya da azalan bakiyeler usulünü seçebilirler. Azalan bakiyeler usulüne göre amortisman ayrılabilmesi için, bilanço esasına göre defter tutulması zorunludur. Normal amortisman yönteminde her yıl eşit tutarda amortisman ayrılır. Azalan bakiyeler usulüne göre ise, her yıl, üzerinden amortisman hesaplanacak değer, evvelce ayrılmış olan amortismanlar toplamının düşülmesi suretiyle tespit olunur.

Amortisman ayrılmasında hangi yöntem kullanılırsa kullanılsın, amortisman ayırma süresi değişmemektedir. Ayrıca, amortismanın herhangi bir yıl yapılmamasından veya ilk uygulanan nispetten düşük bir hadle yapılmasından dolayı amortisman süresi uzatılamamaktadır.

Fevkalade (Olağanüstü) Amortisman

İşletmelerde kullanılan amortismanına tabi iktisadi kıymetlerin, (1) yangın, deprem, su basması gibi afetler neticesinde değerini tamamen veya kısmen kaybetmesi, (2) yeni icatlar dolayısıyla teknik verim ve kıymetlerinin düşerek tamamen veya kısmen kullanılmaz bir hale gelmesi, (3) zorlayıcı çalışmaya tabi tutuldukları için normalden fazla aşınma ve yıpranmaya maruz kalması gibi hallerde sabit kıymetin ekonomik ömür süresi değişmektedir. Bu tür olayların gerçekleşmesi halinde mükelleflerin, Maliye Bakanlığı'na başvuruda bulunması kaydıyla, Maliye Bakanlığı'nca ilgili bakanlıkların görüşü de alınmak suretiyle, her işletme için işin mahiyetine göre ayrı ayrı "fevkalade ekonomik ve teknik amortisman oranı" tespit edilir.

Amortismanına Tabi Malların Satılması veya Sigortadan Tazminat Alınması

Amortismanına tabi iktisadi kıymetlerin satılması halinde alınan bedel ile bunların envanter defterinde kayıtlı değerleri arasındaki fark dönem kâr-zararına aktarılır. İşletme hesabı esasında defter tutan mükelleflerle, serbest meslek kazanç defteri tutan mükellefler bu farkı defterlerinde hasılat veya gider kaydederler.

Satılan veya ziyaa uğrayan iktisadi kıymetin yenilenmesi, işin esasına göre zaruri bulunur veya bu hususta işletmeyi idare edenlerce karar verilmiş ve teşebbüse geçilmiş olursa bu takdirde, satıştan ya da sigortadan alınan tazminattan doğan kâr, yenileme giderlerini karşılamak üzere, pasifte geçici bir hesapta azami üç yıl süre ile tutulabilmektedir.

Emtia ve zirai mahsul ve hayvan kıymetlerinde vukua gelen zayıat dolayısıyla alınan sigorta tazminatları bunların değerlerinden fazla olursa bu fazlalık kâra alınır. İşletme hesabı esasında tutulan defterde ise bu tazminat, hasılat kaydedilir.

AÇIKLAMALI SORULAR

1. Defter tutan mükellefler, tutmuş oldukları defterleri ve bu defterlerin dayanağı olan belgeleri ilgili buldukları yılı takip eden takvim yılından başlayarak kaç yıl saklamak zorundadır?

- A) 1
- B) 2
- C) 3
- D) 4
- E) 5

AÇIKLAMA

5 yıl saklamak zorundadırlar. Vergi kanunları uyarınca kendilerine saklama ödevi yüklenen gerçek ve tüzel kişiler vergi kanunları uyarınca saklamak zorunda oldukları defter ve belgelerini ibraz ve inceleme için arz etmek zorundadırlar. İbraz ödevi inceleme ile sınırlıdır.

YANIT: E

2. Maliye Bakanlığı'nca elektronik ortamda gönderilmesi zorunluluğu getirilen beyannamelerin kağıt ortamında gönderilmesi hangi cezanın kesilmesini gerektirmektedir?

- A) Özel usulsüzlük cezası
- B) Genel usulsüzlük cezası
- C) Vergi ziyai cezası
- D) Hürriyeti bağlayıcı ceza
- E) Gecikme zammı

AÇIKLAMA

Özel usulsüzlük cezası kesilir. Diğer taraftan, kağıt ortamında verilmesi gereken beyannamenin kanuni süresi geçtiği halde verilmemesi halinde ise usulsüzlük cezası kesilir.

YANIT: A

- 3. I. Vergi incelemesi sırasında yapılan tespitler
- II. Yoklama ile yapılan tespitler
- III. Mükelleflerden alınan bildirimler
- IV. Dış kaynaklardan alınan bilgiler

Yukarıdakilerden hangisi mükelleflerin vermiş olduğu beyannamelerdeki bilgilerin doğru olup olmadığını idarenin tespit yöntemlerini ifade eder?

- A) I ve IV
- B) II ve III
- C) I, II ve IV
- D) II, III ve IV
- E) I, II, III ve IV

AÇIKLAMA

Vergi idaresi bu yöntemler sonucunda mükelleflerin beyannamede matrahı eksik, indirim ve mahsupları fazla beyan ettiği tespit edildiğinde, bu durum mükelleflerin eksik vergi tahakkukuna sebep olmuş ise, eksik tahakkuk eden vergi ve buna ilişkin vergi ziyai cezası mükelleflerden ihbarname kuralına göre istenmektedir. Bu tür durumlarda eksik tahakkuk eden vergi üzerinden ayrıca gecikme faizi de hesaplanmaktadır.

YANIT: E

4. Beyanname verme ödevi ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Beyanname üzerinden mükellefler adına verginin tarh edilmesine beyana dayanan tarh denir.
- B) Mükellefler ihtirazi kayıt koymaksızın verdikleri beyannamede beyan ettikleri matrahlara dava açabilirler
- C) Mükellefler beyannameyi verdikten sonra tespit ettikleri hataları, düzeltme beyannamesi vermek sureti ile giderebilirler
- D) Beyanname verme ödevi, kağıt ortamında ve elektronik ortamda olmak üzere iki şekilde yerine getirilebilir.
- E) Tahakkuk fişi, beyannamenin verildiği kanıtlayan makbuz hükmündedir.

AÇIKLAMA

Mükellefler ihtirazi kayıt koymaksızın verdikleri beyannamede beyan ettikleri matrahlara dava açamazlar. Ancak beyannamenin ihtirazi kayıtla verilmesi bu kuralın istisnasını oluşturmaktadır.

YANIT: B

5. Türk vergi kanununda, gelirin veya giderin mahiyet ve tutar itibariyle kesinleşmiş ve talep edilebilir hale gelmiş olmasına ne ad verilir?
- A) Tahsil esası
B) Gider esası
C) Gelir esası
D) Tahakkuk esası
E) Yeniden değerlendirme esası

AÇIKLAMA

Tahakkuk esası denir. Gelir Vergisi Kanunu'nda tanımlanan ticari, zirai kazanç elde eden gerçek kişiler ile kurumlar vergisi mükelleflerince elde edilen kurum kazançlarında, gelirin elde edilmesi, bir başka deyişle vergiyi doğuran olay tahakkuk esasına bağlanmıştır.

YANIT: D

6. Aşağıdakilerden hangisi bir değerlendirme ölçüsü değildir?
- A) Maliyet bedeli
B) İtibari değer
C) Bağımsız değer
D) Vergi değeri
E) Rayiç bedel

AÇIKLAMA

Vergi kanunları uyarınca iktisadi kıymetlerin değerlendirilmesinde kullanılacak ölçüler, iktisadi kıymetin nevi ve mahiyetine göre sekiz adettir. Bunlar:

- Maliyet bedeli
- Borsa rayici
- Tasarruf değeri
- Mukayyet değer
- İtibari değer
- Rayiç bedeli
- Vergi değeri
- Emsal bedeli

YANIT: C

7. Bir iktisadi kıymetin edinilmesi veya değerinin artırılması münasebetiyle yapılan giderlerle bunlara ilişkin tüm giderlerin toplamını ifade eden değerlendirme ölçüsü aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Tasarruf değeri
B) Mukayyet değer
C) İtibari değer
D) Borsa rayici
E) Maliyet bedeli

AÇIKLAMA

Maliyet bedelidir. Maliyet bedeli ile değerlendirilen iktisadi kıymetler; ticari mal, imal edilen mal, gayrimenkuller, demirbaşlar, hayvanlar, zirai mahsuller, gayrimenkul gibi değerlendirilen gayri maddi haklar, gemiler ve taşıtlardır.

YANIT: E

8. Demirbaşlar, hayvanlar ve zirai mahsuller aşağıdaki yöntemlerden hangisiyle değerlemeye tabi tutulurlar?
- A) İtibari değer
B) Maliyet bedeli
C) Borsa rayici
D) Tasarruf değeri
E) Mukayyet değer

AÇIKLAMA

Maliyet bedeli ile değerlendirilir. Maliyet bedeli ile değerlendirilen iktisadi kıymetler; ticari mal, imal edilen mal, gayrimenkuller, demirbaşlar, hayvanlar, zirai mahsuller, gayrimenkul gibi değerlendirilen gayri maddi haklar, gemiler ve taşıtlardır.

YANIT: B

9. Kambiyo, menkul kıymetler ve ticaret borsalarına kayıtlı olan iktisadi kıymetlerin değerlendirme gününden önceki son işlem gününde borsadaki işlemlerin ortalamasına göre oluşan değerlendirme yöntemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İtibari değer
- B) Maliyet bedeli
- C) Borsa rayıcı
- D) Tasarruf değeri
- E) Mukayyet değer

AÇIKLAMA

Borsa rayıcıdır. İktisadi işletmelerde bulunan yabancı paralar, tahviller borsa rayıcı ile değerlendirilmektedir.

YANIT: C

10. Aşağıdakilerden hangisi borsa rayıcine göre değerlendirmeye tabi tutulur?

- A) Araç
- B) Bina
- C) Arsa
- D) Alacak
- E) Menkul kıymet

AÇIKLAMA

Kambiyo, menkul kıymetler ve ticaret borsalarına kayıtlı olan iktisadi kıymetlerin değerlendirme gününden önceki son işlem gününde borsadaki işlemlerin ortalamasına göre oluşan değerlendirme yöntemine borsa rayıcı denir. Menkul kıymetler borsa rayıcine göre değerlemeye tabi tutulur.

YANIT: E

11. Bir iktisadi kıymetin değerlendirme gününde sahibi için ifade ettiği gerçek değer aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Maliyet bedeli
- B) Tasarruf değeri
- C) Borsa rayıcı
- D) Mukayyet değeri
- E) İtibari değer

AÇIKLAMA

Tasarruf değeridir. Tasarruf değerlendirme ile yapılacak değerlemede, yasanın belirlediği objektif esaslardan hareket edilmesi zorunludur.

YANIT: B

12. İktisadi kıymetlerin defter kayıtlarında gösterilen hesap değeri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Maliyet bedeli
- B) Tasarruf değeri
- C) Borsa rayıcı
- D) Mukayyet değeri
- E) İtibari değer

AÇIKLAMA

Mukayyet değerdir. İktisadi işletmelerin borçları, alacakları, kuruluş ve örgütlenme giderleri, gelecek dönemlere ait gelir ve giderleri gibi, aktif ve pasifi düzenleyici geçici hesaplar, karşılıklar mukayyet değerle değerlendirilmektedir.

YANIT: D

13. I. Fevkalade amortisman
II. Normal amortisman
III. Azalan bakiyeler usulü
IV. Değerleme yöntemiyle amortisman
- Yukarıdakilerden hangileri amortisman yöntemlerini ifade eder?**
- A) II ve IV
B) I ve III
C) I, II ve III
D) II, III ve IV
E) I, II, III ve IV

AÇIKLAMA

Amortisman yöntemleri; normal, azalan bakiyeler usulü ve fevkalade (olağanüstü) olmak üzere kendi içinde üçe ayrılır.

YANIT: C

ÇIKMIŞ SORU 2015-DÖNEM SONU

14. Mükelleflerin ödevlerinden biri olan ibraz ödevi aşağıdaki ödevlerden hangisinin hukuksal sonucudur?
- A) Bildirme ödevinin
B) Bilgi verme ödevinin
C) Defter tutma ödevinin
D) Saklama ödevinin
E) Banka aracılığı ile ödeme yapma ödevinin

AÇIKLAMA

İbraz ödevi, saklama ödevinin hukuksal sonucudur. Beyana dayanan vergi sisteminde mükelleflerin beyanı aksi ispatlanıncaya kadar doğru kabul edilmekte, mükelleflerin beyanının doğru olmadığı da vergi incelemesi yolu ile ispatlanabilmektedir. Dolayısıyla, saklama ve ibraz ödevi sonucunda vergi dairesi, mükelleflerin beyanlarının doğru olup olmadığını belirleyebilmektedir.

YANIT: D

ÇIKMIŞ SORU 2015-DÖNEM SONU

15. Her çeşit senetlerde, esham ve tahvilatın üzerinde yazılı olan değere ne ad verilir?
- A) Vergi değeri
B) Emsal bedel
C) İtibari değer
D) Borsa rayıcı
E) Maliyet bedeli

AÇIKLAMA

İtibari değer adı verilir. Ulusal para itibari değer ile değerlendirilmektedir.

YANIT: C

**ÇÖZÜMLÜ
DENEME SORULARI**

1. 2017 yılında defter tutan bir mükellef, bu defterler ile aldığı ve düzenlediği belgeleri hangi tarihe kadar saklamak zorundadır?
 - A) 31.12.2021
 - B) 1.1.2013
 - C) 31.12.2022
 - D) 1.1.2020
 - E) 21.12.2023
2. Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre tacirlerin tuttukları defterleri kaç yıl saklamaları gerekmektedir?
 - A) 1
 - B) 2
 - C) 5
 - D) 7
 - E) 10
3. Aşağıdakilerden hangisi vergi karnesi almak zorundadır?
 - A) Gerçek usul ticari kazanç sahipleri
 - B) Basit usul ticari kazanç sahipleri
 - C) Gayrimenkul sermaye iradı elde edenler
 - D) Menkul sermaye iradı elde edenler
 - E) Değer artış kazancı elde edenler
4. İbraz ödevi ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?
 - A) Saklama ödevinin yerine getirilmemesi halinde hürriyeti bağlayıcı ceza ile karşı karşıya kalınmaktadır.
 - B) Defter ve belgeleri ibraz etmeyenlere özel usulsüzlük cezası kesilir
 - C) Defter ve belgeleri ibraz etmeyenlere vergi ziyai cezası kesilir.
 - D) Defterlerin ibraz edilmemesi kaçakçılık fiili olarak kabul edilmez
 - E) Defterlerin ibraz edilmemesi durumunda hürriyeti bağlayıcı ceza verilebilir.

5. Beyanname verme ödevi kaç şekilde yerine getirilebilir?
 - A) 2
 - B) 3
 - C) 4
 - D) 5
 - E) 6
6. Aşağıdakilerden hangisi 7.000 lirayı geçen, aralarında yapacakları tahsilat ve ödemelerini banka ve özel finans kurumları aracılığıyla yapmak zorunda olanlardan değildir?
 - A) Birinci sınıf tüccarlar
 - B) İkinci sınıf tüccarlar
 - C) Defter tutmak zorunda olmayan çiftçi
 - D) Serbest meslek erbabları
 - E) Vergiden muaf esnaf
7. Gayrimenkul sermaye iradında her bir konut veya işyeri için aylık kira bedelinin kaç liranın üzerinde olması durumunda bankanın düzenlediği belge ile tevsik edilme zorunluluğu vardır?
 - A) 100
 - B) 200
 - C) 400
 - D) 500
 - E) 700
8. Aşağıdakilerden hangisinde gelirin elde edilmesi tahakkuk esasına bağlanmıştır?
 - A) Serbest meslek kazancı
 - B) Gayrimenkul sermaye iradı
 - C) Menkul sermaye iradı
 - D) Diğer kazanç ve iratlar
 - E) Zirai kazanç

9. Vergi matrahlarının hesaplanmasıyla ilgili iktisadi kıymetlerin takdir ve tespitine ne ad verilir?
- A) Değerleme
B) Ölçme
C) Tarh
D) Tahakkuk
E) Tebliğ
10. Gayrimenkuller aşağıdaki yöntemlerden hangisiyle değerlemeye tabi tutulurlar?
- A) İtibari değer
B) Maliyet bedeli
C) Borsa rayici
D) Tasarruf değeri
E) Mukayyet değer
11. Her çeşit senetlerde, esham ve tahvilatin üzerinde yazılı olan değer aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Maliyet bedeli
B) Tasarruf değeri
C) Borsa rayici
D) Mukayyet değeri
E) İtibari değer
12. Bir iktisadi kıymetin, değerlendirme günündeki normal alım satım değerine ne ad verilir?
- A) Rayiç bedel
B) Tasarruf değeri
C) Borsa rayici
D) Mukayyet değeri
E) İtibari değer
13. Paranın satın alma gücündeki değişimler nedeniyle gerçek durumu ifade edemeyen finansal tabloların, gerçek durumu ifade eder hale gelmesini sağlamak üzere düzeltme işlemine tabi tutulmasına ne ad verilir?
- A) İşletme hesabı
B) Bilanço
C) Tahakkuk
D) Enflasyon düzeltmesi
E) Tarh
14. Yargı kararına veya kanaat verici bir belgeye göre tahsilin imkansız olduğu anlaşılan alacaklara ne ad verilir?
- A) Tahsil edilemeyen alacak
B) Vazgeçilen alacak
C) Şüpheli alacak
D) Nizalı alacak
E) Değersiz alacak
15. İşletmede envanterin çıkarıldığı güne ne isim verilir?
- A) Tahakkuk günü
B) Takdir günü
C) Vergi günü
D) Hesap günü
E) Bilanço günü

**ÇÖZÜMLÜ DENEME
SORULARI YANITLARI**

1. **C** Defter tutan mükellefler, tutmuş oldukları defterleri ve bu defterlerin dayanağı olan belgeleri ilgili buldukları yılı takip eden takvim yılından başlayarak 5 yıl saklamak zorundadır. Bu soruda 5 yılın sonu 31.12.2022'de bitmiştir.
2. **E** Ülkemizde vergi kanunlarına göre saklama süresi 5 yıldır. Ancak Türk Ticaret Kanunu hükümleri bu süreyi 10 yıl olarak belirlemiştir.
3. **B** Basit usulde vergilendirilen bir taksicinin istihdam ettiği sürücünün ücret geliri, vergi karnesine yazılmak suretiyle tarh edilmektedir.
4. **D** Defter ve belgelerin usulüne uygun olarak ibrazı talep edildiği halde ibraz edilmemesi, kaçakçılık fiili olarak kabul edilerek, hürriyeti bağlayıcı ceza ile cezalandırılmaktadır.
5. **A** Beyanname verme ödevi, beyannamenin kağıt ortamında ve elektronik ortamda verilmesi olarak iki şekilde yerine getirilmektedir.
6. **C** Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenler, defter tutmak zorunda olan çiftçiler, serbest meslek erbabı ile vergiden muaf esnafın aralarında yapacakları ticari işlemleri ile nihai tüketicilerden mal veya hizmet bedeli olarak yapacakları 7.000 TL'yi aşan tahsilat ve ödemelerinin, banka ve özel finans kurumları aracı kullanarak yapılması ve bu kurumlarca düzenlenen hesap belgesi veya hesap bildirim cetveli ile tevsiki zorunludur.
7. **D** Kiraya verilen konutlarda, her bir konut için aylık 500 TL ve üzerinde kira ödemeleri ile işyerini kiralayan kiracıların, kiraya ilişkin tahsilat ve ödemelerinin banka veya Posta ve Telgraf Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen belgelerle tevsik edilmesi zorunludur.
8. **E** Gelir Vergisi Kanunu'nda ticari kazanç, zirai kazanç ve kurumlar vergisindeki kurum kazançlarında gelirin elde edilmesi tahakkuk esasına bağlanmıştır. Diğerleri olan serbest meslek kazancı, ücret, menkul ve gayrimenkul sermaye iradı ve diğer kazanç ve iratlarda ise tahsil esas geçerlidir.
9. **A** Değerleme adı verilir. Vergi kanunları açısından değerlendirme işlemlerinde tespit ve taktir olmak üzere iki yöntem uygulanmaktadır.
10. **B** Maliyet bedeli ile değerlendirilir. Maliyet bedeli, iktisadi varlığın mülkiyetine sahip olmak için katlanılan giderlerden oluşmaktadır.
11. **E** İtibari değerdir. Bir diğer adı da nominal değerdir. Ulusal para itibari değerle değerlendirilmektedir.
12. **A** Rayiç bedel adı verilir. Rayiç bedel, takdir komisyonu, mahkeme kararı veya değerlendirme şirketleri aracılığıyla belirlenebilmektedir.
13. **D** Enflasyon düzeltmesi adı verilir. Enflasyon düzeltmesi, kazançlarını bilanço esasına göre tespit eden gelir veya kurumlar vergisi mükellefleri tarafından yapılabilmektedir. Ancak, finansal tablolarda yer alan parasal olmayan iktisadi kıymetler enflasyon düzeltmesine tabi tutulmakta, parasal olan kıymetler ise enflasyon düzeltmesine tabi tutulmamaktadır.
14. **E** Değersiz alacak adı verilir. Değersiz alacaklar, değersiz alacak vasfını kazandığı tarihte tasarruf değerlerini kaybederler ve mukayyet değerleri üzerinden giderleştirmek suretiyle yok edilirler.
15. **E** Ticari ve zirai kazancını defter tutmak suretiyle tespit eden mükellefler, işe başlama tarihinde ve izleyen her hesap döneminin sonunda çıkarılan envanterleri ve bilançoları defterlerine kaydetmek zorundadırlar. Bu şekilde envanter çıkarıldığı güne "bilanço günü" denilmektedir.

Öğretmen Diyor ki! Bu üniteye; hata düzeltme, uzlaşma, pişmanlık ve vergi cezalarında indirim müesseseleri açıklanmıştır. Özellikle tanımlar ve aralarındaki farklara dikkat edilmelidir. Zaman zaman süre soruları da geçmektedir.

Önceki Sınavlarda Çıkan Soru Adedi	
Ara Sınav	Dönem Sonu
–	3

Vergi hukukumuzda yargısal çözüm yollarına alternatif pek çok idari çözüm yolu düzenlenmiştir. Bu bağlamda vergi uyuşmazlıklarının yargısal olmayan çözüm yolları hata düzeltme, uzlaşma, pişmanlık ile cezalarda indirim kurumlarından oluşmaktadır.

HATA DÜZELTME

Hata düzeltme yolu sadece “vergi hataları”na özgü bir idari çözüm yoludur.

Hata düzeltme yolu, bünyesinde vergi hatası barındıran vergilendirme işlemine karşı düzeltme zaman aşımını süresi içinde düzeltme/geri alma talebinde bulunma imkânı vermektedir. Belirtilen idari çözüm yolu salt vergi hatalarına özgü olduğundan, dava açma süresi geçtikten sonra yapılan hata düzeltme başvurusunda vergi hatası bulunmuyorsa, dava süre aşımı gerekçesiyle reddedilecektir.

HATA DÜZELTME KOŞULLARI

Hata düzeltme yoluna başvurunun birtakım koşullarının bulunduğu görülmektedir. Bu koşullardan ilki, vergi hatası nedeniyle mükelleften “haksız” yere vergi istenmiş veya alınmış olmasıdır. İkinci koşul, “haksız” vergilendirme işlemiyle fazla veya eksik vergi “istenmesi” veya “alınması”nın söz konusu olmasıdır.

Hata düzeltme yoluna sadece tarh aşamasında değil; tahsil aşamasında fark edilen vergi hataları için de başvurulabilir.

Vergi Hataları

VUK m.116 vd. hükümleri çerçevesinde düzeltilebilecek vergi hataları VUK m.117’de öngörülen “hesap hataları” ile VUK m.118’de hükme bağlanan “vergilendirme hataları”dır.

Vergi hatası “...vergiye müteallik hesaplarda veya vergilendirmede yapılan hatalar yüzünden haksız yere fazla veya eksik vergi istenmesi veya alınması” olarak tanımlanmıştır. Hukukî uyuşmazlık, vergilendirme işlemlerinin esasına ilişkin, tartışmalı, açık ve kolay anlaşılabilen hukukî uyuşmazlıkları ifade eder. Bu çerçevede maddî vakıadan, tebliğ usul ve şeklinden, vergi borcunun zaman aşımına uğrayıp uğramadığı veya yasanın yorumlanması gibi konulardan doğan hukuka aykırılık iddiaları hukuki uyuşmazlık kapsamı içerisinde değerlendirilmelidir. Görüldüğü üzere, bu tür hukukî aykırılıklar vergi hatalarından farklı olarak, basit ve açıkça anlaşılabilir sakatlıklar olmamakta; normun uygulanması sürecinde daha derin bir analizi veya yorumu gerektirmektedir. Vergi hukukumuzda bu tür uyuşmazlıkların hata düzeltme yoluyla değil; yargısal yolla karara bağlanması öngörülmüştür.

Öte yandan hukukî uyuşmazlıkların dışında kalan bazı konularda düzeltme yoluna başvurulması olanaklı değildir. Bunlardan ilki, yargı kararına konu olmuş hususlardır. Düzeltme kapsamı dışında kalan bir diğer konu da ödeme emri aşamasındaki uyuşmazlıklarla ilgilidir.

Hukuki uyuşmazlıklar için dava açma süresi geçtikten sonra hata düzeltme yoluna başvurulamaz.

Hangi sakatlıkların vergi hatası sayılacağı VUK m.117-118’de tahdidi bir biçimde düzenlenmiştir. Buna göre vergi hataları VUK m.117’de yer alan “hesap hataları” ile VUK m.118’de yer alan “vergilendirme hataları”dır.

Hesap Hataları

Hesap hataları, vergi miktarını etkileyen maddi hatalar ile hesaplama yanlışlıklarıdır. Yasa koyucu, üç tür hesap hatası öngörmüştür. Bunlar, matrahta hata, vergi miktarında hata ve verginin mükerrer olmasıdır.

Matrah Hataları

Matrah hatası, vergilendirme ile ilgili beyanname, tahakkuk fişi, ihbarname, tekalif cetveli ve kararlarda matraha ait rakamların veya indirimlerin eksik veya fazla gösterilmiş veya hesaplanmış olmasıdır. Görüldüğü üzere, matrah hataları basit yanlışlıklardan ibarettir. Söz gelimi, beyannameye toplama hatası yapılması ya da indirimlerin eksik uygulanması nedeniyle matrahın yüksek gösterilmesi matrah miktarının fazla gösterilmesine yol açan hatalardır.

Vergi Miktarında Hatalar

Vergi oran ve tarifelerinin yanlış uygulanması, mahsupların yapılmamış veya yanlış yapılmış olması olarak tanımlanmıştır.

Verginin Mükerrer Olması

“Aynı vergi kanununun uygulanmasında belli bir vergilendirme dönemi için aynı matrah üzerinden bir defadan fazla vergi istenmesi veya alınması” olarak tanımlanmıştır.

Vergilendirme Hataları

Mükellefin şahsında hata, mükellefiyette hata, mevzuda hata ve vergilendirme veya muafiyet döneminde yapılan hatalar vergilendirme hatalarını oluşturmaktadır. Vergilendirme hataları, hesap hatalarına göre tartışmaya daha açık hatalardır. Bu özellikleri nedeniyle “hukuki uyumsuzluk” kapsamında değerlendirilmeye daha meyilli hukuki aykırılıklardır.

Mükellefin Şahsında Hata

Mükellefin şahsında hata “bir verginin asıl borçlusu yerine başka bir kişiden istenmesi veya alınması” olarak tanımlanmıştır.

Mükellefiyette Hata

“Mükellefiyette hata”, açık olarak vergiye tabi olmayan veya vergiden muaf bulunan kimselerden vergi istenmesi veya alınmasıdır. Dikkat edilecek olursa, diğer hata türlerinden farklı olarak mükellefiyette hatanın varlığı bu hatanın “açık” olmasına bağlanmıştır. Dolayısıyla ilk bakışta anlaşılabilen, tartışmaya açık durumlarda mükellefiyette hatadan ziyade hukuki uyumsuzluk bulunduğu sonucuna varılması olasıdır.

Mevzuda (Konuda) Hata

“Açık olarak vergi mevzuuna girmiyen veya vergiden müstesna bulunan gelir, servet, madde, kıymet, evrak ve işlemler üzerinden vergi istenmesi veya alınması” olarak ifade edilmiştir. Yükümlükte hatada olduğu üzere, mevzuda hata da “açık” olma kriterine bağlanmıştır.

Vergilendirme veya Muafiyet Döneminde Hata

Herhangi bir verginin vergilendirme döneminin yanlış gösterilmiş veya süre itibarıyla eksik veya fazla hesaplanmış olması biçiminde tanımlanmıştır. Elde edilen gelirin yanlış yılda vergilendirilmesi bu hata türüne örnek olarak verilebilir.

Vergi Hatalarının İdari İşlem Teorisi Bakımından Görünümü

Hata düzeltme yolunun idari işlem teorisi bakımından da irdelenmesi gerekir. Bu çerçevede analizi gereken ilk husus hata düzeltme yolunun idari denetim türleri karşısındaki konumudur. Hata düzeltme başvurusu, başvuru aynı merciye yapıldığından “**istitaf başvurusu**” kapsamındadır. Buna karşılık, şikayet başvurusu ise “hiyerarşik denetim” niteliğini taşır.

Vergi hatalarının düzeltilmesi, bu nedenlerden “geri alma” veya “düzeltme” kapsamına giren bir sona erme nedenidir. Zira, yukarıda sergilenen sakatlıkları bünyesinde barındıran bir tarh işlemi, “hata düzeltme işlemi” adı altında tesis edilen ikinci bir işlemle hukuk dünyasından silinmiş ise, bu ikinci işlem niteliği itibarıyla bir “geri alma” işlemidir. “Geri alma” işlemi, sakat bir idari kararın başka bir idari karar ile hukuk dünyasından silinmesi, geçmişe dönük olarak hükümsüz hale getirilmesini ifade eder.

Hata Düzeltme Yolları

Hata düzeltme hükümlerinin işletilebilmesi için iki yöntem öngörülmüştür. Bunlardan birincisi, re’sen düzeltme yoludur. Re’sen düzeltme yolunda vergi dairesi yukarıda açıklanan vergilendirme ve hesap hatalarını kendiliğinden giderir. Hiç şüphesiz re’sen düzeltme işlemi aleyhine olan mükellef bu işleme karşı dava açabilecektir.

Hata düzeltme yolunun işletilebilmesi için geçerli olan ikinci yol hatanın yükümlünün başvurusu üzerine giderilmesidir.

Vergi idaresi hatayı ister re'sen ister yükümlünün başvurusu üzerine gidersen; düzeltmeyi ancak düzeltme zaman aşımı süresi içerisinde yapabilir. Dolayısıyla, düzeltme zaman aşımı süresi vergi alacağı-nın doğduğu takvim yılını izleyen yılın başından itibaren 5 yıldır.

UZLAŞMA

Vergi uyuşmazlıklarının çözülmesi sürecinde devletin vergi gelirlerinden mahrum kalmaması ve uyuşmazlıkların vergi dairesi ve yükümlüler arasında pazarlıkla giderilebilmesi amaçlanarak uzlaşma gerçekleştirilmektedir. Türk vergi hukukuna Federal Alman vergi hukukundan model alınarak getirilen Uzlaşma müessesesi Vergi Usul Kanunu'nda düzenlenmiştir. Bu kurum, anayasal vergilendirme ilkele-rine, özellikle de bu ilkelerden eşitlik ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle eleştirilmektedir.

Vergi Usul Kanunu'nun ilgili hükümleri uyarınca uzlaşma iki farklı durumda söz konusu olabilmekte-dir. Bunlar tarhiyat öncesi uzlaşma ve tarhiyat sonrası uzlaşmadır.

TARHIYAT ÖNCESİ UZLAŞMA

"Maliye Bakanlığı vergi incelemesine dayanılarak tarh edilecek vergilerle kesilecek cezalarda tarhi-yat öncesi uzlaşma yapılmasına izin verebilir. Tarhiyattan önce uzlaşmaya varılması halinde tutanakla tespit edilen bu husus hakkında dava açılmaz ve hiçbir mercie şikayette bulunulamaz. Uzlaşılan vergi miktarı üzerinden, gecikme faizi hesaplanır. Tarhiyat öncesi uzlaşmanın temini edilememiş veya uzlaş-ma müzakeresinde uzlaşmaya varılmamış olması halinde mükellefler veya ceza muhatabı olanlar ver-ginin tarhından ve cezanın kesilmesinden sonra uzlaşma talep edemezler." Tarhiyat öncesi uzlaşma, henüz vergi tarh edilmemiş dolayısıyla henüz bir uyuşmazlık ortaya çıkmadan önce ödenecek vergi ko-nusunda anlaşmaya varılması olarak ifade edilebilir.

VUK m. 359'da yazılı (kaçakçılık suçuna sebebiyet veren) fiillerle vergi ziyanına sebebiyet verilmesi halinde tarh edilecek vergi ve kesilecek ceza ile bu fiillere iştirak edilenlere kesilen cezalar için tarhiyat öncesi uzlaşmaya başvurulamaz.

TARHIYAT SONRASI UZLAŞMA

Tarhiyat sonrası uzlaşma, bir vergi tarhiyatı yapıldıktan ya da bir vergi cezası kesildikten sonra mü-kellefler ile vergi idaresi arasındaki vergi uyuşmazlığının yargı yoluna gidilmeksizin bir anlaşma sureti-yile çözümlenmesidir.

Uzlaşma konusu olabilecek hususlar şöyle sıralanabilir; kaçakçılık suçları ile ilgili vergiler ve buna bağlanan mali nitelikli cezalar hariç olmak üzere re'sen, ikmalen ya da idarece tarh edilen vergiler ve bunlara ilişkin vergi ziyai cezaları uzlaşmaya konu olabilir. "Mükellef tarafından, ikmalen, re'sen veya idarece tarh edilen vergilerle bunlara ilişkin vergi ziyai cezalarının tahakkuk edecek miktarları konusun-da, vergi ziyanına sebebiyet verilmesinin kanun hükümlerine yeterince nüfuz edememekten ya da 369 uncu maddede yazılı yanılmadan kaynaklandığının veya bu Kanunun 116, 117 ve 118 inci maddelerinde yazılı vergi hataları ile bunun dışında her türlü maddi hata bulunduğu veya yargı kararları ile idarenin ihtilaf konusu olayda görüş farklılığının olduğunun ileri sürülmesi durumunda, idare bu bölüm-de yer alan hükümler çerçevesinde mükellefler ile uzlaşabilir. Uzlaşma konusu verginin matrah farkla-rı itibariyle bölünebildiği durumlarda uzlaşma sadece toplam matrah farkının bu bölümüne isabet eden vergi kısmı için de yapılabilir."

Uzlaşma talebinin vergi ihbarnamesinin tebliğ tarihinden itibaren **otuz gün** içinde yapılması gerek-liliğidir.

Uzlaşmanın vaki olmaması veya temin edilememesi halinde yeniden uzlaşma talebinde bulunula-mayacaktır.

Uzlaşma sonrasında Vergi Usul Kanunu'nun Ek 6. maddesi uyarınca mükellef veya adına ceza ke-silen; üzerinde uzlaşılan ve tutanakla tespit olunan hususlar hakkında dava açamaz ve hiçbir mercie şikayette bulunamaz.

Vergi Usul Kanunu'nun ek 7. maddesi uyarınca "Müddeti içinde uzlaşma talebinde bulunan mükel-lef veya ceza muhatabı uzlaşma talep ettiği vergi veya ceza için, ancak uzlaşma vaki olmadığı takdirde dava açma yoluna gidebilir.

Genel bütçeye giren vergi, resim ve harçlara ilişkin uzlaşma taleplerinin incelenmesi için üçer kişilik vergi dairesi uzlaşma komisyonları, defterdarlık uzlaşma komisyonu, vergi dairesi başkanlığı uzlaşma komisyonu, vergi daireleri koordinasyon uzlaşma komisyonu ile Merkezî Uzlaşma Komisyonu, vergi dairesi müdürlüklerinde, vergi dairesi müdürünün başkanlığında müdür tarafından belirlenecek bir müdür yardımcısı ve bir gelir uzmanı veya şeften; bağlı vergi dairelerinde ise malmüdürünün başkanlığında gelir şefe ve memurundan oluşur.

Mükellef veya adına ceza kesilen; üzerinde uzlaşılan ve tutanakla tespit olunan hususlar hakkında dava açamaz ve hiçbir merciye şikâyetle bulunamaz.

Uzlaşmaya varılması durumunda, uzlaşma konusu vergi ve cezalar uzlaşma tutanağı vergi ve cezaların ödeme zamanlarından önce ilgiliye tebliğ edilmişse kanuni ödeme zamanlarında; ödeme zamanları kısmen veya tamamen geçtikten sonra tebliğ edilmişse ödeme süreleri geçmiş olanlar uzlaşma tutanağının tebliğinden itibaren **bir ay** içinde ödenir.

PİŞMANLIK

Yükümlüler, işledikleri vergi ziyayı cezası gerektiren fiilleri kendiliğinden idareye bildirmeleri ve yasanın aradığı diğer koşulları da yerine getirmeleri halinde vergi ziyayı cezasından ve kaçakçılık nedeniyle uygulanacak hürriyeti bağlayıcı cezadan bağışık tutulmaktadır.

"Beyana dayanan vergilerde vergi ziyayı cezasını gerektiren fiilleri işleyen mükelleflerle bunların işlenişine iştirak eden diğer kişilerin kanuna aykırı hareketlerini ilgili makamlara kendiliğinden dilekçe ile haber vermesi" gerekmektedir. Dolayısıyla, pişmanlık kapsamına sadece beyana tabi vergiler girmekte; motorlu taşıtlar vergisi gibi yasa gereği tahakkuk eden vergiler beyana tabi olamadıklarından pişmanlık başvurusuna konu edilememektedir. Pişmanlık başvurusunda bulunabilmenin bir diğer koşulu da yükümlünün vergi ziyasına neden olabilecek bir fiil işlemesidir.

Pişmanlıktan yararlanılabilmesi için aranan bir başka koşul da yükümlü veya iştirak edenin bu fiili kendiliğinden bir dilekçeyle idareye haber vermesidir. VUK m. 371'in aradığı koşulları sağlayan mükelleflerin pişmanlık kurumundan faydalanabilmesi için aranan diğer koşullar ise şu şekildedir:

- *Yükümlünün vergi idaresine pişmanlık başvurusu yapmasından önce konuyla ilgili bir ihbarın yapılmamış olması gereklidir.*
- Haber verme dilekçesinin yetkili memurlar tarafından mükellef nezdinde herhangi bir vergi incelemesine başlandığı veya olayın takdir komisyonuna intikal ettirildiği günden evvel
- Eğer vergi ziyasına konu fiil beyanname vermemek kaynaklı ise, verilmemiş olan vergi beyannamelerinin mükellefin haber verme dilekçesinin verildiği tarihten başlayarak onbeş gün içinde verilmesi gereklidir.
- Vergi ziyasına konu fiil eksik veya yanlış yapılan vergi beyanından kaynaklı ise mükellefin keyfiyeti haber verme tarihinden başlayarak onbeş gün içinde tamamlaması ve düzeltmesi gereklidir.
- Mükellefçe haber verilen ve ödeme süresi geçmiş bulunan vergilerin, ödemenin geciktiği her ay ve kesri için, gecikme zammı oranında bir zamlarla birlikte haber verme tarihinden başlayarak onbeş gün içinde ödenmesi gereklidir.

VUK 371/son'da emlak vergisi pişmanlık kapsamı dışında tutulmuştur. Bu hüküm, bir dönem kamulaştırma işlemlerinden kaynaklı istismanın önüne geçmek için öngörülmüştür.

VERGİ CEZALARINDA İNDİRİM

Mükellef veya vergi sorumlusu ikmalen, re'sen veya idarece tarh edilen vergi veya vergi farkı ile indirimlerden arta kalan vergi ziyayı, usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarını ihbarnamelerin tebliğ tarihinden itibaren **otuz gün** içinde ilgili vergi dairesine başvurmak ve vadesinde veya 6183 sayılı Kanunda belirtilen türden teminat göstererek vadenin bitmesinden itibaren üç ay içinde ödeyeceğini bildirerek cezalarda indirim müessesesinden yararlanabilmektedir. Vergi uyuşmazlıklarının azaltılması ve cezaların en kısa sürede hazineye intikali hükmün getiriliş amacı olarak ortaya çıkmaktadır.

Mükellef hakkında ilk defa vergi ziyayı cezası kesilmesi durumunda, indirim hakkından yararlanıldığı cezanın **yarısı**; müteakiben kesilen vergi ziyayı cezalarında ise **üçte biri** indirilmektedir. Genel usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezaları **üçte bir** oranında indirilmektedir.

AÇIKLAMALI SORULAR

1. Aşağıdakilerden hangisi vergi hukukunda yargısal çözüm yollarına alternatif çözüm yollarından biri değildir?

- A) Hata düzeltme
- B) Uzlaşma
- C) Zamanaşımı
- D) Pişmanlık
- E) Cezalarda indirim

AÇIKLAMA

Zamanaşımı bu çözüm yollarından biri değildir. Vergi hukukumuzda yargısal çözüm yollarına alternatif pek çok idari çözüm yolu düzenlenmiştir. Bu bağlamda vergi uyuşmazlıklarının yargısal olmayan çözüm yolları hata düzeltme, uzlaşma, pişmanlık ve cezalarda indirim kurumlarından oluşmaktadır.

YANIT: C

2. Bünyesinde vergi hatası barındıran vergilendirme işlemine karşı düzeltme zamanaşımı süresi içinde düzeltme/geri alma talebinde bulunma imkanı tanıyan idari çözüm yolu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hata düzeltme
- B) Uzlaşma
- C) Zamanaşımı
- D) Pişmanlık
- E) Cezalarda indirim

AÇIKLAMA

Hata düzeltmedir. Hata düzeltme yolu, sadece vergi hatalarına özgü bir idari çözüm yoludur.

YANIT: A

3. Vergi miktarını etkileyen maddi hatalar ile hesaplama yanlışları aşağıdakilerden hangisi kapsamında değerlendirilir?

- A) Vergilendirme hataları
- B) Mevzuda hata
- C) Hesap hataları
- D) Muafiyet döneminde hata
- E) Mükellefin şahsında hata

AÇIKLAMA

Hesap hatalarının tanımıdır. Yasa koyucu VUK m.117'de üç tür hesap hatası öngörmüştür. Bunlar; matrahta hata, vergi miktarında hata ve verginin mükerrer olmasıdır.

YANIT: C

4. Vergilendirme ile ilgili beyanname, tahakkuk fişi, ihbarname, tekelif cetveli ve kararlarda matraha ait rakamların veya indirimlerin eksik veya fazla gösterilmiş veya hesaplanmış olması aşağıdaki hatalardan hangisidir?

- A) Matrah hataları
- B) Vergi miktarında hatalar
- C) Verginin mükerrer olması
- D) Vergilendirme hataları
- E) Mükellefin şahsında hata

AÇIKLAMA

Matrah hatalarını ifade eder. Matrah hataları basit yanlışlıklardan oluşmaktadır. Söz gelimi, beyannameye toplama hatası yapılması ya da indirimlerin eksik uygulanması nedeniyle matrahın yüksek gösterilmesi matrah miktarının fazla gösterilmesi ne yol açan hatalardır.

YANIT: A

5. Aşağıdakilerden hangisi vergilendirme hatası kapsamında değildir?

- A) Muafiyet döneminde hata
- B) Mükellefin şahsında hata
- C) Matrahta hata
- D) Konuda hata
- E) Mükellefiyette hata

AÇIKLAMA

Matrahta hata hesap hataları kapsamında değerlendirilir.

YANIT: C

6. Vergi oran ve tarifelerin yanlış uygulanması, mahsupların yapılmamış veya yanlış yapılmış olması aşağıdaki hata türlerinden hangisini ifade eder?

- A) Matrah hataları
- B) Vergi miktarında hata
- C) Verginin mükerrer olması
- D) Mükellefin şahsında hata
- E) Mükellefiyette hata

AÇIKLAMA

Vergi miktarında hatanın tanımıdır. Gelir vergisinde mahsupların yanlış uygulanması vergi miktarında hataya örnek olarak verilebilir.

YANIT: B

7. Aynı vergi kanununun uygulanmasında belli bir vergilendirme dönemi için aynı matrah üzerinden bir defadan fazla vergi istenmesi veya alınmasına ne ad verilir?

- A) Matrah hataları
- B) Vergi miktarında hata
- C) Verginin mükerrer olması
- D) Mükellefin şahsında hata
- E) Mükellefiyette hata

AÇIKLAMA

Verginin mükerrer olmasıdır. Söz gelimi bir verginin aynı vergilendirme dönemi içinde hem umumi vekil hem mükellef tarafından ödenmesi durumunda mükerrer vergilendirme söz konusu olacaktır.

YANIT: C

8. Bir verginin asıl borçlusu yerine başka bir kişiden istenmesi ve alınması aşağıdakilerden hangisini ifade eder?

- A) Matrah hataları
- B) Vergi miktarında hata
- C) Verginin mükerrer olması
- D) Mükellefin şahsında hata
- E) Mükellefiyette hata

AÇIKLAMA

Mükellefin şahsında hatayı ifade eder. Örneğin, annesinin işlerini vekaleten yürüten kimseden annesinin vergi borcunun istenmesi mükellefin şahsında hatadır.

YANIT: D

9. Vergiye tabi olmayan veya vergiden muaf bulunan kimselerden vergi istenmesi veya alınması aşağıdakilerden hangisini ifade eder?

- A) Matrah hataları
- B) Vergi miktarında hata
- C) Verginin mükerrer olması
- D) Mükellefin şahsında hata
- E) Mükellefiyette hata

AÇIKLAMA

Mükellefiyette hatayı ifade eder. Mükellefiyette hatanın varlığı, bu hatanın açık olmasına bağlıdır. Örnek olarak, vergi muafiyeti tanınmış kamuya yararlı dernekten veya kollektif şirketten kurumlar vergisi istenmesi gösterilebilir.

YANIT: E

10. Açık olarak vergi mevzusuna girmeyen veya vergiden müstesna bulunan gelir, servet, madde, kıymet, evrak ve işlemler üzerinden vergi istenmesi ve alınması aşağıdakilerden hangisini ifade eder?

- A) Matrah hataları
- B) Vergi miktarında hata
- C) Verginin mükerrer olması
- D) Mevzuda hata
- E) Mükellefiyette hata

AÇIKLAMA

Mevzuda (konuda) hatayı ifade eder. Mevzuda hata "açık" olma kriterine bağlanmıştır. Örneğin, vergiden istisna edilmiş olduğu halde mükellefin yurt dışında yaptığı inşaat işinden elde edilip Türkiye'de genel sonuç hesaplarına intikal ettirdiği kazancın vergiye tabi tutulması durumunda mevzuda hata söz konusu olacaktır.

YANIT: D

11. Aşağıdakilerden hangisi söz konusu olduğunda tarhiyat öncesi uzlaşma yoluna başvurulamaz?

- A) Vergi aslı
- B) Vergi ziyai
- C) Genel usulsüzlük
- D) Özel usulsüzlük
- E) Kaçakçılık yoluyla vergi ziyai

AÇIKLAMA

VUK m.359'da yazılı kaçakçılık suçlarına sebebiyet veren fiillerle vergi ziyasına sebebiyet verilmesi halinde tarh edilecek vergi ve kesilecek ceza ile bu fiillere iştirak edilenlere kesilen cezalar için tarhiyat öncesi uzlaşmaya başvurulamaz.

YANIT: E

12. Uzlaşma talebinin vergi ihbarnamesinin tebliğinden itibaren kaç gün içinde içinde yapılması gerekir?

- A) 10
- B) 15
- C) 17
- D) 20
- E) 30

AÇIKLAMA

30 gün içinde yapılması gerekir. Bu süre yükümlülerin kendilerine tebliğ edilen vergi tarhiyatına karşı vergi mahkemelerinde dava açma süresi olan 30 gün ile paralellik göstermektedir.

YANIT: E

13. Uzlaşmaya varılması durumunda, üzerinde uzlaşılan vergi ve cezalar uzlaşma tutanağının tebliğinden itibaren ne kadar süre içinde ödenir?

- A) 1 ay
- B) 3 ay
- C) 7 gün
- D) 15 gün
- E) 60 gün

AÇIKLAMA

Uzlaşmaya varılması durumunda, uzlaşma konusu vergi ve cezaların ödeme zamanlarından önce ilgiliye tebliğ edilmişse kanuni ödeme zamanlarında; ödeme zamanları kısmen veya tamamen geçtikten sonra tebliğ edilmişse ödeme süreleri geçmiş olanlar uzlaşma tutanağının tebliğinden itibaren "1 ay" içinde ödenir.

YANIT: A

ÇIKMIŞ SORU

2014-DÖNEM SONU

14. Geçmişteki bazı kamulaştırma işlemlerinden kaynaklanan istismarın önüne geçilmek için aşağıdaki vergilerden hangisi pişmanlık kapsamı dışında bırakılmıştır?

- A) Veraset ve intikal vergisi
- B) Emlak vergisi
- C) Gelir vergisi
- D) Kurumlar vergisi
- E) Motorlu taşıtlar vergisi

AÇIKLAMA

Pişmanlık kapsamı dışında bırakılan vergi emlak vergisidir. Pişmanlık kurumu sayesinde yükümlüler, işledikleri vergi ziyai cezası gerektiren fiilleri kendiliğinden idareye bildirmeleri ve yasanın aradığı diğer koşullarda yerine getirmeleri halinde vergi ziyai cezasından ve kaçakçılık nedeniyle uygulanacak hürriyeti bağlayıcı cezadan bağışık tutulmaktadır.

YANIT: B

ÇIKMIŞ SORU

2014-DÖNEM SONU

15. Bir mükellef hakkında ilk defa vergi ziyai cezası kesilir ve mükellef bu cezaya ilişkin indirim hakkı talebinde bulunursa, cezanın ne kadarlık kısmı indirilir?

- A) 1/2
- B) 1/3
- C) 1/4
- D) 1/5
- E) 1/8

AÇIKLAMA

Mükellef hakkında ilk defa vergi ziyai cezası kesilmesi durumunda, indirim hakkından yararlanıldığında cezanın yarısı, müteakiben kesilen vergi ziyai cezalarında ise üçte biri indirilmektedir.

YANIT: A

**ÇÖZÜMLÜ
DENEME SORULARI**

1. Hata düzeltme işlemine aşağıdaki aşamalardan hangisinde başvurulabilir?

- A) Tahsil aşamasında
- B) Tahakkuk aşamasında
- C) Vergiyi doğran olay aşamasında
- D) Tarh ve tahsil aşamasında
- E) Tarh aşamasında

2. I. Vergi hatasının olması
II. Vergi hatası nedeniyle mükelleften "haksız" yere vergi istenmiş ve alınmış olması
III. Haksız vergilendirme işlemiyle fazla veya eksik vergi istenmesi veya alınması

Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri hata düzeltme yoluna başvurmanın koşullarını ifade eder?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) I ve III
- D) Yalnız III
- E) I, II ve III

3. Vergiye müteallik hesaplarda veya vergilendirmede yapılan hatalar yüzünden haksız yere fazla veya eksik vergi istenmesi veya alınmasına ne ad verilir?

- A) Hesap hatası
- B) Vergi hatası
- C) Mükerrer vergi
- D) Değişim hatası
- E) Tarh

4. Aşağıdakilerden hangisi düzeltme yoluna gidilemeyecek uyuşmazlıklardan biridir?

- A) Hesap hataları
- B) Vergilendirme hataları
- C) Matrah hataları
- D) Ödeme emri uyuşmazlıkları
- E) Mevzuda hata

5. I. Matrahta hata
II. Vergi miktarında hata
III. Verginin mükerrer olması

Yukarıdakilerden hangisi hesap hatalarını oluşturmaktadır?

- A) Yalnız I
- B) II ve III
- C) I ve III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

6. Herhangi bir verginin vergilendirme döneminin yanlış gösterilmiş veya süre itibarıyla eksik veya fazla hesaplanmış olması aşağıdakilerden hangisini ifade eder?

- A) Matrah hataları
- B) Vergilendirme veya muafiyet döneminde hata
- C) Verginin mükerrer olması
- D) Mükellefin şahsında hata
- E) Mükellefiyette hata

7. Hata düzeltmesi başvurusu aşağıdakilerden hangisi kapsamındadır?

- A) İstifak başvurusu
- B) Bireysel başvuru
- C) Re'sen başvuru
- D) İkmalen başvuru
- E) Değerlendirme başvurusu

8. I. Re'sen düzeltme
II. Hatanın yükümlünün başvurusu üzerine düzeltilmesi
III. Geri alma
Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri hata düzeltme yollarını ifade eder?
- A) I ve II
B) II ve III
C) Yalnız III
D) I ve III
E) I, II ve III
9. **Düzeltilme zamanaşımı süresi vergi alacağının doğduğu takvim yılını izleyen yılın başından itibaren kaç yıldır?**
- A) 1
B) 2
C) 3
D) 4
E) 5
10. **Vergi uyuşmazlıklarının çözülmesi sürecinde devletin vergi gelirlerinden mahrum kalmaması ve uyuşmazlıkların vergi dairesi ve yükümlülerin arasında pazarlıkla giderilebilmesi amaçlanarak hangi müessesese getirilmiştir?**
- A) Hata düzeltme
B) Uzlaşma
C) Vergi cezalarında indirim
D) Denetim
E) Anlaşma
11. **Tarhiyat öncesi uzlaşmada, uzlaşılan vergi miktarı üzerinden aşağıdakilerden hangisi hesaplanır?**
- A) Gecikme zammı
B) Gecikme faizi
C) Zamanaşımı faizi
D) Vergi ziyayı cezası
E) Özel usulsüzlük cezası
12. **Aşağıdakilerden hangisi Vergi Dairesi Uzlaşma Komisyonu üyelerinden biri değildir?**
- A) Vergi dairesi müdürü
B) Vergi dairesi müdür yardımcısı
C) Belediye başkanı
D) Gelir uzmanı
E) Şef
13. **Yükümlüler, işledikleri vergi ziyayı cezası gerektiren fiilleri kendiliğinden idareye bildirmeleri ve yasanın aradığı koşulları da yerine getirmeleri halinde vergi ziyayı cezasından ve kaçakçılık nedeniyle hürriyeti bağlayıcı cezadan başışık tutulmasına ne ad verilir?**
- A) Uzlaşma
B) Vergi cezalarında indirim
C) Pişmanlık
D) Hata düzeltme
E) Tarh
14. **Aşağıdakilerden hangisi pişmanlık kapsamında değildir?**
- A) Gelir vergisi
B) Kurumlar vergisi
C) Ziraat kazanç elde edenler
D) Motorlu taşıtlar vergisi
E) Ticari kazanç elde edenler
15. **Cezalarda indirim müessesesinden yararlanabilmek için vergi ziyayı, usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarının ihbarnamelerinin tebliğ tarihinden itibaren kaç gün içinde ilgili vergi dairesine başvurulması gerekir?**
- A) 10
B) 20
C) 30
D) 60
E) 120

**ÇÖZÜMLÜ DENEME
SORULARI YANITLARI**

1. **D** Hata düzeltme yolun sadece tarh aşamasında değil; tahsil aşamasında fark edilen vergi hataları için de başvurulur.
2. **E** Maddelerde verilenlerin tamamı hata düzeltme koşullarını ifade eder. VUK m.116 hata düzeltme yoluna başvurma için de başvurulur.
3. **B** Vergi hatası denir. Vergi hataları tespiti nispeten kolay, basit ve açık hukuka aykırılıklardır. Yasa koyucunun, bu tür hukuka aykırılıkların çözümü için özel bir idari çözüm yolu öngörmüş olmasının nedeni de vergi hatalarının bu özelliğidir.
4. **D** Hukuki uyumsuzlukların dışında kalan bazı konularda düzeltme yoluna başvurulması olanaklı değildir. Bunlar; yargı kararlarına konu olmuş hususlar ve ödeme emri aşamasındaki uyumsuzluklardır.
5. **E** Maddelerde verilenlerin tamamı hesap hatalarını oluşturur. Hesap hataları, vergi miktarını etkileyen maddi hatalar ile hesaplama yanlışlıklarını ifade eder.
6. **B** Vergilendirme veya muafiyet döneminde hatayı ifade eder. Elde edilen gelirin yanlış yılda vergilendirilmesi bu hata türüne örnek gösterilebilir.
7. **A** Hata düzeltme başvurusu, başvuru aynı merciye yapıldığından "istitaf başvurusu" kapsamında değerlendirilir. Buna karşılık şikayet başvurusu ise "hiyerarşik denetim" niteliğini taşır.
8. **A** Hata düzeltme hükümlerinin işletilebilmesi için iki yöntem öngörülmüştür. Bunlar; re'sen düzeltme ve yükümlünün başvurusu üzerine düzeltmedir.

MURAT YAYINLARI

9. **E** Bu süre 5 yıldır. Vergi idaresi hatayı ister re'sen ister yükümlünün başvurusu üzerine gidersen; düzeltmeyi ancak düzeltme zamanaşımı süresi içerisinde yapabilir.
10. **B** Bu müessesenin adı uzlaşmadır. Türk vergi hukukuna Federal Alman vergi hukukundan model alınarak getirilen uzlaşma müessesesi, anayasal vergilendirme ilkelerine, özellikle de bu ilkelerden eşitlik ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle eleştirilmektedir.
11. **B** Gecikme faizi hesaplanır. Tarhiyat öncesi uzlaşmanın temini edilememiş olması veya uzlaşmaya varılamamış olması halinde mükellefler veya ceza muhatabı olanlar verginin tarhından ve cezanın kesilmesinden sonra uzlaşma talep edemezler.
12. **C** Vergi Dairesi Uzlaşma Komisyonu, vergi dairesi müdürlüklerinde, vergi dairesi müdürünün başkanlığında, müdür tarafından belirlenecek bir müdür yardımcısı ve bir gelir uzmanı veya şeften oluşur.
13. **C** Pişmanlık müessesesinin tanımıdır. Böylece bir yandan idare ve yükümlü arasında çıkması muhtemel uyumsuzlukların sayısı azalmaktayken öte yandan yükümlüler kayba uğratılmaları vergiyi hazineye intikal ettirme konusunda teşvik edilmiş olur.
14. **D** Motorlu taşıtlar vergisi gibi yasa gereği tahakkuk eden vergiler beyana tabi olmadıklarından pişmanlık başvurusuna konu edilememektedirler.
15. **C** 30 gün içinde vergi dairesine başvurulması gerekir. Vergi uyumsuzluklarının azaltılması ve vergi ve cezaların en kısa sürede hazineye intikali için vergi cezalarında indirim müessesesi kurulmuştur.

**DÖNEM SONU
DENEME SINAVI - 1**

1. Belirli bir olayda ve uyumsuzluk çözümünde izlenecek yolları gösteren hukuk türü aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Özel Vergi Hukuku
B) Vergi Ceza Hukuku
C) Uluslararası Vergi Hukuku
D) Şekli Vergi Hukuku
E) Kamu Vergi Hukuku
2. I. Vergi Yargılama Hukuku
II. Vergi Usul Hukuku
III. Vergi Ceza Hukuku
IV. Vergi İcra Hukuku
V. Uluslararası Vergi Hukuku
Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri şekli vergi hukukunun alt dalları konumundadır?
- A) Yalnız III
B) Yalnız V
C) III ve V
D) I, II ve III
E) I, II ve IV
3. Vergilendirme sürecinin son aşaması aşağıdakilerden hangisidir?
- A) Tarh
B) Tahsil
C) Vergiyi doğuran olay
D) Tahakkuk
E) Kesinleşme
4. Verginin ödenmesi gereken aşamaya gelmesine ne ad verilir?
- A) Tarh
B) Tebliğ
C) Tahakkuk
D) Tahsil
E) Vergiyi doğuran olay
5. Aşağıdakilerden hangisi vergilendirme süreci bakımından geçerli olan bir tebliğ yöntemi değildir?
- A) Elektronik ortamda tebliğ
B) Vergi dairesinde tebliğ
C) Mükellefin adresinde tebliğ
D) Sözlü tebliğ
E) İlan yoluyla tebliğ

6. Doğal afet sonucu terkin istenebilmesi için malvarlığının en az ne kadarının kaybedilmiş olması gerekir?
- A) Onda biri
B) Yarıısı
C) Üçte biri
D) Tamamı
E) Dörtte biri
7. Aşağıdakilerden hangisi vergi hukukunda düzenlenen hukuki niteliklerine göre sürelerden biri değildir?
- A) Hak düşürücü süreler
B) Vergi ödevi ile ilgili süreler
C) İdari süreler
D) Düzenleyici süreler
E) Zamanaşımı süreleri
8. Mücbir sebeplerin varlığı halinde süreler ne kadar işlemez?
- A) 30 gün
B) 60 gün
C) 90 gün
D) 15 gün
E) Mücbir sebep ortadan kalkıncaya kadar
9. Vergi incelemesi yapmaya yetkili olanlar, inceleme görevinin verilmesinden sonra en geç kaç gün içinde vergi incelemesine başlarlar?
- A) 10
B) 20
C) 30
D) 40
E) 60
10. Aşağıdakilerden hangisi yoklama yapmaya yetkili memurlardan biri değildir?
- A) İlin en büyük mal memuru
B) Vergi müfettişleri
C) Vergi dairesi müdürleri
D) Belediye zabıtası
E) Gelir uzmanları
11. Hazırlayıcı nitelikte olan işlemlerdeki hukuka aykırılık vergilendirme işlemlerinin hangi unsurunu sakatlar?
- A) Yetki
B) Sebep
C) Konu
D) Şekil
E) Maksat

12. Aşağıdakilerden hangisi mükelleflerin maddi ödevini ifade eder?

- A) Defter tutma
- B) Ödeme kaydedici cihaz bulundurma
- C) Vergi kimlik numarası alma
- D) Vergi ödeme
- E) Beyanname verme

13. I. İşe başlamanın bildirilmesi
II. Değişikliklerin bildirilmesi
III. İş bırakmanın bildirilmesi

Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri mükellefin bildirimde bulunma ödevlerini ifade etmektedir?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) I ve III
- E) I, II ve III

14. İşe başlamanın kaç gün içerisinde bildirilmesi gerekir?

- A) 10 gün
- B) 15 gün
- C) 20 gün
- D) 25 gün
- E) 30 gün

15. Beyannamenin verildiğini kanıtlayan belge aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Fatura
- B) Tahakkuk fişi
- C) Gider pusulası
- D) Müstahsil makbuzu
- E) Hasılat pusulası

16. Mükellefler beyannameyi verdikten sonra tespit ettikleri hataları aşağıdakilerden hangisi ile giderebilirler?

- A) Giriş beyannamesi
- B) Düzeltme beyannamesi
- C) Hata beyannamesi
- D) Değişim beyannamesi
- E) Gelir vergisi beyannamesi

17. Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenler, defter tutmak zorunda olan çiftçiler kendi aralarında yapacakları işlemlerin kaç lirayı geçmesi durumunda banka ve özel finans kurumu kullanmak zorundadır?

- A) 2.000
- B) 3.000
- C) 5.000
- D) 7.000
- E) 10.000

18. Aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Dava açma süresinden sonra hata düzeltme yoluna başvurulabilir.
- B) Düzeltme başvurusu istiraf başvurusu niteliği taşır.
- C) Vergi idaresinin vergi hatalarını re'sen düzeltme yetkisi bulunmamaktadır.
- D) Hukuki uyuşmazlıklar için hata düzeltme yoluna başvurulamaz.
- E) Genel şikayet mercii Gelir İdaresi Başkanlığı'dır.

19. I. Beyana tabi bir verginin yükümlüsü olmak
II. Usulsüzlük kabahatine konu bir fiil işlemek
III. Vergi ziyayı kabahatine konu bir fiil işlemek
IV. Durumu dilekçeyle vergi dairesine haber vermek

Yukarıdakilerden hangileri pişmanlık kurumundan faydalanmanın koşulları arasında değildir?

- A) I ve II
- B) I, II ve III
- C) II, III ve V
- D) I, III ve IV
- E) II ve IV

20. İlk defa vergi ziyayı cezası kesilen bir mükellefin yararlanabileceği indirim oranı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) 1/5
- B) 1/6
- C) 1/2
- D) 1/3
- E) 1/4

MURAT YAYINLARI

YANITLAR

1. D	6. C	11. D	16. B
2. E	7. C	12. D	17. D
3. B	8. E	13. E	18. C
4. C	9. C	14. A	19. D
5. D	10. D	15. B	20. D

**DÖNEM SONU
DENEME SINAVI - 2**

1. **Uyuşmazlık konusu somut olayı çözmeye yönelmiş, belirli bir konuya ilişkin yargı içeren önermeler aşağıdaki hangi hukuk türü içerisinde yer alır?**
 - A) Maddi Vergi Hukuku
 - B) Vergi Ceza Hukuku
 - C) Uluslararası Vergi Hukuku
 - D) Şekli Vergi Hukuku
 - E) Kamu Vergi Hukuku
2. **Vergi alacağının cebren takip ve tahsili usulleri ile bu tür kamu alacaklarının güvence altına alınmasını sağlayan tedbirleri düzenleyen hukuk dalı aşağıdakilerden hangisidir?**
 - A) Vergi Usul Hukuku
 - B) Vergi Yargılama Hukuku
 - C) Vergi İcra Hukuku
 - D) Özel Vergi Hukuku
 - E) Genel Vergi Hukuku
3. **Gelir vergisinde vergiyi doğuran olay aşağıdakilerden hangisidir?**
 - A) Gerçek kişinin kazanç ve irat elde etmesi
 - B) Kurumun kazanç elde etmesi
 - C) Malın teslim edilmesi
 - D) Bir arazi, arsa ya da binaya malik olunması
 - E) İvazsız şekilde mal edinilmesi
4. **Tarh işlemi hukuki niteliği bakımından nasıl bir idari işlemdir?**
 - A) Düzenleyici işlem
 - B) Şart işlem
 - C) Belirtici işlem
 - D) Yararlandırıcı işlem
 - E) Kurucu işlem
5. **İkmalen tarh edilen bir vergi ne zaman tahakkuk eder?**
 - A) Tarh işlemine karşı hata düzeltme yoluna başvurulduğunda
 - B) Tarh işlem ihbarname ile mükellefe bildirildiğinde
 - C) Tarh işlemi yapıldığında
 - D) Tarh edilen vergiye ilişkin ödeme emri gönderildiğinde
 - E) Tarh işlemine karşı dava açma süresi dava açılmaksızın sona erdiğinde

6. **Aşağıdakilerden hangisi vergi borcunun tahsilini garanti almaya yönelik bir vergi güvenlik önlemi değildir?**
 - A) Vergi affı
 - B) İhtiyati haciz
 - C) İhtiyati tahakkuk
 - D) Teminat
 - E) Rüçhan hakkı
7. **I. Tahsil
II. Tahakkuk
III. Düzeltme**
Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri Türk vergi hukukundaki zamaşımı sürelerini ifade etmektedir?
 - A) Yalnız II
 - B) I ve II
 - C) II ve III
 - D) I ve III
 - E) I, II ve III
8. **Vergi kanunlarında yazılı sürelerin bitimi mali tatile rastlarsa söz konusu süreler mali tatilin sona erdiği günü izleyen tarihten itibaren kaç gün uzamış sayılır?**
 - A) 30 gün
 - B) 15 gün
 - C) 7 gün
 - D) 5 gün
 - E) 3 gün
9. **Bir mükellef hakkında, bir veya birden fazla vergi türü itibarıyla bir veya birden fazla vergilendirme dönemine ilişkin her türlü iş ve işlemlerinin bütün matrah unsurlarını içerecek şekilde, yapılan vergi incelemesi türü aşağıdakilerden hangisidir?**
 - A) Tam inceleme
 - B) Sınırlı inceleme
 - C) Sınırsız inceleme
 - D) İnceleme
 - E) Denetim incelemesi
10. **Faturasız mal bulunup bulunmadığı hangi vergi denetim yöntemi ile saptanabilir?**
 - A) İnceleme
 - B) Arama
 - C) Bilgi toplama
 - D) Yoklama
 - E) Hiçbiri
11. **Vergi Usul Kanunu'nun tam inceleme için öngördüğü süre ne kadardır?**
 - A) 3 ay
 - B) 3 yıl
 - C) 4 ay
 - D) 1 yıl
 - E) 6 ay

12. I. Mesleki teşekküle kaydolmak
II. Çalışılan yere levha asmak
III. Devamlı olarak mesleki faaliyette bulunduğunu gösteren ilanlar yapmak
- Yukarıdakilerden hangileri serbest meslek faaliyetine başlandığının emaresidir?**
- A) Yalnız III B) I ve II
C) II ve III D) I ve III
E) I, II ve III
13. Kural olarak defterler hangi dönemde tutulur?
- A) Aylık B) 5 yıllık
C) Takvim yılı D) 3 aylık
E) 2 yıllık
14. İkinci sınıf tüccarlar aşağıdaki defterlerden hangisini tutarlar?
- A) Serbest meslek kazanç defteri
B) İşletme hesabı defteri
C) Defteri kebir
D) Yevmiye defteri
E) Büyük defter
15. Tevsik kapsamı aşağıdakilerden hangisi tarafından belirlenmektedir?
- A) Bakanlar Kurulu
B) Maliye Bakanlığı
C) Defterdarlık
D) TBMM
E) Başbakanlık
16. Maliye Bakanlığı'nın veya vergi incelemesi yapmaya yetkili kuruluşların istediği bilgileri vermeyen mükellefe aşağıdaki cezalardan hangisi kesilir?
- A) Genel usulsüzlük
B) Usulsüzlük
C) Özel usulsüzlük
D) Vergi ziyarı
E) Gecikme zammı

17. Eksik beyanda bulunulması halinde, bu eksikliğin düzeltilmesi imkanı hangi süre ile sınırlandırılmıştır?
- A) 1 yıl
B) 3 yıl
C) 5 yıl
D) Tarh zamanaşımı süresi
E) Tahsil zamanaşımı süresi
18. Aşağıdakilerden hangisi hesap hatasıdır?
- A) Mevzuda hata
B) Mükellefin şahsında hata
C) Verginin mükerrer olması
D) Vergilendirme döneminde hata
E) Mükellefiyette hata
19. Vergi incelemesi tamamlanana kadar idareyle yükümlünün vergi ve ceza miktarı konusunda anlaşmaya varmalarına ne ad verilir?
- A) Verginin tahsili
B) Verginin tarhı
C) Tarhiyat öncesi uzlaşma
D) Tarhiyat sonrası uzlaşma
E) Verginin tahakkuku
20. Aşağıdaki vergi hatalarından hangisi için "açık olma" ölçütü getirilmiştir?
- A) Mükellefiyette hata
B) Vergilendirme döneminde hata
C) Mükellefin şahsında hata
D) Vergi miktarlarında hata
E) Matrahta hata

YANITLAR

1. A	6. A	11. D	16. C
2. C	7. E	12. E	17. D
3. A	8. C	13. C	18. C
4. C	9. A	14. B	19. C
5. E	10. D	15. B	20. A

YARARLANILAN KAYNAKLAR